

En kommentert oversettelse av første akt og første
del av tredje akt i Lucy Kirkwoods skuespill
"Tinderbox"

Trine Lise Sveindal

Masteroppgave i litterær oversettelse fra engelsk til norsk ved
Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk
Det humanistiske fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

26.mai 2016

**En kommentert oversettelse av første akt og første del av tredje akt i Lucy Kirkwoods skuespill
”Tinderbox”**

© Trine Lise Sveindal

2016

En kommentert oversettelse av første akt og første del av tredje akt i Lucy Kirkwoods skuespill ”Tinderbox”

Trine Lise Sveindal

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Denne oppgaven består av to deler. Den første delen er en oversettelse av første akt og de ti første sidene av tredje akt i skuespillet *Tinderbox*, skrevet av Lucy Kirkwood. Den andre delen er en kommentar til skuespillet, hvor jeg redegjør for oversettelsesstrategiene jeg har valgt, samt diskuterer løsninger jeg har kommet med til ulike interessante utfordringer.

Takksigelser

Jeg vil gjerne takke min veileder Ragnhild Eikli for en utrolig hjelp gjennom hele semesteret og mange gode råd på veien. Dine kloke ord og konstruktive kritikk har vært meget viktig for meg dette halvåret. Jeg vil også takke min kjæreste Christian H. Batchelor som har vært en vidunderlig korrekturleser og støttespiller for meg, samt familien og venner som alltid er en god og varm kilde til oppmuntring og motivasjon.

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	1
Del I	2
1.1 Oversettelsen	2
Del II	53
2.1 Handlingsreferat fra andre akt	53
2.2 Handlingsreferat fra slutten av tredje akt	54
2.3 Oversettelsesstrategi	54
2.4 Karakterer	58
2.5 Stilistiske virkemidler	63
2.6 Diverse	71
2.7 Tittelen	72
2.8 Konklusjon	73
3.0 Litteraturliste	74
4.0 Vedlegg	77

Introduksjon

I denne masteroppgaven har jeg tatt for meg et skuespill av den britiske dramatiker Lucy Kirkwood. Kirkwood ble født i Leytonstone i 1984 og bor nå i London. Hun er regnet som en av Storbritannias fremste unge kvinnelige dramatikere. Foruten *Tinderbox* har hun skrevet *Gray Hot Potato*, *Geronimo*, *Guns or Butter* og *It Felt Empty When The Heart Went At First But It Is Alright Now*, samt en ny versjon av Henrik Ibsens klassiker *Hedda Gabler*. Hun tar ofte opp alvorlige temaer i skuespillene sine, som trafficking, miljøforurensing og kvinnerettigheter. I *Tinderbox* blander hun mørk humor med en dystopisk framtid plaget av en stadig forurensende og økonomisk utrygg planet. *Tinderbox* var Kirkwoods første profesjonelle produksjon (Kirkwood, 2008:VI).

Grunnen til at valget for denne masteroppgaven falt på nettopp *Tinderbox* er en god sammensetting tilfeldigheter, lysten til å oversette noe av en ung, britisk kvinne og hovedårsaken selv, å gjenskape et dramatisk verk. Skuespill og drama er noe jeg er meget opptatt av generelt, og jeg var svært fornøyd etter å ha lest skuespillet. Det har både humor og gode dialoger, karakterene var sjarmerende og språket var friskt.

Del I: Oversettelsen

KRUTTØNNA

Karakterer

PERCHIK: En høy og tynn ung mann i midten av tyveårene, Skotsk. En cowboy fra Inverness.

SAUL: En stor, energisk mann, seksti år eller eldre. Gammeldags Cockney-dialekt. Han går med stokk som støtter det høyre beinet hans.

VANESSA: Ser sliten ut, en-gang-vakker-ikke-nå-lenger, tretti år eller eldre. Synlig arr ned den ene siden av ansiktet.

DIXON

JOHN

WINSTON

JOHN JUNIOR JUNIOR

DOCK

JOHN JUNIOR

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN

DIXON, JOHN, WINSTON og JOHN JUNIOR JUNIOR er spilt av samme skuespiller; det samme er DOCK, JOHN JUNIOR og KRIMINALETTERFORSKER PRAWN.

FØRSTE AKT
”Skjelettdansen”

På slutten av en glohet ettermiddag. En gammeldags slakterbutikk. Fliser, marmorplater, og en disk dekket med en duk. En fornemmelse av at stedet er uttørket. En gulaktig persienne på vinduet. Halmstrå på gulvet. Tre døde potteplanter, og en kaktus som trives. Lyden av politiet og bjeffende hunder blir høyere og høyere. Enda høyere når døren åpnes. JOHN går inn. Han ser seg rundt i den tomme butikken, så roper han:

JOHN: Varer!

Han tørker svetten av panna. Han har sinkhvitt solkrem med skyhøy faktor i ansiktet og en skriveplate i hånda.

Mr. Everard? Varene er her!

Ingen respons. JOHN stikker hodet ut av døra.

John junior! Få ut finger'n a, gutt?

Stillhet. Deretter vakler en sjuskete JOHN JUNIOR inn med en sekk på slep. Han har også på seg solkrem med skyhøy faktor. Han slenger ned sekken og stirrer anklagende på JOHN.

(Uskyldig.) Hva er'e?

JOHN JUNIOR: Du lot meg være igjen!

JOHN: Jeg måtte ut og slå'n Jens.

I det følgende tar JOHN fram en Cornetto-iskrem og snur den sakte foran ansiktet sitt. Så skreller han av papiret, bretter det, legger det i lomma, og begynner å spise.

JOHN JUNIOR: De dreiv og sparka meg og det eneste du klarte å si var: ”Jeg løper i forveien og møter'æ der.”

JOHN: Jeg trudde de var kammeratene dine.

JOHN JUNIOR: De prøvde å sette fyr på skoa mine! *(Stillhet.)* Veit du'kke hvorfor de alltid kommer etter meg, eller?

JOHN: Du er vel bare den typen da, tipper jeg.

JOHN JUNIOR: Nei. Det er fordi det alltid er jeg som bærer den jævla sekken!

JOHN: Dette har vi vært gjennom hundre ganger, JJ. Du bærer sekken. Jeg bærer skriveplata. Forstått?

Han holder opp skriveplata for å vise.

JOHN JUNIOR: Er jo som å prøve å bære en sukkerbit gjennom et hav a' maur utafor! Kanskje hvis du hadde vært pakkeselet innimellom, så – hva er det?

JOHN (*spiser ennå*): Hva ser'e ut som?

JOHN JUNIOR (*gisper av forbauselse*): Det er en iskrem!

JOHN: Til en viss grad.

JOHN JUNIOR: Hvor fikk du'n fra?

JOHN (*fisefint*): Asså, noen av oss sløser ikke bort meierirasjonene sine på osteomeletter, John Junior. Spart i ukesvis til dette.

JOHN JUNIOR: Gi meg litt, a.

JOHN: Ikke sjans i havet!

JOHN JUNIOR: Åh, kan jække få litt –

JOHN: Kutt ut –

JOHN JUNIOR: Bare litte granne –

JOHN: NEI!

JOHN JUNIOR: Nei vel, men papiret, da?

JOHN: Hva med det?

JOHN JUNIOR: Kan jække få sutte litt på det.

JOHN: Ha deg vekk, for faen.

JOHN JUNIOR: Nei vel. Bare et lite slikk, da.

JOHN: Nei, jeg sparer det til kona mi.

JOHN JUNIOR: Jeg vil jo bare smake; kona di er feit nok fra før av. Din matmoms.

JOHN: John Junior! Kona mi ække feit. Hun har nettopp født en fem kilos baby, og det var en veldig vanskelig fødsel og det er veldig frekt av deg å –

JOHN JUNIOR: LA MEG FÅ SLIKKE PÅ PAPIRET!

JOHN: Ta deg sammen, gutt! Hva trur du han derre Blekkulf ville sagt om han hadde sett deg dumme deg ut på denne måten, hæ? Kom igjen, a. Vi har fire leveranser til som vi må sette av før vi kan –

JOHN JUNIOR *lener seg raskt over og tar en stor bit av iskremen til JOHN.*

Din lille – !

JOHN JUNIOR løper ut. JOHN går ut etter ham. Det blir stille igjen. Et dunk. Enda et dunk. Så flyr PERCHIK, som holder på å kveles, ut av sekken. Han er full av blod. Fjær flyr. Han lener seg inn i sekken og drar ut en ryggsekk. Han går stille mot døra. Åpner den. Lyder av opptøyer; sinte folkemengder, sirener, hunder som bjeffer, glass som knuses. Han slenger igjen døra. Plutselig kommer VANESSA løpende, gråtende, gjennom butikken fra en bakdør. Hun bråstopper idet hun ser PERCHIK. Begge stivner. Stillhet.

SAUL (*langt unna*): Vanessa!

VANESSA løper til frysedøra, drar den opp og slenger den igjen etter seg. PERCHIK får panikk, og hopper tilbake opp i sekken. SAUL braser inn. Han halter på den høyre foten og går med stakk. Han stopper og ser på sekken. Den tunge pusten til PERCHIK kan høres.

(*Lavmælt.*) Hmm... ferskt.

Han løper til fryseren og dunker på den.

Vesle gris, vesle gris, slipp meg inn, slipp meg inn!

Han hører etter. Ingen svar.

Du kan ikke gjemme deg i fryseren hver gang Saul er slem, Vanessa.

Pause.

Hvorfor vil du ikke leke med meg?

VANESSA: Gå vekk!

SAUL: Vanessa, da! Jeg er i ferd med å få et hjerteinfarkt! ... Au!

Pause.

AU. (*Stillhet.*) Smerten dreper meg.

Pause. Han banker på døra igjen.

FÅ OPP DEN FORBANNA DØRA!

VANESSA (*synger*): Tåbeinet henger fast i fotbeinet, fotbeinet henger fast i –

SAUL: Vanessa!

VANESSA: – *hælbeinet*, hælbeinet henger fast i ankelbeinet, ankelbeinet henger fast i –

SAUL: Hold kjeften!

VANESSA: *kneskåla*, kneskåla henger fast i –

SAUL: Åpne døra, nå!

VANESSA (*roper nå*): LÅRBEINET, LÅRBEINET HENGER FAST I HOFTESKÅLA, JA HØR GUDS EGNE ORD –

SAUL: Du glemte ryggraden, ditt naut! Hvis tærne dine fryser sammen en gang til, kommer jeg ikke til å gidde å ta deg med til sykehuset for å få dem hugget fra hverandre igjen. Jeg kommer til å gjøre det sjæl, og så kommer jeg til å putte bitene i en satans bolle og servere punsj på verandaen!

Han venter.

Vanessa?

Ikke noe svar. SAUL går bort til butikkdøra, låser den, og går ut. Stillhet. PERCHIK hopper ut av sekken. VANESSA går ut av fryseren. De stirrer på hverandre. Lyset går.

(*Langt unna*): Nå har jeg har skrudd av strømmen, Vanessa!

PERCHIK og VANESSA får panikk. PERCHIK løper og kaster seg ned bak disken. VANESSA løper til døra, kjenner at den er låst, og ser seg rundt.

VANESSA (*roper*): Ikke vær så dum, Saul. Alt på lageret kommer til å bli dårlig.

SAUL (*langt unna*): Da får du det på samvittigheten, kjerring.

VANESSA (*roper*): Det var da ikke jeg som skrudde av strømmen!

SAUL *kommer gående*. VANESSA *smetter inn i sekken*. SAUL *kommer inn*. *Går til fryseren*.

SAUL: Nå oppfører du deg på en såpass dårlig måte at jeg følte meg nødt til å gjøre det. Forstår du det, kjerring? Du ga meg ikke noe annet valg. Ikke noe annet valg!

Pause. Han åpner fryseren og kikker inn. Lukker den stille.

Nei, forresten, Vanessa. Du hadde rett.

SAUL *snur seg og ser at sekken åler seg bortover gulvet, bort til døra*. Han sukker, går bort til sekken og setter seg på den. Den slutter å bevege på seg.

Det beste vi kan gjøre er å sitte rolig og Tenke På Hva Du Har Gjort.

SAUL *hoster opp litt slim og spytter det i et lommetørkle med Storbritannias flagg på*.

Jeg er en mann med uendelig tålmodighet. (*Han snur seg plutselig mot disken*.) Hvem enn du er, ville jeg kommet meg ut derfra hvis jeg var deg. De skranglende luftrøra dine går meg noe så innmari på nervene.

Pause.

Jeg snakker til deg. Bak disken. Det er som sild i tønne her i kveld. Kom fram.

Pause.

Hør her. Skal være grei. Jeg skal gi deg til ti. En...to...tre...fire...

PERCHIK *skynder seg for å komme seg vekk*. SAUL *feller ham, plukker ham opp og setter ham på en stol*.

Jaha! Kan jeg vennligst få se passet ditt, mr. Bagasje?

PERCHIK: Hæ? Jæ harnte no – Hæ? Ha'ræ vekk!

SAUL: Ah. Du er utenlandsk! Fortreffelig!

PERCHIK: Nei – Jæ er fra Skottland.

SAUL: Var det jeg sa. Utenlandsk. Kan jeg få se passet ditt?

PERCHIK: Nå syns jeg du krenkær rettighetene mine – Hvoffor vil du se – ?

SAUL: En engelskmanns hjem er hans borg, men en engelskmanns butikk er hans imperium. Vi har for øyeblikket for lite personale, så jeg må både være monarken og grensekontrolløren her.

PERCHIK: Jæ skjønnærnte...

SAUL (*roper inn i sekken*): Førstedamen har for tiden stukket av.

PERCHIK: Jæ harnte med mæ passet, jeg. Asså, jæ mener – jæ harnte no pass i det hele tatt.

SAUL: ”Harnte no pass?” Kjære vene. Denne rampen kan ikke ha vært mye ute og reist. De utrolige sprekkene i denne enorme virvlende verden interesserer vel ikke / deg?

PERCHIK: Hva er’e du prekær / om?

SAUL: Aldri luktet Venezias sumper eller sett slammet etter deres sunkne by?
Eller sett isødet i Sibir smelte til en vaskepulverlignende eng full av tusenfryd?

PERCHIK: Nei, harnte det, gett!

SAUL: Hva i alle! Aldri danset gjennom den støvete kasbahen i In Salah mens du pirket mynteblader ut av tennene, eller studert den støvete banen til Melkeveien idet bomber faller ned som en gave fra oven på de norske fjordene? Ilden av den vannfylte nasjonen som går opp i flammer. Si meg, har du ALDRI sett lysene i Kalahariørkenen, mr. Bagasje?

PERCHIK: Nei, har jo nettopp sagt ti’ræ at jæ ente har no pass.

SAUL: Det har heller ikke jeg; jeg liker ikke sand, men jeg er helt sikker på at de er ganske så spektakulære. Jeg har aldri vært i Skottland heller, men der er jeg helt sikker på at det ikke er så spektakulært. Hvordan kom du deg over Hadriankanalen uten et pass? Du kunne umulig ha tatt fergen over uten noen papirer, og du kan ikke gå over den når det er lavvann lenger.

PERCHIK: Jæ svømte over.

SAUL: Svømte du over?

PERCHIK: Fra Berwick til Newcastle.

SAUL: Svømte du fra Berwick til Newcastle?

PERCHIK: Jupp.

SAUL: Så du svømte. Han svømte! Seksti kilometer! Skal si det viser utholdenhet, ja. Måkan / til utholdenhet.

PERCHIK: Jæ burde kanskje tælle / videre.

Han reiser seg. SAUL tvinger han i midlertidig rett ned igjen.

SAUL: Jeg tror jeg undervurderte deg, eh – hva var det du sa du het igjen?

PERCHIK: Jæ harnte sagt det. Det er Perchik. Peter Perchik.

SAUL: Perchik? Ikke så veldig skotsk, men det er jo bare bra. Det vil hjelpe integrasjonsprosessen din inn i vår egen kultur og verdisystem. Mitt navn er Saul Everard, men du kan kalle meg mr. Saul. I en mer vennskapelig tone, du synes ikke du blør litt mye på gulvet mitt, da?

PERCHIK: Hva er'e? (*Han ser ned.*) Åh. Jaha. Sorry.

Det drypper blod fra knokene hans. SAUL gir han stille et allerede blodig kjøkkenhåndkle, og PERCHIK bandasjerer seg selv. SAUL ser på med avventende interesse.

SAUL: Det er en smule voldsomt der ute i kveld, synes du ikke?

PERCHIK: Jupp. En del. Forvilla mæ i det asiatiske kvartalet.

SAUL: Det asiatiske kvartalet? Dele byen er jo et asiatisk kvartal, tomskalle. Unntatt butikken min. Har du lyst på en jobb?

PERCHIK: Hæ?

SAUL: En jobb. Har du lyst på en? Den siste fyren har nettopp latt meg i stikken, og med dine lave forventninger og minimale intelligens vil jeg påstå at du ville vært perfekt for jobben.

PERCHIK: Men det er jokka non som ansetter. Det ærnte non jobber noe sted.

SAUL: Tvert imot, det er én jobb i hele Bradford og du gikk tilfeldigvis rett inn i den. Så. Hva sier du?

PERCHIK: Vetke – åssen er jobben?

SAUL: Åh, grusom.

PERCHIK: Men lønna?

SAUL: Veldig dårlig. Alt i alt er omstendighetene fortreffelige.

PERCHIK: Akkurat. Takk ska du ha, men ne –

SAUL: Er det lønna det står på?

PERCHIK: Nei, det handlærnte om / lønna.

SAUL: Fordi det er nemlig ganske usmakelig / å forhandle –

PERCHIK: Jæ bryr mærnte om lønna!

SAUL: Så husk at takknemlighet er hjertets hukommelse, lille Perchik! Ellers vil du kanskje angre på det senere.

Pause. SAUL går bort til butikkdøra og ser gjennom persiennen.

Veldig mange snut ute i kveld. Veldig mange. Du kan si hva du vil om dem, men de har fortsatt en enorm sans for å *sette på et show*, synes du ikke? Enorm *teft*. Ta et eksempel (Jeg vet ikke om du leser avisene, men), man må ha en ganske brutal styrke for å fysisk *skrelle* av kneskåla til en ire med bare hendene – og bare fordi han ikke hadde et pass! Jeg mener, tydeligvis ubehagelig for jævelen. Men et *imponerende syn*, likevel.

PERCHIK *går tvers over rommet og ser selv gjennom persiennen. Han ser tilbake på SAUL.*

PERCHIK: Mr. Saul? Har tenkt litt på tilbudet ditt, du.

SAUL: Og?

PERCHIK: Har endra mening der, gett.

SAUL: Fortreffelig! (*Han tar PERCHIK i hånden.*) Jeg håpet du ville det, skjønner du!

PERCHIK: Ille bra. Takk ska du ha. Du, eh, har du mange som tællær innom, elle?

SAUL *stopper å riste hånda til PERCHIK.*

SAUL: Mange?

PERCHIK: Kunder.

SAUL: Kunder, Perchik?

Perchik: Som kjøpær ting?

SAUL: Aha! Du mener, ”lommebøkene”! Ikke så mange, nei. Man kan ikke si at det er mange. Det har skjedd et kraftig kursfall i handelen i det siste, nå som tidene ikke er så magre som de er anorektiske. Også er det jo selvfølgelig veldig vanskelig å få tak i gode varer, ikke sant?

PERCHIK: Jupp, det tror jæ på, asså.

SAUL (*blodig alvorlig.*) Det tror du? Jeg ba deg da ikke om å tro.

PERCHIK: Hva sa du, sa du?

SAUL: Jeg ba deg da ikke om å tro. Hvor vanskelig det er å få tak i gode varer, mener jeg. Det var ikke åpent for forslag. Det *er* veldig *vanskelig* for meg å få tak i gode varer. Er det forstått?

Pause.

PERCHIK: Jupp.. Selvfølgelig, mr. Saul. Veldig vanskelig.

SAUL: Bra. Meget bra! Og nå, Perchik, må du fortelle meg: Hva eksakt er det du gjør i butikken min? Naturligvis er du på rømmen fra noen. Spørsmålet er, hvorfor?

PERCHIK: Jæ er kunstnær.

SAUL: Skulle aldri ha spurt.

PERCHIK: Jæ malte. På slottet. I London.

SAUL: A-ha. Og hva, Peter Perchik, maleren, malte du?

PERCHIK: Det var et slags...portrett. Noe i den duren.

SAUL: Noe i den duren?

PERCHIK: Man ville kanskje kalt det... en erotisk immitasjon.

SAUL: Av hvem? Kongen?

PERCHIK: Næh. Av statsminister'n.

SAUL: Aha. Og hva var det statsministeren gjorde i denne erotiske imitasjonen?

PERCHIK: Han gjokke no spessielt egentlig. Ente som man kunne se.

SAUL: Ikke veldig erotisk.

PERCHIK: Men du vet ho frihetsgudinna?

SAUL: Så altfor godt.

PERCHIK: Ho satt på fjeset hans.

SAUL: Ha! Utmerket. Du kommer til å passe godt inn her, Perchik, selv om jeg ikke liker metodene dine noe særlig. Altfor intellektuelle. Utopia springer ut av kroppen og ikke sinnet. Når majoriteten er ordnet, følger samfunnet. Skjønner du?

PERCHIK: Næh.

SAUL: Bra! Nå, min skabbete lille kjøter, bare *en ting til*: Vet du hva en kruttønne er?

PERCHIK: Jupp – er til lagring av krutt og sånt.

SAUL: Og sånt. Ja. Dette er en butikk med en ekte kruttønne. Veggene er kun bare litt mer enn pergament, og det du må huske på er: Hvem er det som holder fyrstikkene, lille Susan?

PERCHIK: Jæ heter Perchik.

SAUL: Jeg foretrekker Susan. Det passer deg bedre og får fram det blå i øynene dine. Hvem er det som holder fyrstikkene, lille Susan?

PERCHIK: Du?

SAUL: Meget bra! Mr. Saul er den som holder fyrstikkene. Du ser litt ut som en fyrstikk, er du klar over det? Det oppsvulmede, skabbete hodet på toppen av en pinne av en kropp. Er vel best du ikke gnir skallen mot veggen, eh?

PERCHIK: Du, er det mulighetær for overnatting – bare for i natt, asså?

SAUL: Ingen fast bopel, hm? Ja, greit da. Det er en madrass på baksida, du kan ta den med inn her. Ikke bry deg om flekkene. Det er bare blod. Så. Noen spørsmål?

PERCHIK: Ja, siden du spør. Hva er'e som har skjedd med foten din, a?

SAUL: Faren min fyrte av et luftgevær under vår årlige familieturnering i cricket.

PERCHIK: Hvoffor det?

SAUL: Han sa det var en spøk. Faren min hadde en merkelig sans for humor. Noe annet?

PERCHIK: Næh. Eller det vil si, jo. Bare en ting. Nøyaktig hva er'e det du selger for no?

SAUL: Drømmer, mr. Bagasje.

PERCHIK: Hæ?

SAUL: Det samme stoff som drømmer veves av. Kjøtt, selvfølgelig.

Han drar duken av disken og avslører en patetisk utstilling av triste kjøttstykker. Han tar ut lommeuret sitt og gransker det.

(Hvisker.) Hold nå kjeft og gjør som jeg sier. Ti stille.

Han låser opp butikkdøra, og bevisst åpner han og slenger den igjen med et smell. SAUL gestikulerer til PERCHIK at han skal gjemme seg bak disken. PERCHIK gjør som han sier. Etter litt stikker VANESSA prøvende hodet fram fra sekken. SAUL kvekker til.

Vanessa! Du har kommet deg ut! Utmerket, er jo som å være på bryllupsreisen vår igjen!

Hun forsøker å komme seg til fryseren, og hopper som om hun skulle vært med i et sekkeløp, men SAUL tar tak i henne.

Du er da forferdelig lettskremt, kjære. All denne løpingen kommer ikke til å være bra for dine svake ankler. Kyss meg nå.

VANESSA rister på hodet. Han legger noe i hånda hennes.

Kyss meg, da.

Hun kysser ham.

Takk skal du ha. Nå, Vanessa, dette er en ung mann fra Skottland. Han heter Perchik, noe som er ganske heslig, men i det minste passer det til ansiktet hans så resten av oss vet hvor vi har ham.

VANESSA: Hallo, Perchik.

PERCHIK: Hællæ, Vanessa.

SAUL: Sånn ja, sånn ja. Bli kjent, fint det. Perchik, *dette* er kona mi.

VANESSA: Det er mulig jeg må ta meg en liten blås...

Hunrekker etter en nøkkel som henger på en krok, som igjen er bundet til en lang snor. Snoren strekker seg gjennom gulvplanken opp til annen etasje. Ved siden av den er et lite veggfast skap. VANESSA låser det opp og tar ut en krøllete, nesten tom røykpakke.

SAUL: Enkelte mente at vi ikke burde gifte oss, men nå er jo denne jenta ganske enkel og, da. Du har jo allerede tatt to i dag, kjerring.

VANESSA: Bare for å roe nervene / mine ...

Hun putter en røyk i munnen, legger pakken tilbake og lukker skapet.

SAUL: Og enkel, Perchik, er en politisk korrekt måte å si vulgær på. Vulgær er en raffinert måte å si tøs på. Tøs er et litt mer tilbakeholdent ord for horete. Og med hore, Perchik, mener jeg selvfølgelig det å by seg frem, som i seg selv er et idiomatisk uttrykk som avhenger av en felles forståelse mellom samtalepartnerne av hva "seg", et nokså vagt pronomen, skal bety.

Han tar ut en lang eske med fyrstikker og tenner VANESSAs sigarett. Mens hun snakker, gjennom søker SAUL sekken som PERCHIK kom inn med, fisker ut noen få ynkelige kjøttstykker, tørker av dem med lommetørkleet sitt og klasker de inn i disken.

Det hjelper ikke så mye hvis dere tror at betegnelsen referer til eplestrudel, sant? (Ha deg vekk fra *kjøttet*, kjerring!) På syttenhundretallet ville hun ha vært en horete appelsinselger, skjønner du, men i disse dager med bedrøvelige helse og skyer fulle av dårlig ånde, har appelsintreene nok med å gispe etter luft, og derfor må hun si det rett ut. Si det rett ut, kjerring.

VANESSA: Nei –

SAUL: Si det rett ut, da.

VANESSA: Nehei.

SAUL: Si det rett ut ellers dasker jeg baken din rett foran Perchik, og jeg tror han kommer til å like denne lille forestillingen litt mer enn det som er godt for noen av oss.

VANESSA: La gutten være, da.

SAUL: Gutten vil jo høre på det du har å si, Vanessa. Fortell, nå.

VANESSA: Nei.

SAUL: Dette er min butikk og mitt imperium og mens du er innenfor disse grensene skal du gjøre som jeg sier! Ellers vil du bli satt i fengsel til fornøyelse for Hans Majestet.

VANESSA: Du har da ikke noe fengsel.

SAUL: Nei vel, da putter jeg deg i sekken. Og sender deg av gårde.

PERCHIK: Hvor da?

SAUL: Unnskyld?

PERCHIK: Hvor ska du sende ho til?

SAUL: Det vet jeg ikke! Et fordervet sted med en ugunstig valutakurs. (*Stillhet.*) Frankrike. Si det, nå!

VANESSA: Jeg har alltid syntes at det var et rart uttrykk. ”Til fornøyelse for Hans Majestet!” Forestill deg bare at Kongen gliser på tanken av alle stakkarene han har satt bak lås og slå, vekk fra himmelen og blomstringen og stjernene som forsvinner vekk i den indigoblå himmelen.

SAUL: Jeg vil ikke høre poesi her i butikken, kjerring, det vet du. Så si det, nå!

VANESSA: Nei.

SAUL: Jo!

VANESSA: NEI!

SAUL: *Vanessa...*

Pause.

VANESSA (*stille*): Jeg gir deg et kyss for et pund.

SAUL: Et kyss for et pund! Så ekkelt! Ha medfølelse med de fordervede, lille uskyldige Perchik, men ikke kom for nær. Hva enn min kone måtte ha, kan det være smittsomt.

VANESSA: Ti stille da, Saul.

SAUL: Jeg husker det første kysset vårt, Perchik, det var om kvelden før opptøyene begynte, og det smakte påfallende metallisk.

VANESSA: Tull og tøys. Fortell ham nå den egentlige historien.

Hun begynner å hive etter pusten.

SAUL: Kyss aldri en kvinne som er kjøpt. Alt du spiser vil begynne å smake som mynter.

VANESSA: Slutt da, blir lei meg når sier sånt. Du vet at det ikke er bra for meg. Jeg tror jeg må sette meg.

PERCHIK *henter en stol til henne, men hun setter seg på gulvet.*

SAUL: Kona mi har problemer med å puste. Rørene hennes lukker seg. Kroppen hennes hater henne. Jeg hater henne ikke. Jeg elsker henne. Sammen fører vi krig mot den fiendtlige kropp. Se her.

Han presser henne ned i en liggende stilling, setter seg på brystet hennes og holder henne for nesa. Han tar sigaretten ut av munnen hennes og blåser røyk inn i munnen hennes.

Vis den hvem som er sjefen, kjerring.

PERCHIK: Slutt, a. Ente gjør det.

SAUL? Hva da? Hva sa du, smuglergodset? Var det noe du ville si?

PERCHIK: Næh, men ho kommer til å kveles, ærnte verre en det.

SAUL: Ikke hvis hun vet hva som er bra for henne, så det så.

VANESSA *gråter og hiver etter pusten.*

Vis hvem som er sjefen, lunger av lær! Slapp av i de gamle pipene. En god vilje kjenner ingen umuligheter!

Til slutt skyver hun ham unna, og flytter seg over på hendene og knærne.

Se der, ja! Bra, kjerring, usedvanlig bra gjort!

VANESSA (*kveles.*): Du er en ordentlig drittsekk, Saul.

SAUL: Tvert imot, Vanessa, for i motsetning til deg var min mor en engel og jeg er et hundre prosent ektefødt. Akk, hvis du hadde møtt Moder Everard, Perchik. Hun var noe for seg selv. La en levende krabbe i vesten sin hver morgen for å holde seg i ånde og hadde alltid en varm middag på bordet. Det er en ekte kvinne, det. Ikke som Annie Emfysem her.

VANESSA: Kan jeg vær så snill å få litt vann?

SAUL *spytter opp slim i lommestørkleet sitt. PERCHIK heller opp litt vann fra en flaske til henne.*

PERCHIK: Du burdænte røyke. Det ærnte bra for deg.

VANESSA: Det gjelder de fleste ting jeg er glad i.

Hun tar glasset fra PERCHIK, men SAUL snapper det vekk fra henne.

SAUL: A-a-aaa! Tenk før du drikker!

Han klasker en plakart med lim på veggen som sier "TENK før du DRIKKER!" med en trist liten vanndråpe over et ølglass som ligner et badekar fra andre verdenskrig. Han heller det meste av vannet tilbake. VANESSA sluker det som er igjen.

Vi er veldig forsiktige med vann her i mitt imperium, Perchik, fordi vi vet at det er forrædersk. En gang kom vi hjem bare for å se at hele butikken var under en meter av det.

VANESSA: Dette var mens vi fortsatt bodde i Barking, Perchik.

SAUL: Baksida av selveste London, oversvømt slik at de mer tiltrekkende områdene skulle overleve. Vi hadde vann opp til anklene der hvor du står nå.

VANESSA: Vi begynte å pakke sammen med en gang. Vi tok med alt vi kunne få med oss.

SAUL: Brukte åtte timer på å hugge flisene ut av veggen.

VANESSA: Den disken her har reist over 300 kilometer, Perchik!

SAUL: La hele sulamitten i flyttebilen og kjørte hele natta.

VANESSA: Og takk Gud for at vi gjorde det! Fordi da –

SAUL: Fordi da, Perchik, begynte vannstanden i Barking å stige...

VANESSA: Elvebredden til Roding ble oversvømt!

SAUL: Akkurat som Tiber skumma blod / før det!

VANESSA: Alt fløt i det skitne vannet, smårollinger gråt på / hustak –

SAUL: På mindre enn tre måneder var alle vennene og naboene våre døde.

PERCHIK: Alle sammen?

SAUL: Altså, enten døde eller veldig, veldig *fuktige*.

PERCHIK: Men hvoffor komme hit? Hvoffor Bradford?

SAUL: Perchik, ikke glem at mitt imperium og meg selv slapp bare nesten unna å drukne! Og du forstår vel at vi ikke hadde veldig lyst til å gjenta den opplevelsen?

VANESSA: Du skjønner det Perchik, at Bradford er et uvanlig sted, fordi det er en av de *få byene* i England som er bygd langt unna store vannmasser.

SAUL: Skjønner du, mr. Bagasje? (*Han prikker seg på hodet.*) Ikke bare en hattehylle!

VANESSA: Dessuten gikk vi tom for bensin, sant det, Saul?

SAUL: Ja, sant. Det også.

VANESSA: Innen tørken var over orket vi ikke å snakke mer om det. Det hadde rabla nok for Saul som det var, ikke sant det, kjære?

SAUL: Jeg liker ikke *forandringer*, Perchik. Det forstyrrer min fredfulle sinnsstemning. Glem ikke det. Så, nå som Perchik skal bo hos oss, Nessa, vil jeg at du skal gjøre det litt hyggelig her. Få trusene ut av kjøleskapet, sånne ting som det. Husarbeid faller ikke lett for kona mi. Hun vokste opp i luksus og er ikke vant til intellektuelle oppgaver som å tørke seg i baken.

VANESSA: Det var knapt noe luksus, Saul.

SAUL: Sammenlignet med hva jeg hadde, var det det. Sammenlignet med hva jeg hadde –

VANESSA: Jeg vokste opp i et kommunalt boligområde på Roman Road.

SAUL: Slutt å prøv å ødelegg det romantiske i forholdet vårt! Jeg er din landstryker! Er ikke det spennende, Perchik?

PERCHIK: Har dere non barn, elle?

SAUL: For et spørsmål! Nei. Vi er ikke velsignet med en arving, nei.

VANESSA: Nei, men fortell han det, Saul.

SAUL: Fortelle han hva?

VANESSA: Fortell han om Enoch og Maggie.

SAUL: Du kan fortelle det hvis du vil ha det fortalt. Kom igjen, Perchik. På tide å lære seg rutinene her.

Han går bort til disken og begynner å slenge kniver opp på overflaten.

VANESSA: Vi hadde barn, Perchik. To stykker.

SAUL: Alt redskap må være nøye desinfisert.

VANESSA: En gutt og ei jente.

SAUL: Jeg er meget omhyggelig når det kommer til mattilsynet.

Han hoster opp mer slim i lommenørkleet sitt.

VANESSA: De døde, Perchik.

SAUL: De døde ikke, Perchik. De ble slakta.

PERCHIK: Slakta? Av hvem da?

SAUL: Av sånne som deg. Immigranter med ryggsekker og dialekter. Under angrepet på Stratford i 2012. Så er det gulvet!

Han gir PERCHIK en kost. PERCHIK begynner å koste.

VANESSA: Det er sånn jeg fikk dette (*Hun peker på arret sitt.*) Skulle bare på en dagstur.

SAUL: Jeg advarte henne. Jeg *sa* til henne; jeg sa at hele greia var en åpen invitasjon til fanatiske turbaner. Hva var det jeg sa, Vanessa?

VANESSA: Du sa at hele greia var en åpen invitasjon til fanatiske turbaner.

SAUL: Ser du? Ikke glem hjørnene, Perchik!

VANESSA: Men de ville absolutt se kunstløperne, skjønner du. Smårollingene mine.

SAUL: Jeg ville ha flere, men Vanessa har mislykkes der – livmoren hennes er nå tørrere enn en død kamels tunge. Kona mi er kanskje en bra skuespillerinne, men selv ikke hun klarer å gjenskape et fungerende forplantningssystem. (*Han gir PERCHIK en søppelpose.*) Sleng den ut.

PERCHIK *åpner nervøst døra. Opptøyene kan høres. Han slenger ut søppelposen.*

PERCHIK: En skuespillerinne, asså? Har jæ sett deg i no?

SAUL: Du trenger et forkle.

SAUL *går bort til PERCHIK med flere blodflekke hvite forklær i varierende lengde, og forsøker å finne det som passer best.*

VANESSA: Å, nei. Karrieren tok vel egentlig aldri helt av.

SAUL: Vanessa her var *stjernen* i en rekke pornografiske propagandafilmer fra det Konservative parti som var ment å gjøre folk mer interessert i politikken deres!

VANESSA: Med noen av historiens største engelskmenn, Perchik. De brukte alle de store: Winston Churchill –

SAUL *står bak PERCHIK og knyter forkleet rundt ham.*

SAUL: *Blod, fette og tårer* –

VANESSA: James Cook –

SAUL: *James's Cock* –

VANESSA: Alt var så ordentlig gjort. Herlige kostymer. Jeg spilte Lady Hamilton og hadde på meg silkeskjørt og pudderparykk.

SAUL: I *Fellatio Nelson*.

PERCHIK *stirrer storøyd på VANESSA.*

PERCHIK (*hvisker*): *Fellatio Nelson?*

VANESSA (*høytidelig*): Det ble en bestselger.

SAUL: Å joda, Vanessa var verdt en god del penger da jeg først møtte henne.

PERCHIK: Åssen veit du det?

SAUL: Fordi jeg kjøpte henne, vel! Kjøpte henne ut av det!

VANESSA: Redda meg.

SAUL: Jeg takler ikke å se en kvinne bli besudlet. Det var det samme da jeg var yngre og pleide å leie ut billige nok leiligheter ved Londons beste vestkant til unge, østeuropeiske jenter.

PERCHIK: Åssen gjorde du det, a?

SAUL: Hjalp dem med å leie ut i timen til rike forretningsmenn fra områdene rundt London.

VANESSA: Du er så barmhjertig, Saul, vet du det?

SAUL: Er bare sånn jeg er skapt, kjære. Nå, hva med litt kveldsmat til Perchik?

VANESSA: Åh... Vi har jo stuinga di, Saul...

SAUL: Perfekt! En passelig introduksjon til hvordan vi har det her. Veien til et lands hjerte er gjennom magen, vet du. Nei, nei, kjerring. Jeg henter den!

SAUL *går høytidelig ut av rommet.*

VANESSA (*kjærlig*): Mannen min er veldig flink på kjøkkenet.

PERCHIK: Jasså? Hva er spessialiteten hannes, a?

VANESSA: Jo... Han er veldig flink på brune ting. Ikke sånn som meg. Jeg er sjokkerende dårlig, ville brent en banansplitt! Jeg tror det har med at jeg ikke har hatt en mor på lenge, for av det kommer det jo en viss kunnskap som blir gitt videre, ikke sant, sånn som hvordan man velger en bra tomat eller å sjekke om pølsene er klare med gaffelen; når det er sagt er jeg en veldig god til å bake, kalde hender vet du, nei guri, hør på meg a, babler i vei om meg selv! Unnskyld asså, eh, Perchik, ikke sant? Saul har rett, asså, det er et merkelig navn, sant – jeg mener det ikke vondt ass – hvorfor er du i butikken vår egentlig, Perchik?

PERCHIK (*nøler ikke*): Jeg skal fikse flygelet deres, Lady Hamilton.

Idet VANESSA snur seg fort, kommer SAUL inn med en gryte og en øse. VANEESA og PERCHIK fjerner blikket fra hverandre da VANESSA forter seg ut bakdøra.

SAUL: Voilà! Nå skal du få noe å styrke deg på, Perchik! Er du flink til å spa?

PERCHIK: Anærnte! Aldri gjort det før.

SAUL: Det lærer du deg fort. Vi må jo legge et grunnlag her!

PERCHIK: Grunnlag for hva da?

SAUL: For utvidelsen, så klart! Jeg skal utvide imperiet mitt lenger bak.

SAUL stapper lommestørkleet inn i skjortekragen. VANESSA kommer inn med skåler og bestikk, og begynner å dekke bordet.

Og du skal hjelpe meg!

PERCHIK: Vanessa og jæ preka akkurat litt om –

VANESSA holder raskt ut den ene skåla.

VANESSA: Saul! Skål for kokken!

SAUL stirrer på skålen et øyeblikk, så brøler begge av latter.

SAUL: Skål for – !

VANESSA (*fniser*): Nå er dere forsiktige der ute, OK?

SAUL: Selvfølgelig.

VANESSA: Det er bare det at jeg ikke vil at Perchik skal gå fra oss sånn som Frankie gjorde.

SAUL: Nei, Vanessa. Ikke ta opp det nå.

PERCHIK: Hva skjedde med han Frankie, a?

SAUL: Det skjedde ingen ting med Frankie. Hvem var det som sa at det har skjedd noe med han?

PERCHIK: Nei, jeg menar bare atte – hvoffor gikk han fra han dere? Kom han over en ny jobb, elle?

SAUL: Ja. Han kom over en ny jobb. På et mer... grasrotaktig nivå.

VANESSA: Men Saul... Han kom ikke –

SAUL: Jeg prøver å ikke skremme gutten, Vanessa.

VANESSA: Men han burde da få vite om...

PERCHIK: Vite om hva da?

SAUL: Det er en trist historie. En meget trist historie.

VANESSA: Åh, Perchik, den er så trist atte.

PERCHIK: Hva skjedde, a?

SAUL: Åh, nei, jeg makter ikke å fortelle det. Nei, det er rett og slett altfor trist. Jeg makter det ikke. Niks. Jeg ville heller dødd. Ikke engang hvis du ba på dine knær hadde jeg maktet det. Aldri i verden, ikke sjans, ikke om jeg så måtte –

PERCHIK: Værsåsnill, a?

SAUL: Han falt.

VANESSA: Inn i sementmikseren, Perchik.

SAUL: At det var forferdelig, kan jeg ikke nekte for, men helt i samsvar med gravitasjonsloven, slik jeg forstår den, i hvert fall. Vi var på bakrommet. Utvidet imperiet. Gutten var jo blind som en muldvarp – han var jo en utlending i tillegg, akkurat som deg, ingen papirer, snakket knapt et ord engelsk.

VANESSA: Saul er veldig sosialt innstilt.

SAUL: Takk, kjerring. Det setter jeg pris på.

VANESSA: Han inkluderer alltid alle, gir dem jobber.

SAUL: Selv i disse dårlige tider bør en engelskmann oppføre seg som en engelskmann.

VANESSA: Ja, men de færreste gjør det.

SAUL: Sant, de færreste gjør det.

VANESSA: Strekker seg så langt som du gjør.

SAUL: Jeg kan ikke nekte for at det er en daglig prøvelse.

VANESSA: For han er jo ikke en rik mann, selv.

SAUL: Aldri hatt ambisjoner om det.

VANESSA: Men det han gjør for disse stakkars, utenlandske, blinde guttene asså.

SAUL: Bare litt undervisning.

VANESSA: Og tror du ikke de elsker ham for det!

SAUL: De er som sønner for meg.

VANESSA: Som familie.

SAUL: Det holder, kjerring. En eller to klumper?

SAUL *begynner å servere gryte til seg selv og VANESSA. Det er virkelig en gryte med udefinerbare kjøttklumper. (jmfør Cookery Course av Delia Smith (1981), s.332).*

VANESSA: Lille Francesco. To, takk, Saul.

SAUL: Hiv innpå, Perchik.

PERCHIK: Jeg. Æh. Ærnte så sulten.

Pause.

SAUL: Du 'ærnte' så sulten?

VANESSA: Men alle er da sultne, Perchik.

PERCHIK: Jeg harnte den største matlysta.

SAUL: Vet du hvor langt jeg går for å få mat på bordet? Tror du det er lett? Med Essex under vann og Dorset som forsvinner ut i havet som sorbet. Det finnes ikke beite lengre, ikke noe sted å gresse, og her serverer jeg deg en deilig gryte også rynker du på nesa!

VANESSA: Frankie pleide heller ikke å spise så mye. Alt arbeidet han la i for maten du ga ham, Saul. Den gutten var virkelig en gullklump.

PERCHIK: Jeg vikke virke utakknemlig, men –

VANESSA: Vet du hva Saul? Perchik minner meg litt om Frankie.

SAUL: Om jeg så får si, synes jeg du er veldig kortsynt.

VANESSA: Jaha, men Frankie var langsynt, han.

SAUL: Hvor lenge tror du at denne heten fortsetter? Bare de med nok matforsyninger kan ha noe som helst håp om å overleve vinteren som kommer.

PERCHIK: Jæ har bare ente –

Mens SAUL snakker, løfter han opp en øse med gryte. På toppen av den ligger det noen briller fra det offentlige helsevesenet. VANESSA får panikk. SAUL og PERCHIK enser det ikke.

SAUL: Vi må gjøre oss selv om til levende spiskammers, ikke sant; det er det vi må gjøre, for å omformulere den avdøde, store / Charles Darwin –

VANESSA: Eh...Saul –

SAUL: ”Mennesket som rase vil snart koke ned til litt intet mer enn ”den fetestes /rett.”

VANESSA: Saul –

SAUL: Og du, din radmagre spjæling, kommer til å bukke under med en gang!

VANESSA: Saul!

SAUL lar blikket gli fra henne bort til øsa. Ser på det. Rykker til. Hiver øsa tilbake i kasserollen.

På den annen side: Ingen liker en tjukkas.

PERCHIK: Ja vel da, seru, ta og øs opp litt mat. Du har rett. Jæ burde –

SAUL: Nei, det kommer jeg ikke til å gjøre.

PERCHIK: Hæ?

SAUL: Ikke hør på meg! Jeg har alltid hatt et usunt forhold til mat!

VANESSA: Han var kraftig da han var liten.

PERCHIK: Næh, bleru sur nå a, det mente jæ dakke – Tror bare atte magan min må ha skrumpa, lissom, er så lenge sida jæ har spist årnklig –

SAUL: Og du ser jo så bra ut på grunn av det! Er du ikke enig, Vanessa?

VANESSA: Å, ja! Veldig kjekk.

SAUL: Hva behager?!

VANESSA: Hvis man liker den typen, asså.

PERCHIK: Dere prøvør bare å være høflige, dere.

SAUL: Hvordan våger du! Det ville jeg aldri drømt om engang.

PERCHIK: Jæ smakør litt, jæ – for å vise takknemligheten min, lissom.

SAUL: Nei – det kan du ikke.

PERCHIK: Hvoffor ikke?

SAUL: Fordi – fordi... fordi Vanessa spyttet i maten, gjorde du ikke det, kjerring?

VANESSA: Gjorde jeg det?

SAUL *slår til henne med stokken sin.*

Æv! Å, ja. Glemte det, jeg. Jeg er kjempeekkel, jeg vet det. Spyttør i alt som er.

SAUL: En av hennes mer sjarmerende små vaner.

VANESSA: Skulle tro jeg var en forbanna lama.

PERCHIK *tar øsa fra SAUL.*

PERCHIK: Ærnte no til bry for meg. Jæ vil dakke fornørme vertinna her.

SAUL *snapper den tilbake.*

SAUL: Åh, men du skjønner, hun bruker mye tid på å slikke uappetittlige ting fra offentlige toaletter, så jeg ville ikke drømt om å spørre –

PERCHIK *tar bestemt øsa tilbake til seg.*

PERCHIK: Gjørnte no! Jæ skukke ha lagd så mye styr rundt det i første –

PERCHIK *øser ut en øse full med gryte. Brillene ligger på toppen. En stillhet senker seg over alle tre mens de ser granskende på den.*

SAUL: Opptøyene høres ikke så godt i kveld, eller hva?

PERCHIK: Saul? Åssen landa disse her?

SAUL: Den forbanna varmen altså; den er veldig utmattende, er du ikke enig, Vanessa?

PERCHIK: Eri dine?

VANESSA: Saul har jo perfekt syn.

SAUL: Hold kjæft da, kjerring.

PERCHIK (*til VANESSA*): Men de er dakke dine heller?

VANESSA: Jeg tror da ikke det.

SAUL: Jeg liker ikke det du insinuerer.

PERCHIK: Jeg innsinuerer ente no, jeg.

SAUL: Her tilbyr jeg deg mat, også kommer du og fisker opp gammel dritt.

VANESSA: Ro deg ned da, Saul –

SAUL: Nei, tenk! Er det en ting jeg ikke kan fordra så er det en kresen gane.

PERCHIK: Jæ bare lurte på hva non gamle brillær gjør i gryta di.

SAUL: Den som sparer, den har, Perchik. ”Grave etter gull” og alt det der.

PERCHIK: Hvem sine er’em, Saul? Dem ærnte – er dem vel – å hælle måne!

Så går det opp et lys for dem. Stillhet. VANESSA begynner plutselig å gråte høyllytt.

De er Frankies! Ente sant, Saul? Saul? Saul?

SAUL: Jeg spurte da ikke etter den spanske inkvisisjonen, Perchik! (*Stillhet.*) Men siden du spør... Jeg syntes at det hadde vært en synd å la en slik... sjelden sjanse gå til spille.

Pause. SAUL pusser ivrig på bestikket sitt. VANESSA kveler sin egen gråt.

PERCHIK (*rolig*): Åssen kom han seg inn i sementmikseren, Saul?

VANESSA: Det var et uhell. Det er du enig i, Saul? Skjebnen ville det sånn.

PERCHIK: Saul?

SAUL: Jeg har jo sagt det. Han falt.

PERCHIK: Ja, men hvoffor? Folk ramlær da bare ente ...

SAUL: Vi holdt på med grunnmuren, og jeg snublet over en spade som Frankie bare hadde slengt fra seg på gulvet.

PERCHIK: Og?

SAUL: Og hva?! Og jeg kan muligens ha dyttet ham med albuen i et forsøk på å gjenvinne balansen. OK!

Stillhet.

VANESSA: Men – du sa det var et uhell. Du sa han *falt*.

SAUL: Han falt jo.

VANESSA: Men... du dytta han.

SAUL: Jeg... utnyttet gravitasjonssentrumet hans, ja. Tilfeldigvis.

PERCHIK: Og da falt han.

SAUL: Jeg kan ikke holdes ansvarlig for hans bane etter det.

VANESSA: Men du dytta han.

SAUL: Ikke vær så naiv, Vanessa. Han hadde et fryktelig liv. Fryktelig.

VANESSA: Han var lykkelig her, Saul.

SAUL: Jobbet ræva av seg –

VANESSA: Vi pleide å synge sammen –

SAUL: Og hva fikk dere igjen for det? En slikk og ingenting! Og du husker de kvalmende kvisene –

VANESSA: De ga ham et særpreg, de.

SAUL: De var fulle av materie. Livet hans var et sløseri av organer som var klare for å høstes.

VANESSA: Men du sa til meg at han falt.

SAUL: Jeg prøvde å skåne følelsene dine. Det var ikke min feil.

PERCHIK: Men du dytta'n jo.

VANESSA: Han stortrivdes her.

SAUL: Selvsagt gjorde han det.

VANESSA: Kalte meg Mor Vanessa.

SAUL: Bedre enn den gudsforlatte rønna han kom fra.

PERCHIK *begynner å trekke seg vekk fra bordet.*

VANESSA: Passa bra inn.

SAUL: Førte grader i skyggen og damer med hår under armene.

VANESSA: Følte seg som hjemme.

SAUL: MEN NÅ VAR DET DA IKKE HJEMMET HANS, VAR DET VEL!

Mens han fortsatt ser på VANESSA, stikker Saul gaffelen inn i beinet til PERCHIK og holder den der. Først hyler PERCHIK, deretter vrir han seg stille i smerte. VANESSA gråter stille.

VANESSA: Jeg trodde...Jeg trodde det var et uhell...Stakkars Frankie.

SAUL (*hverdaglig*): Min kone er meget følsom. Da hun var liten pleide hun å gråte da hun så komposthauger.

VANESSA: Gjorde jeg ikke, det. Siste gangen jeg gråt var da mamma døde.

SAUL: Det var da svært så snakkesalig du var i dag da, kjerring. Kom hit.

Han slipper gaffelen, tar tak i håndleddet til VANESSA og drar henne opp på fanget sitt. PERCHIK trekker lettet gaffelen ut av beinet, og puster dypt.

Jeg tror dere begge glemmer hvem det er som holder fyrstikkene rundt her. Du skjønner det, Perchik, at disiplin er grunnpilaren til ethvert imperium. Selv mener jeg at de gammeldagse metodene er de som holder stand i tidens lange løp.

Han dytter VANESSA over på kneet sitt, løfter opp skjørtet og drar ned trusene hennes.

VANESSA: Saul!

SAUL: Nå, Perchik, dask litt på den; hun kommer ikke til å kjenne det, er som et eselskinn. Hele området er som et eselskinn. Det denne similen betyr er at min kones nedre regioner ikke har noen følelser igjen. Et resultatet av år med overforbruk, hm, blomsten min?

Han dasker henne hardt. Hun kjemper imot, og prøver å dekke seg til.

VANESSA: Æv! Saul, slutt, ikke foran / ham, vær så snill – Saul!

SAUL: Kom igjen. Det er ganske morsomt.

PERCHIK: Næh, ellers takk, du.

SAUL: Ikke?

PERCHIK: ...Næh. Du har det dekket.

SAUL: Har du testikler i det hele tatt, Perchik? Eller ser du bare på dem som nyttige, dog upraktisk plasserte brevpreser?

PERCHIK: Jæ syns bare ente det er – passænde.

SAUL: Tull og tøys! Kom bort hit og dask henne nå! Akkurat der.

Han dasker henne igjen for å markere hvor han vil at PERCHIK skal daske. PERCHIK kommer bort til dem. Han stopper opp et øyeblikk, løfter hånda, deretter bøyer han seg over og kysser rumpa til VANESSA mykt.

Hva? Hva er dette? Hvem sa at du kunne kysse ræva til kona mi?

PERCHIK: Du gjorde det.

SAUL: Gjorde jeg så aldeles ikke!

PERCHIK: Da må jæ ha misforstått. Du må si ifra litt tydeligere i framtida.

SAUL (*vantrø*): Jeg må hva? Din lille –

PERCHIK: En forsnakkelse, dårlig ar-ti-kul-a-sjon. Du må ha riktig uttale, ellers blir setninga helt uforståelig.

SAUL: Du...Du...kom deg i varebilen. Vi skal kjøre en tur.

Stillhet. SAUL kaster VANESSA vekk fra fanget sitt og tar tak i PERCHIK.

PERCHIK: Jasså? Hvor skal vi?

SAUL: Calais.

PERCHIK: Jæ harnte lyst til å dra til Calais.

SAUL: Ingen *har lyst til* å dra til Calais. Selv de som *bor i Calais har ikke lyst til* å dra til Calais. Det er et stinkende grått gjørmehull som oser av sardiner. Ville vært like ille som å ville gå med trusene til en syfilitisk hore som hatt! Men uansett, dra skal vi.

VANESSA: Ikke gjør han noe vondt, Saul; han mente ikke noe med det.

SAUL: Hvem sa noe om å gjøre noen vondt? Ikke jeg i hvert fall.

VANESSA: Men du sa jo du skulle ta han med til / Calais.

SAUL: Ja. Calais ble nevnt, det ble ikke å gjøre ham noe vondt. Vanessa er forvirret, Perchik, kanskje var artikulasjonen min dårlig igjen.

PERCHIK: Kanskje det.

SAUL: Prøver du å være kjekk?

PERCHIK: Næh. Prøværnte.

SAUL: Din utakknemlige lille – !

Plutselig banker det på døra. Alle farer opp.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN (*langt unna.*): Kriminaletterforsker Prawn her. Se å få åpna døra!

VANESSA: De vet det, Saul! Det med Frankie! Å herregud! Jeg får ikke – Jeg / får ikke puste!

SAUL: Ikke bli så hysterisk, kjerring.

DETEKTIV PRAWN (*langt unna.*): Jeg kan høre dere, vet dere!

SAUL (*får panikk*): Kommer straks! Kan du åpne døra, Perchik. Fort!

PERCHIK: Nå køddær du elle?

SAUL: Åh, ja! Ser det ut som jeg er i et ertelystent humør, kanskje?

PERCHIK: Det jæ mente var at hvis jæ gjør det, kommer de til å komme inn her og – du veit.

SAUL: Selvfølgelig kommer de ikke til å gjøre det.

PERCHIK: Nehei? Og hva får'ræ til å tro det?

SAUL: Fordi jeg ikke kommer til å fortelle dem hvem du er, din stinkende lille rævslikker. Åpne den forbanna døra nå, før jeg bestemmer meg for å presentere deg som Colin den pedofile politimorderen!

PERCHIK *slår opp døra. Idet han gjør det, legger VANESSA merke til brillene.*

VANESSA: Brillene, Saul!

SAUL *får panikk, og tar på seg brillene. Det renner saus nedover ansiktet hans.*
KRIMINALETTERFORSKER PRAWN *kommer inn.*

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Hvem er det som er sjefen for denne virksomheten?

SAUL: Hallo. Dette er min butikk. Dette er min kone. Og dette er...Eh...

VANESSA: *Francesco.* Frankie.

SAUL: Ja! Meget bra, kjerring. Dette er Frankie, min – Frankie! Han er fra Italia.

PERCHIK *kaster et panisk blikk over til SAUL, så smiler han.*

PERCHIK: Eh...Ciao, bella!

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Jeg har ikke tid til "Ciao bellaer"! Det er en ytterst farlig kunstner på frifot!

SAUL: Den verste sorten! Kanskje vi kan være til hjelp. Hvordan ser han ut?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Han ser...ut som en kunstner.

VANESSA: Åssen type kunstner?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Sånn alle ser ut som.

VANESSA: Sånn alle ser ut som?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Det jeg mener å si er at han ser ut som en typisk kunstner. (*Stillhet.*) Dere vet. Upålitelig.

VANESSA: Men hvorfor tror du at han er her?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Vi har grunn til å tro at han haika fra London og ankom på en søppelplass et sted her i Bradford rundt halv fem i ettermiddag.

VANESSA: Hvordan vet du at det var akkurat ham?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Bilen han praia var en umerka politibil som ble kjørt av min sjef, førstebetjent Swann. Det virker som om denne "kunstneren" er en eksepsjonelt dum mann.

VANESSA: Men hvorfor arresterte ikke førstebetjent Swann han?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Han er heller ikke av de glupeste.

SAUL: Jeg beklager. Vi har ikke sett noen i samsvar med denne beskrivelsen, men vi vil selvfølgelig si ifra hvis...Hva?

SAUL *stopper*. KRIMINALETTERFORSKER PRAWN *stirrer på han*.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Eehm... Det er saus på ansiktet Deres, sir.

SAUL: Hva sa De?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Saus.

SAUL: Hvor?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: På ansiktet Deres.

SAUL: Åh.

Stillhet.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Hvorfor har De saus i ansiktet, sir?

SAUL: Hvorfor jeg har saus i ansiktet? Hvorfor jeg har saus i ansiktet... Det er et *meget godt* spørsmål, og grunnen er ... Grunnen, det jeg prøver å si –

PERCHIK: Det er en tradisjon vi har, politbetjent.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Hva for noe?

PERCHIK: Eh – Jæ mener... dae ar ene tradisjone! Ciao, bella!

SAUL: Ja! Meget bra, P...Frankie! En tradisjon! En teit, liten tradisjon vi har. Hvis vi har spist et eksepsjonelt godt måltid, så, eh – for å vise vår takknemlighet dytter vi – hm –

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Masse saus i ansiktet, sir?

SAUL: Nettopp!

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Skjønner. Dere må sløse mye saus.

SAUL: Egentlig ikke. Kona mi er en veldig gjennomsnittlig kokk.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Unnskyld at jeg spør, men – har De noe imot om jeg smaker litt?

Han plukker opp øsa, men VANESSA snapper den fra ham.

VANESSA: Kommer du ikke til å ødelegge appetitten din?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Å, nei. Fru Prawn har nylig blitt en friganer.

VANESSA: En friganer?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Hun spiser bare mat som har gått ut på dato. Økologisk sett er det veldig fornuftig, men jeg kan ikke si at det ikke har ødelagt ryktet vårt i Bradfords middagsselskaper. Får jeg?

Han tar øsa fra VANESSA og øser ut litt stuing.

SAUL: Nei!

VANESSA: Nei!

PERCHIK: Ikke...-a!

På toppen av øsa ligger en strandsandal.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN (*stirrer ned.*): Hva faen er dette?

SAUL: Det var et uhell!

VANESSA: Han falt!

SAUL *tar stille et cricketballtre fra bak disken, lister seg bak KRIMINALETTERFORSKER PRAWN og løfter det. Men KRIMINALETTERFORSKER PRAWN ser ikke på strandsandalen. Han tar fram en pinsett, og løfter opp noe fra gulvet. Det er en stumpet sigarett. Han reiser seg opp med et stygt smil. SAUL hiver balltreet bak seg.*

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Hå-hå-hå. Nå skal du *til pers*, kompis!

SAUL: Er det et problem her, sir?

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Si meg en ting – er dette Deres butikk?

SAUL: Ja. Det er min butikk. Og imperium, kriminaletterforsker.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Og da, sir, tilhører denne *sigarettstumpen* også Dem?

SAUL: Nei. Den har jeg aldri sett før. Men skulle jeg gjettet ville jeg ha trodd at den tilhørte den uregjerlige gjengen av sadomasokistiske astmatikere som bruker lokalene mine til sine ”vin, host og ostekvelder” den siste søndagen i måneden.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Ikke *skap deg*, gamlefar. Tobakk og deres avledete materialer er klassifisert som et Klasse A-stoff i henhold til narkotikarangeringen, og den som ulovlig utfører, sender eller overdrar stoff som etter regler med hjemmel er ansett som narkotika, vil straffes for narkotikaforbrytelse. Du kan få fem til ti år i et fengsel full av estiske gangstere og uhygieniske pedoer og fellesdusjingen kan fort bli litt for vennlig, så kan du ikke bare SVARE PÅ DET HELVETES SPØRSMÅLET!

Pause. PERCHIK *plukker opp balltreet. Så smiler plutselig* KRIMINALETTERFORSKER PRAWN.

Aaaaah! Bare spøker! Jeg har seks voldtekter og en identitetstyv å rapportere i kveld! Det siste jeg vil er å få fjorten timer med papirarbeid på grunn av dette. Men jeg lurte Dem, ikke sant?

Han begynner å gå rundt igjen, titter inn bak dørene, så går han bort til fryseren.

SAUL: Å, ja, sir! Jaja! Der lurte du meg!

Alle tre slapper av og ler vennlig med.

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: De skulle sett ansiktsuttrykket Deres! Fantastisk, rett og slett uerstattelig! Man må jo ha det litt moro. Hva har vi her? (*Han åpner fryseren, og ser inn.*) Det jeg alltid sier til kollegaene mine er at når vi har en jobb som vi har, er det viktig å le...

SAUL: Jaja, sir! Det er viktig å le litt!

KRIMINALETTERFORSKER PRAWN: Ellers kan man.. (*Han snur seg brått.*) Vent litt...
Var det – en *strandsandal*?

Fort som et lyn kaster PERCHIK balltreet over til SAUL, som igjen slår det ned i hodet på KRIMINALETTERFORSKER PRAWN. Han kollapser inn i fryseren.

PERCHIK: Kan hjelpe deg, jæ.

PERCHIK *hjelper SAUL til å få plassert KRIMINALETTERFORSKER PRAWN inn i sekken* PERCHIK *ankom i.* VANESSA *åpner butikkdøra og kikker ut.*

VANESSA: Fort! Det kommer en lastebil!

SAUL og PERCHIK *løfter sekken ut gjennom døra. Lyden av en motor som starter kan høres idet de kommer utslitte inn i butikken igjen.* VANESSA *kollapser av lettelse.*

Oi, oi, oi! Det gikk da mye bedre enn forventa, eller hva sier dere?

SAUL *hiver brillene opp i gryta, så går han mot PERCHIK. Han vil slå ham ned. I siste sekund tar SAUL ut lommestørkleet sitt og harker slim inn i det.*

SAUL: Bra levert, mr. Bagasje.

PERCHIK: Takkær. Hør her, sorry for det som skjedde før. Jæ skukke / ha –

SAUL: Vanessa?

VANESSA: Ja, Saul?

SAUL: Si til Perchik at neste gang han har tenkt å kysse min kones rumpe, burde han huske på hvem av oss som har papirer og hvem som ikke har det.

SAUL *går ut.* VANESSA *snur seg mot PERCHIK.*

VANESSA: Mannen min sa at jeg skulle fortelle deg at neste gang du har tenkt å –

PERCHIK: Jæ hørte det.

VANESSA drar ut syskrinet sitt. Hun setter seg og begynner å sy. PERCHIK ser ivrig på. Elgars "Pomp and Circumstance" begynner å spilles ovenfra.

VANESSA: Jeg er glad for at du kom, Perchik. Jeg tror vi kommer til å bli gode venner. Bare en ting: Du må ikke gjøre Saul sint. Han er gammel, vet du. Han er litt smalspora, men det er jo bare naturlig; kan du slutte å glo på meg?

PERCHIK (*flau.*): Unnskyld. Jæ bare... Unnskyld (*Stillhet.*) Hva er det han drivær med der oppe?

VANESSA: Nei, du vet. Planskisser. Til revolusjonen.

PERCHIK: Til revolusjonen. Jaha. Ente for å være frekk, men mannen din – han er litt (*Han banker seg på hodet.*) Elle? Er det demens, elle?

VANESSA: Nei, det er det faen i meg ikke! Han er bare... ikke i sin beste alder lenger. Vet masse da.

PERCHIK: Om hva da, for hælvette? Lammekotelettær og kjøttdeig?

VANESSA: Nei. Som historie. Kultur og sånne ting. Han foreleser for meg. Du må sikkert bli med du, og Frankie måtte. Og Klaus. Selv om de aldri forsto særlig mye.

"Pomp and Circumstances" blir høyere.

PERCHIK: Tålærnte dette rabalderet. Kan vi ta på no aent?

VANESSA: Har ikke noe annet, skjønner du ikke det? Pleide å ha. Pleide å ha massevis av Tammy Wynette. Hun var favoritten min. Og Edith Piaf. Jeg elsket begge. Hadde alle platene deres. Men jeg mistet dem da vi flytta. Jeg kunne sverget på at jeg tok dem med fra Barking... men da vi kom hit... var de borte. Saul sier at de må ha falt ut av varebilen. Eller blitt stjålet av amatør-DJer. Eller noe sånt. Jeg savner platene mine. Får jo ikke noe annet enn han jævla Elgar nå for tida. Hold denne.

Hun gir PERCHIK en saks mens hun går gjennom syskrinet sitt.

PERCHIK: Hva lagær'u?

VANESSA: Noen gardiner, bare. Til hytta.

PERCHIK: Hytta?

VANESSA tar ut en papirlapp, gir den til PERCHIK og fortsetter å sy.

VANESSA: Ligger på landet et sted. Ved havet. Jeg glemmer alltid hvor. Nordpå et sted. Lengre nord en Bradford, asså. Der det fortsatt snør. Dette er bare – hva ville du kalt det – *en kunstnerisk gjengivelse*. Ikke helt ferdig ennå. Bygger det opp sakte men sikkert. ”Murstein på murstein” er det Saul pleier å si. (*Fortrolig.*) Den har til og med et rom kun for bøker, Perchik!

PERCHIK: Det er jo flotters, ærnte det det a? Fint.

VANESSA *stråler mot ham. Hun ser nydelig ut.*

VANESSA: Det er drømmehuset vårt! Vi har venta i ti år, men nå er det ikke lenge til. Tar jo mye lengre tid enn venta. Siden bedriften går så dårlig. Men snart kommer ting til å bli bedre igjen. Du kan jo bli med oss, Perchik! Jeg skal padle i sjøen hver dag – æv!

PERCHIK: Gåre bra?

VANESSA: Jada. Stakk meg selv bare.

PERCHIK: Få se.

VANESSA *holder fingeren ut.*

Det blør.

VANESSA: Bare litte grann.

PERCHIK *putter fingeren hennes i munnen og suger blodet.*

Hva er det du –

PERCHIK: Du er en veldig vakker kvinne.

VANESSA: Hva sa du?

PERCHIK: Jæ sa. Du er en veldig. Vakker. Kvinne.

Pause. De stirrer på hverandre. Så:

VANESSA: Nei, gi deg du, a.

PERCHIK: Har alltid syntes det.

VANESSA: Ikke vær teit, a. Vi har jo nettopp møtt hverandre.

PERCHIK: Jæ visste at det var deg. De sier kamera får en til å se fem kilo feitere ut, men jæ hadde kjent deg igjen på en mils avstand.

VANESSA: Du tenker på – i stad. Da du sa. Jeg mener – Du har sett *Fellatio Nelson*?

PERCHIK: Sett den?! Du har fått mæ til å komme som et lokkomotiv to ganger daglig i fem år på rad!

VANESSA: Det er bare noe du sier.

PERCHIK: Næh, det er det ente! Pleide å stjele gammern's maggasiner og filmær fra under senga hannes, ente sant. Han hadde hævvevis av dem.

VANESSA: Til og med de som ble laget av Det konservative partiet?

PERCHIK: Særlig de som ble laget av Det konservative partiet.

VANESSA: Jeg ville trodd at faren din var en Arbeiderpartimann.

PERCHIK: Han var blå-nysgjerrig.

VANESSA: Jeg har aldri møtt en fan før.

PERCHIK: Du ser helt lik ut.

VANESSA: Bortsett fra Saul selvfølgelig.

PERCHIK: Like vakker, / Menær jæ.

VANESSA: Tenk at du satt / hjemme.

PERCHIK: Så på deg / på tven.

VANESSA: Så på meg / med pudderparykken min.

PERCHIK: Jæ husær'e utenat.

VANESSA: Mener du det?

PERCHIK *stikker en hånd innenfor skjorten sin, så galopperer han bort til henne.*

PERCHIK (*med pornostemme.*): "Hallo, Lady Hamilton. Jeg har kommet for å fikse flygelet Deres."

VANESSA: Åh, nei, Perchik. Jeg kan ikke!

PERCHIK: Jo, kom igjen, a!

VANESSA: Altså, jeg burde ikke, mener jeg. Det hører fortiden til, – derfor, nei.

PERCHIK: Nei vel. Som du vil.

PERCHIK *trekker på skuldrene og går bort til persiennen. Ser gjennom den.* VANESSA *biter seg i leppa.*

VANESSA: Hm. Det kan vel kanskje ikke –

PERCHIK (*fort.*): Ja?

VANESSA: Hvis det bare –

PERCHIK: Selvfølgelig –

VANESSA: Og ingen må få –

PERCHIK: Nei!

VANESSA: Hva var det du sa?

PERCHIK: Om flygelet ditt?

VANESSA: Ja.

PERCHIK (*ler.*): Jæ har kommet for å fikse det!

VANESSA: ”Åh, Lord Nelson. De har visst avslørt meg i å klimpre på flygelet i bare undertøyet! Noe så pinlig!”

PERCHIK: ”Trusene Deres er guddommelige, Lady Hamilton. Nå som jeg har sett dem, må jeg ha Dem nå, akkurat her i denne dagligstuen!”

VANESSA: ”Det er ikke en dagligstue, men et bibliotek.”

PERCHIK: ”Uansett.”

VANESSA: ”Åh, men kan ikke! Jeg burde ikke. Jeg skal ikke!”

PERCHIK: ”Men England forventer at du gjør det, Emma!”

VANESSA: ”I så fall, til ære for Englands og hennes tilhørende rikers navn, forlanger jeg at du spruter på puppene mine, Lord Nelson!”

PERCHIK *griper fatt i VANESSA og bøyer henne over kneet sitt.*

PERCHIK: ”Lady Hamilton! Jeg erklærer Dem for en førsteklases sausegryte!”

PERCHIK *kysser henne plutselig. VANESSA fiker til han over ansiktet. Hun løper inn i fryseren.*

Vanessa...

VANESSA (*utydelig gjennom døra og tårene.*): Jeg er gift, Perchik.

PERCHIK: Hæ?

VANESSA *åpner døra. Det er virkelig ingen lett oppgave.*

VANESSA: Jeg sa at jeg er gift!

VANESSA *slenger døra igjen.*

PERCHIK: Sorry, Vanessa. Vanessa?

VANESSA (*synger langt unna.*): Tåbeinet henger fast i –

PERCHIK: Vanessa, åpne opp døra, a.

VANESSA (*langt unna.*): - *hælbeinet*, hælbeinet henger fast i –

PERCHIK: ÅPNE OPP DØRA!

VANESSA (*langt unna.*): -- *ankelbeinet*, ankelbeinet henger fast i kneskåla...

PERCHIK *sukker og setter seg. Han tar en banan ut av bagen sin. VANESSA fortsetter å synge. SAUL kommer inn, og gjør det veldig tydelig at han leter etter noe i butikken.*

SAUL: Hvor er det de er hen, da?

PERCHIK (*nervøst.*): Hvem? Det er ingen her unntatt mæ, mr. Saul.

SAUL: Åååh! Beklager! Jeg bare – det er bare det at jeg trodde noen *fanget katter* her nede på grunn av all bråket! (*Smilet hans forsvinner.*) Hvis det ikke er til for mye bry prøver jeg faktisk å – HVA FAEN ER DET?

Han gestikulerer på bananen til PERCHIK.

PERCHIK: Det er en bannan.

SAUL: Jeg tillater ikke frukt i butikken.

PERCHIK: Hva i – hvoffor ikke?

SAUL: Det gjør kjøttet lei seg.

PERCHIK: Den pølsa ser lykkelig ut for meg.

SAUL: Men den gråter på innsiden. Vet du hvor mange Phoneutria Fera, eller brasilianske vandreedderkopper som kommer inn i dette landet ulovlig i bananesker? Når du bare tenker på dine egne kaliumverdier kaster du vår nasjonale økologi inn i et opprør.

PERCHIK: Kaliumverdier?

SAUL: Altså, hvis du absolutt må tilfredsstill blindtarmen, så er det massevis av gode engelske frukter du kan prøve ut. Et Pippineple for eksempel! Eller Victoriaplomme! Alle er gode sorter. Men en banan, Perchik. En banan? Av alle ting.

PERCHIK: Det er bare en bannan.

SAUL: Det var også bare en kake for Marie Antoinette, kjære deg.

VANESSA (*langt unna.*): JA HØR GUDS EGNE ORD!

SAUL (*irritert.*): Hold nå kjeft, kjerring!

SAUL *klasker stokken mot fryseren. Døra åpnes og VANESSA lister seg ut.*

(*Stråler mot henne.*): Ha! Hei, lille gris. Gjemmer vi oss i fryseren igjen?

VANESSA (*irritert.*): Måtte kjøle meg ned, ikke sant. Kan ikke fordra denne jævla varmen! Klør i fingrene av den.

VANESSA *begynner å sy. PERCHIK ser på. SAUL snur ansiktet hans ved haken.*

SAUL: Du, måpeøyne! Jeg elsker henne ikke fordi hun er smart og hun er ikke mye å se på heller, men hun er min og hvis du rører henne kommer jeg til å mate deg dine egne nyrer.

PERCHIK *ler nervøst.*

Hva er det du ler av?

PERCHIK: Ærnte sikker, jæ.

SAUL *begynner å gå, men snur seg og betrakter PERCHIK.*

SAUL: En banan. Virkelig?

Slutt på første akt.

TREDJE AKT
”Evakueringen”

PERCHIK *har blitt hengt opp-ned i en slaktekrok av et tau som er bundet rundt ankene. Han er kneblet og forvridt. Pistolskuddet på slutten av andre akt var siktet mot den høyre foten hans, og den er nå bare en blodfylt haug. SAUL sitter og leser en avis.*

PERCHIK: Mmmmmaahrrggghhh!

SAUL: Hvor mange ganger, Perchik? Ibsens ripsbærbusker og andre buskvekster, samt en djerv dvergbjerk. Det er ikke så *vanskelig*. Prøv igjen.

PERCHIK: Mmmmmaahrgggghhhhhh!

SAUL: Der ja, mye bedre! Snart blir det en nyhetsanker ut av deg, og.

PERCHIK: MMmmmmaaaaaaaaarrghhhhhhhhhhh!

SAUL: Tvert imot; jeg synes ikke at jeg har vært urimelig i det hele tatt. Du har satt hele bedriften min i fare. Du har krenket eiendommen min. Og nå denne avskyeligheten!

Han viser fram bildet av VANESSA og holder det opp.

PERCHIK: Rå ræ rer.

SAUL: Slutt med den mumlingen, Perchik, det er meget slitsomt. Hm? Hva er det du sier?

Han tar vekk knebelen vekk fra munnen til PERCHIK.

PERCHIK: Få mæ ner!

SAUL: Nei. Du har såret meg dypt med dette fjolleriet ditt. Her kommer du, tar fra meg jobben min –

PERCHIK: Det var jo du som *ga* meg jobben.

SAUL: Semantikk, Perchik! Be om unnskyldning, nå.

PERCHIK: Nei! Jæ tror jæ må dra til en lege.

SAUL: Hvor er manerene dine?

PERCHIK: Du skjød meg i foten!

SAUL: Det var bare en spøk, Perchik! Man må jo ha det litt *moro*, ikke sant? Be om unnskyldning nå, da.

PERCHIK: Dra tell hælvette!

SAUL: Kjære vene. Jeg tror jeg er nødt til å ta en telefonsamtale.

Han går bort til telefonen og løfter opp røret.

Skal vi se. En. (*Han slår telefonnummeret.*) En – (*Han slår, så stopper han.*) Hva var det siste sifferet igjen?

Han går bak disken, tar fram telefonkatalogen og slår det opp.

Ja, ser her ja. (*Han vender tilbake til telefonen.*) To. Ja, hallo, har jeg kommet til politiet? (*Stillhet.*) Ja, jeg ringer med informasjon angående en farlig kunstner som Er På Frifot.

PERCHIK: Saul...

SAUL: Ja. Ja – væpnet, farlig og skotsk. Ja, han heter –

PERCHIK: Ja, vel!

SAUL (*til PERCHIK.*) Jeg sitter i telefonen. Det er forferdelig uhøflig å avbryte en i telefonen.

PERCHIK: Ja, vel sa jæ. Jæ ska si det.

SAUL betrakter han et øyeblikk, så går han tilbake til telefonen.

SAUL: Åh, *beklager*. Jeg må ha tatt feil. Jeg prøvde å få tak i moren min men så kom jeg på at *hun* er jo død. Ha det bra. (*Han legger på.*) Nå?

PERCHIK: Unn – skyld.

SAUL: Der ja! Og jeg tilgir deg! Det var da ikke så vanskelig, var det vel? Og for å vise at det ikke er noe ondt blod har jeg laget en helt spesiell middag til deg. En svinekotelett, Perchik!

Han tar fram en tallerken fra bak disken.

PERCHIK: Jæ kanke ete det.

SAUL: Å, gjett om du kan. Tanngarden til et menneske er perfekt utstyrt slik at du kan spise det. Spis.

Han kutter opp maten for PERCHIK og fører gaffelen opp til ansiktet hans.

PERCHIK: Ente tving meg, a.

SAUL: Hvem holder fyrstikkene, Perchik?

PERCHIK: Det er deg, det er deg, men vær så snill. Jæ kommær til å bli dårlig –

SAUL: Ikke tving Saul til å holde deg for nesen.

SAUL *tvinger en gaffel full av mat inn i munnen til PERCHIK og venter til han tygger.*

Tygg.

Pause.

Tygg og vær takknemlig.

PERCHIK *brekker seg mens han tygger.*

Svelg nå.

Han svelger. SAUL klapper fornøyd, så begynner han å skjære ned PERCHIK.

Det er da fryktelig smart at menneskekroppen tillater bolusen – altså den tygde maten – til å gå imot den fysiske vitenskapen. Svelget er en handling som med rette skulle vært umulig når kroppen er vendt opp-ned. Dog driver sammentrekningen av musklene den oppover til tross for de universelle gravitasjonslovene, ikke sant? Den vil så gjerne komme til magen. Er du ikke enig i at det nesten er nok til at man begynner å tro på Gud? Var det godt? Tatt i betraktning hvor mye jeg anstrengte meg, ville du ikke si at det er en meget velsmakende rett?

PERCHIK *har endelig kommet ned. Han nikker.*

Bra! Bra, da er jeg fornøyd.

SAUL *spytter i lommestørkleet sitt. PERCHIK gjør et smertefullt forsøk på å løpe til døra.*

Ikke prøv deg.

Han tar tak i PERCHIK og setter han ned på disken.

Du kan ikke bare løpe vekk fra alt ansvaret ditt. Kom igjen nå, du har jo så vidt smakt på koteletten.

PERCHIK: Jæ er mett.

SAUL *mater ham nok en munnfull.*

SAUL: Her kommer flyet inn i munnflyplassen, wsshhhhhh...

Så, hva ville du sagt hvis jeg fortalte deg at denne saftige koteletten kom fra en helt *spesiell* grisetype? Det er den typen som indianerne på Marquesasøyene i Polynesia ville kalt "long pig", men som det siviliserte samfunn – folk som har tog og vaskemaskiner og innbyggere med nittini prosent leseferdigheter – en slik type gris ville de kalt for... Vanessa. Hva ville du sagt da, hm?

PERCHIK *spytter det ut.*

Ikke sløs med maten! Ikke sløs med min kone! Måtte du huske henne med magen. Minnet i hjernen kan man ikke stole på, for den maler i sort-hvitt. Hvis du vil ha sannheten av kvinnen som var Vanessa, må du se hva hun gjør for tolvfingertarmen din!

PERCHIK: Hva har’u gjort med henne? Du er så ekkel. Din sjuke, gamle –

SAUL: Slutt å si sånt! Jeg elsket henne! Selv om hun var simpel og tøsete / *elsket jeg* –

PERCHIK: Jæ ringær til purken!

SAUL: henne likevel – nei! Ikke gjør det, lov meg at du ikke gjør det – det var et uhell. Hun må fremdeles ha vært i fryseren. Jeg lukket døra, men jeg visste ikke at hun fortsatt der, kors på halsen. Og så, da jeg kom ned i dag morges – for et *sjokk*, Perchik. Senere, da du fortsatt var bevisstløs mener jeg, tinte jeg henne opp. Øyevippene hennes hadde blitt krystallisert av is og huden hennes – hvit som alabast, er det ikke det de sier?

PERCHIK (*surt*): Jæ trodde ente du tillot poesi i butikken din, jæ.

SAUL: Man kan tillate seg mer på sørgedager, Perchik! Man kan tillate seg mer!

PERCHIK: Hælle måne. Stakkar Vanessa...

SAUL: Hvorfor blir du lei deg? Hun var jo min kone! Vet du hva jeg gjorde etter det?

PERCHIK: Jæ harnte lyst til å vite det.

SAUL: Jeg la henne på flisene og foretok det siste sakramentet.

PERCHIK: Du ærnte relligiøs, Saul. Du er en hyklær og en mordær!

SAUL: Ikke det siste sakramentet for sjelen, Perchik. Men det sakramentet man utfører på en 50-kilos purke. Jeg la henne på benken og slaktet henne.

PERCHIK: Nei...

SAUL: *Jo*. Jeg tok den skarpeste kniven jeg hadde og skar i henne, fra hals til mage. Så fjernet jeg hodet med sagen min, og jeg var så nøye med alt, alt unntatt blodet, Perchik. Blodet var grusomt – Vanessas væsker fløt over begge hendene mine. Jeg skar bak akillessenen, satt inn hengeren – hengeren, Perchik, er en ramme som man henger dyret opp fra – og opp gikk hun. Jeg fjernet armene hennes. Og til slutt flådde jeg henne.

PERCHIK: Jæ tror jæ må spy.

Han løper bak disken og brekker seg.

SAUL: Et snitt gjennom magen for å fjerne innvollene, var ekstra forsiktig med tarmene siden de kan forderve kjøttet og gjøre det uspiselig.

PERCHIK: Du køddær nå, sant? Jæ mener. Du kan dakke ha gjort det på årntlig. Ente engang du, for detta –

SAUL: Jo, jeg gjorde det! Tro du meg, Perchik, jeg gjorde det! Og jeg satt på radioen og hørte på episode etter episode av såpeoperaen *The Archers mens* jeg gjorde det!

PERCHIK: Ditt monster!

SAUL: Jeg var gal av sorg!

PERCHIK (*sarkastisk*): Virkelig, du?

SAUL: Selvfølgelig! Ellers ville jeg aldri ha vært i stand til å få min kone eller høre på episode etter episode av såpeoperaen *The Archers!* (*Stillhet.*) Det som var vanskeligst var å sage av føttene hennes, Perchik.

PERCHIK: Å hælle.

SAUL: Jeg elsket alltid min kones føtter, man så stamtavlen hennes gjennom føttene, men jeg måtte gjøre det slik at jeg kunne ta fatt på den bakre skinka, ikke sant? Så delte jeg ribbeina fra kotelettene og fjernet fettete på filetene, kuttet vekk haugene med muskler med den minste kniven min. Og med kjærlighet, Perchik. Med masse kjærlighet.

PERCHIK: Du elska henne ente, du drepte henne! Ente lat som om du elska henne!

SAUL: Selvfølgelig elsket jeg henne! Jeg bodde da sammen med henne? Hun var min beste ve... Det var et uhell, Perchik, det lover jeg. Jeg ville ha henne inni meg, slik at jeg kunne minnes henne. Fysisk. Jeg spiste hjertet hennes. Friterte det og spiste det med fingrene og jeg følte meg så varm innvendig. Du vet jo hvor mye jeg hater å se mat gå til spille. Å, gud, Vanessa.

SAUL bryter bedrøvet sammen, puster tungt, og ligger gråtende på gulvet.

PERCHIK: Saul?

Pause. PERCHIK tar vekk remmene fra hendene sine.

Saul? Kom deg opp, a! Din ekle dritt... Jæ skal faen i meg drepe deg – jæ skal –

VANESSA kommer fort inn i butikken. SAUL setter seg langsomt opp, og nyter synet av ansiktet til PERCHIK, og gråtingen forvandles til en latter som fryder seg i lurriet hans.

Vanessa? Du – Men han sa atte han –

SAUL: Han trodde jeg hadde *spist deg!* Hah! Han trodde faktisk at jeg hadde spist deg, gamle frøken! / Han er da veldig lettlurt!

PERCHIK: Din drittsekk! Din sjuke, umenneskelige –

SAUL: For en tåpe! Jeg ville da ikke ha kastet bort de gode knivene på henne!

VANESSA: Nå har jeg gjort det. Jeg sa jeg skulle gjøre det og nå har jeg gjort det. Jeg dro til politiet og fortalte dem det.

SAUL (*ler.*): Hm? Hva fortalte du dem da? Di gjerne, gamle røy. Vedder på at de lo godt av deg?

VANESSA: Ja. De lo av meg. I starten. Men så fortalte jeg dem noen andre ting og da sluttet de å le og de slo på en liten båndopptaker og spurte om jeg ville ha en kopp te.

SAUL: Og hva sa du til dem?

VANESSA: Jeg sa ja takk. To teskjeer med sukker, takk.

PERCHIK: Det han mente var –

VANESSA: Jeg vet hva han mente. Jeg fortalte dem at han sitter på lungene mine og at han kjefter på meg og at han tatoverte navnet sitt på rumpa mi og at den ble infisert og at han la Frankie i sementmikseren og at du la kriminaletterforsker Prawn i en sekk og at du ikke har byggetillatelse til utbygginga av / imperiet ditt –

SAUL: Din lille hore. Din utakknemlige tøs. Forteller alle og enhver noe som bare er mellom oss. Bare noe mellom oss, noe privat og hemmelig!

VANESSA: Jeg ville bare at ting skulle *forandre seg* her – fordi jeg advarte deg, Saul. Jeg sa til deg at du skulle la ham gå, ellers kom jeg til å gjøre det, og du *hørte* som vanlig ikke på meg / så du har bare deg selv å takke.

SAUL: Jeg trodde jo ikke at du faktisk ville gjøre det, da?!

VANESSA: Kanskje de setter deg litt på plass / siden, gudene vet, du ikke hører på meg lenger.

SAUL: Etter alt jeg har gjort for deg, også går du og forteller alt dette!
Våre hemmeligheter, statshemmeligheter; dette er et *svik*, vet du hva som skjer med svikere?
Var dette din ide, Perchik?

VANESSA: Nei! Det var ikke han. Det var ikke hans idé. Ikke –

SAUL: Husk hvem som holder fyrstikkene her, begge to. Jeg kan la dere brenne ihjel i hjemmet deres. Denne butikken er en kruttønne, og veggene er kun bare litt mer enn pergament.

VANESSA: Det var ikke han!

SAUL: Jeg tror ikke på deg.

VANESSA: Det var ikke det!

SAUL: Nei vel, hvem var det da? Hvem er den dølle karen som holder ut med deg for –

VANESSA: Han er en poet. Han bor i et stort hus som ser ut som en bryllupskake. Han importerer tropisk frukt, hater Elgar, mora hans er hindu, han spiser ikke kjøtt – og – og han er *fransk*.

SAUL: Du ljuger så det renner av deg, *hore*.

Han slår henne i magen. Hun faller om. PERCHIK hopper opp på ryggen til SAUL.

PERCHIK: Ente rør henne! Om du rører du henne igjen dreper jæ deg!

SAUL: Du? Du kunne ikke kvestet en ape engang.

PERCHIK: Ente rør henne!

VANESSA: Det går bra, Perchik. Slutt.

SAUL: Jeg ville ikke svertet hendene med henne! Hun er ikke noe bedre enn en sekk full av gammel hest. Gått ut på dato og stinker av råte.

Han kaster PERCHIK av seg, løper til disken, tar kjøttøksen sin.

Vet du hva de gjør mot kvinner som oppfører seg usømmelig i de arabiske landene? Kvinner som ikke klarer å holde trusene på? De kutter av dem hendene! Tenk så mye du vil spare på hansker, kjerring!

VANESSA: Nei, Saul, vær så snill, legg den ned, legg den ned. LEGG DEN NED!

PERCHIK: Ro dæ ner, Saul, vær så snill, a, kom igjen, bare la –

SAUL: Mr. Everard! Til sånne folk som deg er navnet mitt mr. Everard! Gi meg en penn, Perchik. Jeg vil skrive en merkelapp til min kone. Jeg skiper deg over til Frankrike, frøken. Ha deg inn dit.

Han drar VANESSA bort til sekken.

VANESSA: Nei! Kom deg vekk!

SAUL: Bon voyage, lille naut!

DIXON (*langt unna.*): Åpne døra!

SAUL: Hvem i huleste helvete er det?

DOCK (*langt unna.*): Dette er politiet!

PERCHIK: Det er polti.

VANESSA: De må ha fulgt etter meg hit. Jeg trodde ikke ...

SAUL: Vel, det forandrer ting litt. Di *toskete*, dumme merr. Du har virkelig overgått deg selv denne gangen! Alle tabbene dine har allerede kostet meg de beste årene i mitt liv og to barn: Var ikke det nok for deg, hm –

VANESSA (*med et giftig nakkesleng.*): Åh, jeg håper du råtner i en celle uten vinduer, din onde, maktgale, ekle gamle krøpling!

SAUL *måper, så stivner han som om han har fått en ørefik.* VANESSA *stivner også - begge overrasket over hva hun har sagt. Til slutt lager SAUL en tynn, skjør lyd.* VANESSA *løper bort til han og rigger hodet hans for å prøve å roe han ned. Han klynker mens hun gynger han.*

Unnskyld, Saul. Unnskyld, kjære. Jeg mente / ikke –

SAUL: Du såret meg skikkelig!

VANESSA: Jeg sa det uten å tenke –

SAUL (*jamrer.*): Du er ikke *snill* i kveld, Vanessa!

VANESSA: Jeg ble revet med. Så, så...alt kommer til å bli bra..Så, så...

PERCHIK: Vanessa...

SAUL: Du er ikke *snill*.

Det kommer mer banking fra døra.

PERCHIK: Vanessa, han skulle jo nettopp til å kutte a' deg henda!

DIXON (*langt unna.*): Vi har en arrestordre på en mr. Saul Everard –

DOCK (*langt unna.*): – angående forsvinningene av en kriminaletterforsker Derek Prawn, John Grimmup, Francesco Mancini, og flere andre alvorlige anklager.

SAUL: Skal de arrestere meg? Men dette jo mitt imperium. De kan da ikke arrestere meg.

VANESSA: Jeg tror de kan det, kjære. Hjelp han da, Perchik!

PERCHIK: Slutt å kødd, a!

VANESSA: Vær så snill? Vær så snill?

PERCHIK *sukker.*

PERCHIK (*gestikulerer bort til sekken.*): Gjem deg der, Saul.

SAUL: Nei!

PERCHIK: Kom deg inn i sekken. Fort, elle vil du havne i fengsel?

SAUL: Jeg klarer ikke! Den er full av mark. Kan du ikke si ifra, Nessa, at alt bare var løgn og at jeg aldri gjorde noen av de tingene? Du sier ifra, elskling, sant?

VANESSA: Selvfølgelig skal jeg det. Jeg skal fortelle dem at alt bare var løgn.

PERCHIK: Spelærnte non rolle om ho gjør det. Alle hørte henne. De hadde jo båndopptaker'n.

VANESSA: Åh, hva er det jeg har gjort? Jeg er så lei meg for deg, kjære. Jeg mente ikke å –

DIXON (*langt unna.*): Mr. Everard? Hvis du ikke åpner døra nå kommer vi til å bryte den ned.

SAUL: Svin!

PERCHIK: Kom deg inn i sekken, Saul.

SAUL: Klarer ikke. Kvalm.

PERCHIK: Hæ?

SAUL: Jeg kommer til å kaste opp.

PERCHIK: Så kast opp, da. Men kom deg inn i den fordømte sekken.

SAUL: Jeg ser hva du har fore! Du vil skipe meg over til Frankrike! Hah, det kommer ikke til på tale! Ikke på tale!

PERCHIK *forsøker å guide SAUL inn i sekken. SAUL gråter hjelpeløst. Alt forsvar er nede.*

Vær så snill... ikke tving meg... jeg kan ikke. Jeg er redd.

PERCHIK: For hva da?

SAUL: ... Jeg vet ikke.

VANESSA (*mykt.*): Det er for din egen sikkerhet, Saul.

DIXON (*langt unna.*): Jeg gir deg til ti ...

VANESSA: Kom igjen, Saul. Fort!

DOCK (*langt unna.*): Dette er siste advarsel. Vær klar, Dixon / Ti, ni, åtte, sju, seks, fem, fire, tre, to, en...

PERCHIK: Ha deg inn, Saul.

...

Del II: Kommentar

I denne kommentaren vil jeg bygge opp diskusjonen i flere deler, hver med sin egen underoverskrift som omfatter et spesielt undertema som har vist seg å være viktig å reflektere over under selve oversettelsen. Hvert undertema vil inneholde eksempler fra kildeteksten samt en analyse av hvordan eller hvorfor ulike oversettelsesmetoder har blitt brukt. Ut i fra dette vil det til slutt komme en konklusjonsdel hvor jeg samler opp alle inntrykk til et helhetlig skue av hvordan jeg har behandlet skuespillet.

Første og tredje akt er det som har blitt oversatt fra originalen, da skuespillet ble ansett som for langt til å kunne oversettes helt for en 30-poengs masteroppgave. Første akt ble valgt ut fordi den er selve introduksjonen til karakterene og handlingen, og setter tonen for hvordan skuespillet er, nemlig en blanding av mørk humor og hvordan en potensiell futuristisk Storbritannia kan bli takket være de finansielle globale problemene verden står overfor. Andre akt fortsetter den humoristiske tonen som ble introdusert i første akt, men denne delen av skuespillet ble valgt bort til fordel for tredje akt. Dette skyldes først og fremst innholdet i handlingen, da jeg fant tredje akt som en mer spennende del selv, hvor handlingsgangen har kommet til et punkt hvor det er mer sentrale ting som finner sted. Opprinnelig var tanken å oversette hele tredje akt, men det hadde blitt for mye i forhold til tiden jeg hadde til rådighet. Det vil nå komme en kort oppsummering av handlingen i andre akt og resten av tredje akt slik at leseren kan få et fullstendig bilde av skuespillet.

2.1 Handlingen i andre akt

Andre akt er delt opp i to scener. Første scene begynner med at Saul og Perchik diskuterer butikkens dårlige budsjett og kundeinntak. Inn kommer en engelskmann ved navn Winston. Perchik overbeviser ham om å bli selv om Saul ikke kan gi han en skinkesandwich, og de begynner å diskutere hvorfor Winston er i Bradford. Det viser seg at søsteren hans er dårlig, og Winston er interessert i noe kjøtt som kan få henne på bedringens vei. Han får et par kjøttstykker og drar. Så kommer John, som vi møtte i første akt, inn med en leveranse. Perchik lager te til John på Sauls kommando, og Vanessa har strikker babytøfler til Johns unge. Til slutt forfremmer Saul Perchik til butikksjef.

Andre scene begynner med at Perchik teller opp det han har tjent på kunder som har vært innom. Det er imponerende mye mer enn det Saul pleier å tjene inn, og Vanessa blir

henrykt. Saul, derimot, blir sur fordi all kjøttet er solgt og fornærmet fordi han tror Perchik tror han kan gjøre jobben bedre enn han selv. Saul bestemmer seg for å sparke Perchik, men Vanessa trygler ham om å la være. Perchik har malt et portrett av Vanessa og forsøker å overtale henne om å bli med ham ut i verden. Saul overhører Perchiks innrømmelse overfor Vanessa at han er forelsket i henne, og andre akt slutter med et pistolskudd.

2.2 Resten av tredje akt

Etter at Saul har gjemt seg i sekken kommer politibetjentene Dock og Dixon inn i butikken. Perchik later som om han er Saul, eieren av butikken, og overtaler betjentene til å ta med seg sekken ut. Men ikke før han later som om det er fullt av muterte mark i den, siden den rører på seg. Dock skyter til slutt på sekken og Saul dør. Vanessa blir opprørt og synes det var en uverdigg og ufortjent død. Perchik overtaler Vanessa til å tro at det var det beste for Saul og at han bare prøvde å hjelpe. Vanessa erkjenner at hun aldri egentlig ville gifte seg med en slakter. Så kommer John Junior og John Junior Junior inn med en leveranse. Igjen later Perchik som om han er Saul og tar imot kjøttleveransen. Perchik ser en mulighet til å snu om på livssituasjonen sin og ta over butikken til Saul. Vanessa liker ikke denne utviklingen, men Perchik bryr seg ikke. Han minner henne mer og mer om Saul. Til slutt får hun nok og setter fyr på hele butikken med Perchik inni. Vanessa drar til hytta ved sjøen og ror sakte oppover kysten.

2.3 Oversettelsesstrategi

Et generelt problem for en litterær oversettelse er hvor mye man skal tilpasse kultur og språk for leseren i målgruppen. En litterær oversettelse skiller seg fra andre typer oversettelser når det kommer til det Jean Boase-Beier snakker om med tanke på stil. I sin bok *Stylistic Approaches to Translation* referer hun til Roman Jacobsons interesse i hva som gjør en tekst litterær, og her kommer det fram at hans preferanse for å jobbe med poesi var grunnet: "its close and easily observable link between form and content embodied the essential nature of literature" (Boase-Beier, 2010:13). Han mente at poesiens litterære språk brukte de midlene som var tilgjengelige på en annen måte enn ikke-litterære tekster (ibid.). Slike midler kan være metaforer, gjentakelser, allusjoner, rytme og lignende. Foruten stil må oversetteren tenke på forfatterens intensjon, overføringen av tekstens handling og måltekstens lesere. For å kunne begynne med en oversettelse må ulike filosofiske eller lingvistiske tilnærminger reflekteres over, slik som hvorvidt verdier og normer i kildetekstens kultur og språk skal

overføres eller erstattes av måltekstens, eller ei. Gjennom oversettelsesperioden må oversetteren derfor tenke på ulike strategier han eller hun må foreta seg for å produsere det tiltenkte. Jeremy Munday poengterer at en strategi er: "the overall orientation of a translated text" (2012:22). En rekke oversettelsesstrategier har kommet opp gjennom årene og innenfor disse er det flere prosedyrer som brukes. Det har helt siden romertiden vært to motpoler når det kommer til oversetting, fra en ord-for-ord, altså direkte, oversettelse til en mening-til-mening, en friere, oversettelsesstrategi (Munday, 2012:30-31). Siden utviklingen av en mer systematisk analyse av oversettelser kom på banen fra 1950-tallet av har flere teoretikere kommet med ulike synspunkter på mulige strategier. Eddy van Doorslaer skriver blant annet om frie oversettelser, idiomatiske oversettelser, kildetekstorienterte og måltekstorienterte oversettelser, funksjonelle og ordrette oversettelser. Vinay og Darbelnets komparative stilistiske analyse bemerker to generelle strategier for oversettelse: "Direct translation" og "oblique translation" (ibid.:86), som kan linkes tilbake til ord-for-ord eller mening-til-mening strategiene.

Når det kommer til å velge strategi for oversettelsen av *Tinderbox* er relevant å tenke på at det skal være et teaterstykke. Storbritannia har en stor og tradisjonsrik historie innenfor teaterkunst med tanke på språk. I Norge har det i scenekunst vært en teaterstrid når det kommer til dette punktet. Standarden har vært det konservative riksmålet før bokmål kom som en videreføring (Bø).

En annen viktig faktor å tenke på er at denne litterære teksten skiller seg mer ut enn andre litterære tekster ved at den er ment for et publikum over en begrenset tidsperiode. Språk og tid blir dermed de mest sentrale grunnene til valget av en oversettelsesstrategi. I motsetning til en roman hvor tolkningen av språket kan være subtilt og komplisert, ordvalgene poetiske og setningsoppbyggingen lang og krokete, må man i et skuespill tenke på at leseren må få med seg det som blir sagt nesten med en gang, og det er lite spillerom for grublende dialoger. Man har ikke muligheten til å gå tilbake og reflektere over det forfatteren har skrevet på lik måte som annen litteratur. Hernet et. al. sier at "teater er først og fremst kommunikasjon" (2001:19), hvor samtaler tydelig og raskt må forstås. Sirkku Aaltonen forsterker utsagnet hans med: "Unlike readers, who can take their time in forming their individual reading of a text, a theatre audience functions as an item in a severely restricted time and place" (2000:40). Setningene kan gjerne være uferdige eller oppstykkete, eller bestå kun av et ord eller et utrop.

Videre må man tenke at publikum må være i sentrum av oversettelsen; det er de som er leserne. For at publikum skal forstå og oppfatte raskt det som blir sagt må man velge en

strategi som følger denne vinklingen. En helt klar strategi for meg var en friere oversettelsesstrategi som ifølge St. Hieronymus tillater: "the sense or content of the ST to be translated" (Munday, 2012:31). Midlene som Jacobson refererer til, idiomer, allusjoner og ordspill, må alle være tydelige eller gjenkjennelige nok til å kunne oppfattes lett, og derfor passer denne strategien mye bedre enn en oversettelse som holder seg veldig til kildeteksten. Hadde idiomatiske uttrykk etc. blitt oversatt ord-for-ord ville betydningene simpelthen falle helt bort, og publikum ville ikke forstått hva som ble sagt. Jeremy Munday stresser poenget med at oversetteren skal være usynlig for å produsere en idiomatisk og leservennlig måltekst (2012:217). For at teksten skal være nettopp det er det da viktig at meningen av kildetekstens uttrykk blir beholdt, men at målteksten er så naturlig norsk som mulig med så mange gjenkjennelige fraser som mulig.

Dette punktet med å oversette betydningen til et gjenkjennelig norsk språk henger sammen med strategiene Lawrence Venuti kaller hjemliggjøring og fremmedgjøring. Jeremy Munday kaller dette strategier på et etisk nivå (2012:221). Hjemliggjøring er nemlig å trekke forfatteren nærmere leseren, å ha en gjennomsiiktig eller usynlig oversettelsesstil og å gjøre oversettelsen så stilistisk og kulturelt kjent for måltekstens publikum som mulig. Fremmedgjøring, derimot, er et bevisst valg å finne en oversettelsesmetode som ikke er den dominerende i måltekstkulturen. Her driver oversetteren publikum mot forfatteren i et forsøk på å ivareta kildetekstens verdier. Denne strategien får ofte et resultat som virker fremmed og som ikke har en naturlig flyt i måltekstspråket (Munday, 2012:218-219). Den strategien jeg følte passet best til å oversette et skuespill, både med tanke på publikum og tiden, er hjemliggjøringsstrategien. Jeg har vært bevisst i valget om å la publikum få oppleve stykket med språklige referanser som er kjent i Norge i stedet for å la de engelske referansene bli beholdt. Det er mye på grunn av nettopp det faktum at det er *publikumet* som er leserne av stykket, og at innholdet i skuespillet skal ha en viss grad av humor og letthet som de kan ta til seg fort. Hjemliggjøring av stykket kommer fram på det skriftlige nivået hvor flyt er et viktig punkt. Ifølge Munday er flyt noe som blir brukt: "in relation to the reader's cognitive processing" (2012:220-221). For at publikum skal forstå hva som blir sagt i løpet av noen sekunder er det nødvendig at manuset er: "transparent – assimilated to the target language's norms" (ibid.). Men ikke alt i skuespillet har blitt hjemliggjort så mye at hele stykket har blitt norsk i form av kultur og steds plassering. Stykket er fortsatt satt til England, og karakterene er fortsatt britiske med et britisk verdisystem. Ifølge Christiane Nord er oversettelse: "always realized for a target situation with its determining factors (receiver, time and place of reception)" (Nord, 2005:32) og hun sier at hva som kan bli ivare tatt og hva som må bli

tilpasset til målkulturen avhenger av skoposteorien som ifølge Vermeer handler om: ”Human interaction [which] is determined by its purpose (skopos)” (ibid.). Hensikten med denne oversettelsen er å tenke på publikumet som mottakerne og å tilpasse stykket slik at de få ut noe av teateropplevelsen. Derfor må språkets stilistiske virkemidler hjemliggjøres, mens stedsnavn, titler og visse kulturforskjeller som sosial rang kan fortsatt være den britiske kulturens. Dette er fordi nordmenn er kjent med den britiske kulturen fra før av og dette vil ikke virke fremmed eller merkelig på en scene i Norge.

Tinderbox ble skrevet i 2008 av Lucy Kirkwood, en relativt ung dramatiker. Språket hun bruker er en blanding av dialekter, både cockney og skotsk, og moderne engelsk standardspråk. Det jeg har sett for meg som publikumet er nordmenn av i dag. Siden det er flere standardavvik i originalen, har jeg også benyttet meg av flere rettskrivingsfeil for å holde på et muntlig språk som tilhører en bestemt dialekt i oversettelsen. Ellers er språket moderne norsk med en standard rettskrivingsmal. Mer om språk og dialekter vil bli diskutert i seksjonen om karakterene som kommer lenger ned i kommentaren.

Det finnes også forskjellige oversettelsesstrategier når det kommer spesielt til dette med skuespill. I sin bok *Time-Sharing On Stage* snakker Sirku Aaltonen om ulike strategier i forhold til teater. Han sier blant annet: ”In the theatre, a preference for a particular translation strategy (...) is commonly explained by reference to the ’requirements of the stage’” (2000:40). Strategier som forekommer her er det han kaller *free* kontra *faithful* oversettelser, som har med hvor nært oversetteren skal imitere kildeteksten. Johnston kommenterer den negative siden ved *faithful translations* i det han bemerker at de: ”can often make a foreign play awkward, torpid, colorless” (ibid.). Videre kommer Jiri Levy med karakteristikk innenfor dramaoversettelse, nemlig *Speakability or playability*, som han mener står i et funksjonelt forhold til publikum og normene til det muntlige språket (Aaltonen, 2000:42). Normene til det muntlige språket er ofte korte setninger og at velkjente ord blir favorisert i forhold til mer sjeldne.

Videre kommer skuespillet til livet gjennom dialoger. Disse spiller størst rolle i et skuespill da de representerer karakterenes stemmer. Karakterene utfører talehandlinger som å rose, true eller såre, med ord (Evans, 2006:177). For at karakterenes handlinger skal fungere er det da viktig at teksten er lett forståelig, at den representerer en umiddelbar opplevelse og at det foreligger et fellesskap mellom karakterene. For at teaterteksten skal oppnå disse kriteriene må kildeteksten ofte omskrives til en viss grad ved hjelp av et hjemliggjørende, naturaliserende språk. Aaltonen bemerker: ”Some acculturation and naturalisation will unavoidably take place in all theatre translation. The choice of language unavoidably

introduces new readings to the foreign text” (2000:71). Ofte blir ord eller setningsledd som ikke er nødvendige for at leseren skal forstå meningen også fjernet. For at språket skal være publikumsvennlig er det ofte setninger som er lette å uttale som dominerer, men her ligger det også et problem og ruger, nemlig at setningene ofte kan bli så enkle at de blir banale. Snell-Hornby understreker at språket i et teaterstykke skal følge den naturlige pusterytmen, og gjør den det, kan språket godt være avansert (Aaltonen, 2000:43). Men mest av alt må manuset være tydelig nok slik at publikum oppfatter betydningen av det skuespillerne sier.

2.4 Karakterer

Ifølge Michael Evans er det som utgjør en karakter: ”den kvaliteten som kjennetegner noen” eller: ”det som er typisk eller karakteristisk for den fiktive personen” (Evans, 2006: 144). Hva er så typisk for hovedrollene i *Tinderbox*? Hvordan har karakterene blitt oversatt med tanke på språk, register og forskjeller mellom en engelsk og norsk kultur? La oss ta en nærmere titt på de mest sentrale dialogmakerne i skuespillet.

2.4.1 Perchik

Protagonisten i skuespillet er Peter Perchik. Han er en skotte på rømmen i midten av tjuårene. Han er høy og tynn og virker selvsikker. Utfordringen med å oversette karakteren hans var å gjenscape at han kommer fra Skottland, som har en distinkt dialekt i det engelske språket, noe som har en god del å si for handlingen. I en artikkel for *Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur* kommer det fram at nærspråket, altså dialekter, står for verdier ”som identitet, trygghet, integritet, gruppetilhørighet” (Bergens Riksmålsforening, 1993:204). Det skotske patriotiske synet på eget land og kultur er velkjent, og det skaper en distinkt skotsk identitet, som kommer også fram av dialekten skottene snakker. Denne karakteristikken ville jeg overføre til den norske versjonen av Perchik.

Det var flere strategier som kunne benyttes for å oversette Perchiks uttale og språklige identitet. Den første var å oversette til bokmål med enkelte skotske ord innimellom for å skape en distanse fra Saul og de andre. Med dette kunne også identiteten til Perchik bli beholdt til en viss grad. Problemet med denne strategien er publikums oppfattelse av det faktum at han er fra et annet land og at den komiske effekten av hans meget skotske sjargong ville forfalt en god del. En annen strategi ville vært å oversette til nynorsk for å distinkt legge vekt på forskjellen mellom uttalen hans og andres. Det var en strategi jeg funderte mye på å velge i begynnelsen, men min egen kunnskap til nynorsk er ikke perfekt, og for å få en effekt

som var mest mulig naturlig hadde ikke denne strategien holdt mål. En tredje strategi som ble den jeg til slutt fulgte var å oversette det Perchik sa med en annen dialekt innenfor norsk. Selv er jeg fra Østfold og er godt kjent med dialektene som snakkes her; derfor kunne Fredrikstad-dialekten gjerne brukes. Den er meget distinkt med sin brede uttaleform med *-ær* endelser som et godt eksempel. En annen faktor med Fredrikstaddialekten som gjør at den passer godt til Perchik er det poenget Saul vil gjøre ut av ham for å nedverdige ham; nemlig at Østfolddialekten ikke blir sett på som en av de mest sofistikerte. Redaktør i Fredrikstad Blad, René Svendsen, bekrefter dette da han i et intervju bemerket at det hadde: ”dannet seg et bilde av dialekten vår som uintelligent og buskisaktig” (Mauno). Samtidig er de fleste personer fra Fredrikstad veldig stolte av dialekten sin, noe som ses i sammenheng med skottenes stolthet over sin dialekt og kultur. Valget jeg gjorde her kom i form av *the indirect translation* - strategien Gutt skiller mellom fra *direct translation*, nemlig at: ”indirect translation, as interlingual interpretive use, merely *interpretively* (...) resembles the original (Boase-Beier, 2010:59). Perchik fra Fredrikstad representerer, i hvert fall til en viss grad, Perchik fra Skottland, og Gutt poengterer bruken av slike stilistiske valg: ”it is not their formal qualities (...) that are preserved, but what they stand for...to guide the audience to the interpretation intended by the communicator” (ibid). En faktor som kunne gjøre bruken av Fredrikstaddialekten til en problem for publikum var hvor mange distinkte ord akkurat denne dialekten har. ”Avvik fra det forventede har nemlig en distrajonseffekt. Lytteren kan komme til å feste seg mer ved *hvordan* ting sies, enn ved *hva* som sies” (1993:206) står det i Bergens Riksmålsforening. Av den grunn brukte jeg de aller mest kjente ordene og setningene som heller er ment å være komiske enn distraherende for publikumet. Ved å bruke Fredrikstaddialekten gjorde jeg Perchiks manus så muntlig som mulig. Det forekommer mye avvik fra standardgrammatikken for å få fram hvordan man skal uttale ordene på den riktige dialekten. Mange *-ær* har blitt plassert der det egentlig skal være *-eer* og ord har blitt omgjort til en sammentrukket form slik som *skjønnærnte* i stedet for *skjønner ikke*. Her en rekke av Perchiks uttrykksmåter:

Kildetekst: *You're lying, aren't you? I mean. You couldn't do that. Not even you, this is –*
 Min oversettelse: *Du køddær nå, sant? Jæ mener. Du kan dakke ha gjort det på årntlig. Ente
*engang du, for detta – (side 52)**

Kildetekst: *About bloody what? Lamb chobs and mince?*
 Min oversettelse: *Om hva da, for hælvette? Lammekotelettær og kjøttdeig? (side 37)*

Legg også merke til at svertingen har endret posisjon i oversettelsen ettersom innskudd, slik som i kildeteksten, ikke er like mye brukt på norsk.

Kildetekst: *I can remember it off by heart.*

Min oversettelse: *Jæ husær'e utenat.* (side 39)

Den eneste sekvensen hvor Perchik ikke snakker Fredrikstaddialekt er da han resiterer fra en av filmene Vanessa har vært med i. Dette er gjort fordi han skal innta en rolle basert på filmen hvor denne dialekten ikke er tilstede.

Det siste punktet jeg tar opp med Perchik er i passasjen hvor han ska late som han er italienske Francesco. I kildeteksten sier han: ”No...-a!” på ”italiensk” vis, men i oversettelsen kan man ikke følge opp med samme bruken av *-a* etter *nei* da dette ville høres ut som det norske uttrykket *nei'a!* I stedet for brukte jeg ordet *ikke* pluss *-aen*, slik at oversettelsen blir: *Ikke...-a!* Mulig vil dette ha en komisk effekt da det kan høres ut som han sier *IKEA* – en referanse til butikken nordmenn er meget kjent med.

2.4.2 Saul

Antagonisten i stykket er Saul Everard, en eldre mann med Cockney-dialekt i originalmanuset. Han er energisk og tror han regjerer over de rundt seg. Mange føler at antagonisten ofte er den mest fascinerende karakteren på grunn av ondskapen han eller hun representerer. Er Saul ondskapen selv? ”Dramatikkens krav om å være dramatisk” (Evans, 2006:171) bruker gjerne et så sterkt ord som ondskap for å gjøre et stykke mer dramatisk. Selv om Saul har egenskaper man gjerne knytter til stormannsgalskap og virker ganske sadistisk til tider, tror han i hvert fall selv at han er en meget god mann med teken for det rettfærdige. Språket til Saul er mer formelt enn Vanessas, og dette synes gjennom et overforbruk av *-en* endelser. Det er veldig bokmålsnært, og her har det skjedd et tap i oversettelsen ved at Saul egentlig har en cockney-dialekt. Typisk for mennesker som har en cockney-dialekt er at de snakker et meget fargerikt språk med det som kalles *rhyming slang*, som snakkes blant annet av arbeidsklassen i øst-London (”cockney”). Problemet er at denne dialekten ikke kan erstattes med noe lignende på norsk siden den er så distinkt. Og siden Perchik allerede har fått en bestemt dialekt i oversettelsen ville jeg ikke ha enda en dialekt som kunne få publikum til å følge med på hvordan ting sies i stedet for hva som sies.

Jeg ville heller fokusere på formaliteten i språket hans og la han forbli pompøs og fargerik. Dette skyldes at jeg tror han selv synes han er meget kultivert og intelligent selv om

han ikke kommer fra et dannet hjem. Dette var essensielt å holde ved, da karakteren viser seg å være mye av det motsatte av hva han vil framstille seg som. ”The choice of language for the translation is not innocent” (2000:68) bemerker Aaltonen, og nettopp ved å la Saul virke selvgod og arrogant gjennom sitt pompøse språk får det den effekten at han tror han er overlegen over de andre. Dette kan til og med bli sett på som et avvik fra det ”normale” muntlige norske språk, og Tom Lotherington kommenterer oversetting av dialekter da han nevner at: ”dialekt bør gjengis med små diskrete markører på avvik fra normalspråk” (Behrens og Christensen, 2003:29). Cronin kommenterer og dialekter idet han sier: ”Accent frequently centre on questions of social class” (2001:13), og ved å la Saul ha et konservativt og uttrykksrikt språk vil det skille han fra Perchiks Fredrikstaddialekt og Vanessas mindre formelle bokmålsdialekt og det vil høres ut som om han kommer fra en høyere sosial klasse. Selv om Norge ikke har samme forhold til sosiale klasser som Storbritannia har, følte jeg at det var viktig å bevare dette siden stykket er satt til England.

For eksempel sier alltid Saul *min kone* i stedet for *kona mi* og *mitt imperium* i stedet for *imperiet mitt*, igjen for å uttrykke at det han har å si er så viktig at må sies på en så ordentlig måte som det går an. Denne formen for fronting av det personlige pronomenet får en stilistisk effekt ved at Sauls register høres mer formelt ut, noe som Nord kommenterer at er typisk i forholdet mellom *the receiver and style*: ”effect-producing qualities of a text are assigned to certain stylistic principles...These comprise (...) registers” (2005:147). Dette skaper komikk i ironien av karakteren hans. De eneste gangene Saul unnviker fra denne standarden er når det høres så unaturlig ut at publikum ville tenkt mer over hva han sier enn å følge videre med på stykket, eller da han blir såpass sint at språket hans går over i det nesten vulgære: ”*Hvem sa at du kunne kysse ræva til kona mi?*” (fra side 34). Det som nemlig er veldig typisk Saul er at han pakker inn umoralske, grusomme og ondskapsfulle handlinger i et sammensurium av gode setninger. På side 21 kommer et eksempel på dette.

Kildeteksten:

SAUL. I can't stand to see a woman defiled. It was the same when I was younger and used to run an agency making flats in West London affordable to young Eastern European girls.

Min oversettelse:

SAUL: Jeg takler ikke å se en kvinne bli besudlet. Det var det samme da jeg var yngre og pleide å leie ut billige nok leiligheter ved Londons beste vestkant til unge, østeuropeiske jenter.

Det Saul egentlig sier her er at han har vært en hallik i sine tidligere dager. Men han bruker språket sitt til å få det til å høres ut som om han var en barmhjertig mann med en stort ønske om å hjelpe.

2.4.3 Vanessa

Vanessa er den eneste kvinnelige karakteren i skuespillet og en viktig en som sådan. Hun er også fra områdene rundt London, men snakker ikke like pertentlig og pretensiøst som Saul. Hun er en god karakter som er blitt underkuet av mannen sin, som ikke gjemmer seg bak et jålete ytre, men som samtidig har en viss poetisk tankegang som sett på side 15 i min oversettelse:

VANESSA: ... *vekk fra himmelen og blomstringen og stjernene som forsvinner vekk i den indigoblå himmelen.*

SAUL: *Jeg vil ikke høre poesi her i butikken, kjerring, det vet du.*

Det er ofte i forholdet hennes med Saul vi får vite hvordan Vanessa har det. Han er nedlatende mot henne samtidig som han er veldig overbeskyttende. I kildeteksten kaller Saul Vanessa for *wife*, mens jeg har oversatt det til *kjerring*. Ordet *kjerring* kan både ha en positiv konnotasjon, til en kvinne man er glad i, eller det kan være nedlatende mot en kvinne eller en som anses som svak eller feig ("kjerring"). Ved å bruke denne formuleringen har jeg tolket Sauls forhold til Vanessa som et som ikke er likeverdige. Dette ses også gjennom hvordan Vanessa er som person. Hun er avhengig av Saul økonomisk, samtidig som hun er redd for han. Det virker som om Saul behandler henne som et barn til tider, og dette har jeg prøvd å indoktrinere i språket hennes slik at det nesten høres ut som en overtalelsesmetode en forelder har overfor et barn:

SAUL: *Så si det, nå!*

VANESSA: *Nei.*

SAUL: *Jo!*

VANESSA: *NEI!*

SAUL: *Vanessa...*

VANESSA (stille): *Jeg gir deg et kyss for et pund.*

Å tolke henne gjennom språk har vært en utfordring. I kildeteksten har hun ikke den samme cockney-dialekten som Saul. I oversettelsen har hun samme dialekt, altså en bokmålsnær dialekt slik Saul har, men hun er ikke like flink med ordene og har et mer radikalt språk.

Vanessa har mange roller i sin karakter; både en pikeaktig, nesten barnslig rolle som en konsekvens av sin frykt og underkuelse av Saul, en høflig kones rolle, en moderlig rolle for Saul da han knekker sammen og en følsom kvinnes rolle da hun snakker om sine døde barn. Jeg har forsøkt å tilpasse språket hennes disse forskjellige rollene.

2.4.4 Scenearvisning

Scenearvisningene har blitt oversatt med standardisert norsk bokmål med en viss grad av formalitet, men bruk av *-a* endelser har også forekommet der det høres naturlig ut.

Setningene er ufullstendige til tider, slik som i originalen. Ordstillinger har blitt endret i samsvar med norsk grammatikk.

2.5 Stilistiske virkemidler

2.5.1 Idiommer og idiomatiske uttrykk

Den norske leseren har en generelt god forutsetning for å forstå og kose seg med skuespillet *Tinderbox*, da handlingen er lagt til en nær framtid og i England, som har en kultur kjent for nordmenn. Hva er så hovedproblemet med oversettelsen av skuespillet? Hvis vi ser bort ifra utfordringene som oversetteren har med tanke på det teoretiske innenfor oversettelsen er det største praktiske problemet med gjennomføringen de utallige idiomatiske uttrykkene og idiomene som forekommer i skuespillet. Kirkwood gjør nytte av disse uttrykkene for å skape god flyt og et naturlig engelsk språk. Å opprettholde dette i den norske versjonen vil da si å omgjøre mange uttrykk til norske naturlige fraser og holde på det idiomatisk norske. I Mona Bakers *In Other Words* forklarer hun at det som er hovedproblemet for en oversetter når det kommer til oversettelse av idiommer er: "being able to recognize that he or she is dealing with an idiomatic expression" (2011:69). Som enhver ordbok ville forklart er idiommer uttrykksmåter som er spesielle for et språk ("idiom"). Det vil si at mange av de idiomatiske uttrykkene i originalmanuset er uoversettelige direkte, eller med en lignende form. Det som er viktig er å finne et idiom med samme betydning i meningen i målteksten. Også her kommer Baker med to problemer som ofte forekommer med tanke på idiommer. Det første er at idiommer kan være *misvisende*, noe som vil si at de ser opplagte ut på grunn av at de tilbyr en bokstavelig tolkning av noe som er ment å tolkes figurativt. Det andre er når idiommet i kilde-språket har et meget likt motstykke i mål-språket som ser overfladisk likt ut, men som har en helt annen mening (Baker, 2011:69-70). I Henrik Gottliebs *Subtitles, Translation & Idioms* fastslår forfatteren ulike typer strategier for oversettelse av idiomatiske uttrykk. De

strategiene som er relevante for min oversettelse er for det første der kildetekstens idiomer er lik måltekstens idiomer i form av ekvivalens (Gottlieb, 1997:264). Dette betyr at forskjellen ligger på ordnivået. Et eksempel på denne formen for ekvivalens kan vi se fra side 13:

Min oversettelse: *Så husk at takknemlighet er hjertets hukommelse, lille Perchik!*

Kildeteksten: *Then don't look a gift horse in the mouth, little Perchik!*

På ordnivå skiller disse ordtakene seg godt fra hverandre, mens semantisk sett er de ganske like; de betyr at man skal være takknemlig for det man får.

For det andre har vi Mona Bakers strategier som er å bruke et idiom av lignende betydning og form (Gottlieb, 1997: 265). På side 28 i oversettelsen kommer en slik bruk:

Min oversettelse: *...her serverer jeg deg en deilig gryte også rynker du på nesa!*

Kildetekst: *...here I present you with a delicious stew and you turn up your nose!*

Her kan vi se at både form og mening er ganske like både på engelsk og på norsk.

Den andre strategien er å bruke et idiom som har lignende mening, men forskjellig form fra originalen (ibid.). Denne strategien peker tilbake på Gottliebs ekvivalensstrategi.

Allerede på første siden i stykket kommer vi over et idiom. Dette idiomet finner vi på side 3 i denne oppgaven.

Originalmanus: *I had to see a man about a dog.*

Min oversettelse: *Jeg måtte ut og slå'n Jens.*

Her forekommer et eksempel på et *misvisende* idiom. Idiomet kunne lett blitt tolket bokstavelig her da konteksten tillater det; John og John Junior er ute på gata, og det kunne vært sannsynlig at John måtte møte en mann om en hund. Her betyr idiomet *see a man about a dog* rett og slett at man må på do eller som en unnskyldning for å ha vært borte en stund. Vitsen med idiomet er at man vil skjule det man egentlig har gjort. På norsk har vi flere slike uttrykk som betyr det samme, men ingen direkte oversettelser. Noen varianter som har med toalettbesøk å gjøre er *lette på trykket*, *late vannet*, og *vanne blomstene*. Disse tre er ganske vanlige eufemismer for det å gå på do, men den engelske versjonen er ikke like vanlig å si. Derfor valgte jeg *Jeg måtte ut og slå'n Jens*; også et mindre brukt uttrykk på norsk. Samtidig

passer det bra inn i stykkets kontekst hvor to nokså (sannsynligvis) mindre intelligente menn snakker med hverandre. Å *slå'n Jens* er jo ikke det mest sofistikerte uttrykket.

Det er som sagt vanskelig å følge kildeteksten direkte når det kommer til idiomer. Gottlieb argumenterer at idiomer er: ”Minst to ord som, når de optrær sammen, betyr noget andet end de gør hver for sig. Idiom er altså udtryk, hvis samlede betydning man ikke umiddelbart kan utlede, selv om man kender betydningen af de ord, der indgår i dem. (1997: 299). Dette utsagnet skjønner vi fra idiomene som ses i skuespillet, som for eksempel *not on your nelly*, som betyr *not on your life* i en samlet betydning, og ikke at man tar hvert enkelt ord bokstavelig. Dette idiomet er typisk engelsk og muntlig, derfor er det sentrale her å holde på et muntlig uttrykk også på norsk, slik at det ikke høres tilgjort ut. Siden slike idiomer ofte har en samlet betydning eller er abstrakte fenomener (ibid.:300) kan oversettelsen være helt forskjellig fra originalen, så lenge ekvivalensen i meningen forblir den samme. Variasjoner i målteksten kan være *ikke sjans i havet, aldri i livet, eller aldri i verden*. Siden det originale idiomet lager et fargerikt språk valgte jeg å bruke uttrykket *ikke sjans i havet* som får fram et tydelig bilde. Et idiomatisk språk kommer også til syne ved fraser uten metaforiske tilknytninger, som fra side 4:

We've been through this, JJ.

Her kommer igjen konseptet med at ordene hører sammen på en eller annen måte fram. Dette ser ut som en vanlig setning, men det er språkriktig engelsk. Å oversette denne frasen med *Dette har vi vært gjennom, JJ* ville vært for upresist til hva norsk idiomatisk språk angår. Derfor er oversettelsen:

Detta har vi vært gjennom hundre ganger, JJ.

Det er fordi uttrykket *hundre ganger* kommer nesten automatisk når denne frasen sies. Det er vanlig i vår dagligtale. Jeg stresser muntligheten i stykket på grunn av tiden publikum har til å reagere på hva som blir sagt, og her er det flere eksempler som kan dras fram for å se forskjeller mellom norsk og engelsk. På side 9 er kildeteksten som følgende:

That shows some gristle that does, shows some / bloody gristle.

Min oversettelse: *Skal si det viser utholdenhet, ja. Måkan til utholdenhet.*

For at setningen skal høres mer muntlig idiomatisk ut har jeg benyttet meg av det Baker kaller normalisering. Dette betyr det Vanderaywera sier: ”a general tendency towards textual conventionality... Unusual punctuation is standardized (...) and clumsy og idiosyncratic sentence structures are replaced by simpler syntax” (Baker, 1998:290) Jeg kuttet kildetekstens setning opp i to på norsk, siden en slik setningsoppbygging ikke er like vanlig i norsk grammatikk. Jeg har også brukt interjeksjonen *ja* for å knytte setningene sammen. Til slutt har jeg satt inn frasen *makan til* som passer til et muntlig språk.

På side 18 kommer et uttrykk hvor jeg brukte en allusjon i oversettelsen for å beholde flyten i dialogen.

Kildeteksten:

SAUL. Stop trying to spoil the romance of our relationship! I'm your bit of rough! Isn't that exciting, Perchik?

Min oversettelse:

SAUL: Slutt å prøv å ødelegg det romantiske i forholdet vårt! Jeg er din landstryker! Er ikke det spennende, Perchik?

Idiomet *bit of rough* betyr en person med som er i et romantisk forhold med en annen person av lavere sosioøkonomisk rang. Dette uttrykket forstås godt på engelsk, og er en enkel frase. For å oppnå en lignende effekt på norsk oversatte jeg frasen med *din landstryker* som bygger på ordet *landstryker*, *fattigmann*, og Disney-filmen *Lady og Landstrykeren* som er meget kjent for norske øyne. Jeg følte dette ga det samme bilde som Kirkwood ville ha, selv om jeg skapte en allusjon der det egentlig var et idiom.

På side 36 og 44 finner vi nok et idiomatisk uttrykk:

Kildeteksten: *You've got to laugh, haven't you?*

Min oversettelse: *Man må jo ha det litt moro.*

Dette er et uttrykk noen sier i en vanskelig situasjon når man ser noe morsomt, her med et etterhengt spørreledd. På norsk er ikke disse leddene like vanlige som på engelsk, derfor kuttet jeg den ut. Dette uttrykket virker som noe man sier generelt, derfor brukte jeg pronomenet 'man' for å generalisere.

På side 27 kommer nok et idiom hvor det er lett å falle i en direkte oversettelsesfelle. Det er nemlig uttrykket *the penny drops*, som i og for seg kunne ha blitt oversatt med *mynten faller*. Her har jeg brukt det Eckhard Roos kaller *formula* i sin klassifisering av hvordan man skal oversette idiomer. Hans *formula* betyr at man erstatter kildetekstens idiom med ikke-metaforiske ord som matcher kildetekstens betydning (Gottblieb, 1997:265). Uttrykket mener ikke at *mynten faller* bokstavelig talt. Derfor oversatte jeg det med *Så går det opp et lys for dem*, som er betydningen av dette idiomet.

På side 20 kommer et meget kjent engelsk idiom:

Kildetekst: *Mind over matter!*

Min oversettelse *En god vilje kjenner ingen umuligheter!*

Dette idiomet betyr ifølge *Oxford Dictionary of English Idioms*: "The power of the mind over the physical universe" (Ayto, 2010: 229). Etter å ha lett etter norske ekvivalenter fikk jeg *viljestyrke*, *viljestyrke alene kan overvinne et fysisk problem*, *viljeshandling* og *tankene over saken* opp som resultater. Jeg følte ikke at noen av disse forslagene kom med den samme konnotative assosiasjonen eller den riktige klangen som kildetekstens, derfor prøvde jeg å grave etter uttrykk som hadde noenlunde den samme betydningen. Til slutt fant jeg et sitat fra Henrik Ibsen: *En god vilje kjenner ingen umuligheter* ("Henrik Ibsen"). Dette uttrykket følte jeg passet bedre til det filosofiske over idiomet, og resultatet ble da et uttrykk av forskjellig form, men som har mye av den samme meningen som kildeteksten: at man er i stand til å presse seg om nødvendig.

2.5.2 Ordspill

Foruten idiomatiske uttrykk, som i seg selv er et stilistisk virkemiddel, benytter Kirkwood seg av både ordspill og allusjoner. Disse virkemidlene fører meg seg en viss effekt, slik som humor eller en følelse av, tanke av, noe spesielt. Det ble uoversettelig å gjenskape ordspill i *Tinderbox* direkte på grunn av forfatterens lek med ord. På side 22 finner vi i kildeteksten et ordspill som Vanessa kommer med fordi hun vil distrahere Saul.

Kildeteksten:

PERCHIK. Vanessa and I were just havin' a wee chat about –

VANESSA quickly holds out a salt-shaker and a pepper-grinder.

VANESSA. Saul! Condiments to the chef!

SAUL stares at the salt and pepper for a moment, then they both roar with laughter.

SAUL. Condiments to the – !

Min oversettelse:

PERCHIK: Vanessa og jæ preka akkurat litt om –

VANESSA holder raskt ut den ene skåla.

VANESSA: Saul! Skål for kokken!

SAUL stirrer på skålen et øyeblikk, så brøler begge av latter.

SAUL: Skål for – !

Frasen *condiments to the chef* er et ordspill på uttrykket *compliments to the chef*, hvor Vanessa bruker en saltbøsse og et pepperkvern for å sette ordspillet ut i livet. På norsk har vi ikke et likt uttrykk, og derfor hadde det heller ikke blitt noe ordspill ut av det hvis jeg hadde oversatt det med for eksempel *smakstilsetning til kokken*. Et vanlig uttrykk for å sette pris på mat og å komplimentere for et godt måltid er derimot *skål*. Jeg byttet derfor ut *salt and pepper* med *den ene skåla* siden Vanessa allerede hadde tatt ut skåler til maten. Med denne endringen beholdt jeg et ordspill, med samme tema, selv om formen er helt forskjellig fra originalen.

Et annet ordspill som var mye vanskeligere å gjenskape på noen som helst måte kom på side 14:

Kildetekst:

SAUL. Common-law, butt hen she's a common girl. You've already had two today, wife.

VANEESA: Just to steady my / nerves...

She sticks a fag in her mouth, puts the pack back and locks the cupboard.

SAUL. Common, Perchik, is a politically correct way of saying vulgar.

Min oversettelse:

SAUL: Enkelte mente at vi ikke burde gifte oss, men nå er jo denne jenta ganske enkel og, da.

Du har jo allerede tatt to i dag, kjerring.

VANESSA: Bare for å roe nervene / mine ...

Hun putter en røyk i munnen, legger pakken tilbake og lukker skapet.

SAUL: Og enkel, Perchik, er en politisk korrekt måte å si vulgær på.

I denne situasjonen referer *common-law*, et vanlig uttrykk i England, til samboerskap samtidig som det spiller på at Saul synes at Vanessa er *common*, altså vulgær. I Norge har ikke uttrykket *common-law* et ekvivalent ord med samme i form, selv om konseptet selvfølgelig eksisterer. Et erstattende ord ville heller vært *samboerskap*, men jeg fant ingen mulig løsning på å lage et ordspill ut av dette ordet. De færreste ville forstått ordspillet hadde jeg oversatt det med *basert på sedvanerett* og at Vanessa er *sedvanlig*. Dette ordet er ganske utdatert i dagens norske språk. I stedet for har jeg lekt litt med ordet *enkel* fordi det kan ses tilbake på ordet *common* til en viss grad, og fordi Saul fortsetter ordspillet på *common* i neste ytring, hvor han sammenligner det å være enkel med vulgær. *Enkelte* er en allomorf til ordet *enkel*, og siden disse leksemene er relaterte kunne jeg spille på dette.

2.5.3 Allusjoner og sitater

Kirkwood gjør også bruk av allusjoner og sitater fra andre verk i skuespillet sitt. Allusjonene og sitatene kommer fra Storbritannia som det britiske publikum lett vil kjenne igjen. I de fleste tilfeller har det ikke vært et problem å oversette sitatene de da det finnes norske oversettelser av verkene fra før av. Disse oversettelsene er anerkjent i Norge og derfor har jeg ikke sett noe problem å bevare de. På side 13 finner vi et sitat fra Shakespeares *Stormen* (1995:125).

Kildetekst:

SAUL. *Dreams, baggage.*

PERCHIK. *Wha'?*

SAUL. *The stuff dreams are made of. That is to say, meat.*

Min oversettelse:

SAUL: *Drømmer, mr. Bagasje.*

PERCHIK: *Hæ?*

SAUL: *Det samme stoff som drømmer veves av. Kjøtt, selvfølgelig.*

Det norske sitatet jeg har brukt her var oversatt av André Bjerke, lyrikeren som har oversatt mange av verdenslitteraturens store verk til norsk. En problemstilling her er om det norske publikum vil kjenne igjen at dette er Shakespeare, men siden jeg vil at stykket skal ha en grad av britisk identitet i seg, beholdt jeg den samme allusjonen. Videre kommer en allusjon til

Charles Darwins *Artenes Opprinnelse* på side 25. Samtidig som Kirkwood kommer med en referanse fra Darwin gjør hun et ordspill ut av det. *Artenes Opprinnelse* er oversatt med frasen *den sterkestes rett*. Denne frasen er meget kjent også på norsk, og *sterkestes* ble byttet ut med *fetestes*. Når det kommer til referanser fra andre verk synes jeg det er best å skrive det som allerede er oversatt, med mindre referansen er så uklar for målttekstpublikumet at det ikke gir noe mening å beholde det eller om oversettelsen har en lav kvalitet.

Kildetekst:

SAUL. *'The human race will soon boil down to little more than survival of the /fattest.'*

Min oversettelse:

SAUL: *"Mennesket som rase vil snart koke ned til litt intet mer enn "den fetestes /rett."*

Gjenskapelsen av noen allusjoner var mer utfordrende enn sitatene. På side 20 kommer en rekke oppramsinger av pornofilmer Vanessa har vært med i. Titlene på disse pornografiske filmene er allusjoner til kjente britiske historiske personer, og til et engelsk publikum er disse personene veldig kjente. De er på en annen side mindre kjente for et norsk publikum, og her kan det fort skje et tap av komikk i nettopp disse titlene. Hvis ikke det norske publikum kjenner igjen hvilke personer titlene springer ut av, vil de heller ikke synes det er like morsomt. La oss se på eksemplene:

Kildeteksten: *We Will Fuck Them on the Beaches* –

Min oversettelse: *Blod, fette og tårer* –

Både kildetekstens og målttekstens referanse er Winston Churchill, men jeg har erstattet *We Will Fight Them on the Beaches* med et annet meget kjent sitat fra en av de tre talene om *Slaget om Frankrike* han hadde i Underhuset i 1940 – *blod, svette og tårer*. Tymoczko fastslår at: "The center of a translator's agency lies in the power to adjudicate difficulties caused by disparities and asymmetries in cultural understanding and cultural presuppositions" (2007:231). Med disse ord i tankene har jeg altså valgt å hjemliggjøre for det norske publikum ved å erstatte kjente historiske personer eller taler for briter til kjente historiske, fortsatt engelske, personer eller taler som er mye mer kjent på norsk. Dette har igjen med at publikum skal kunne reagere på det skuespillerne sier på veldig kort tid, og kjenner de igjen navn fortore blir effekten større.

I det andre eksempelet er referansen Francis Drake på kildepråket: *The Spanish Arse-*
mada –

Mens i oversettelsen ble Drake erstattet med James Cook: *James's Cock* –

Her er også grunnlaget for erstatning basert på hva jeg tror et norsk publikum er kjent med. James Cooks oppdagelsesreiser blir lært bort på barneskolen, og mange nordmenn ville kjent igjen navnet hans. Siden skuespillet er satt til England og etternavnet hans er uttalt likt som det norske ordet *kukk*, ville jeg beholde det engelske ordet *cock* for at forskjellen skal kunne høres. Det siste eksempelet – *Fellatio Nelson* – er beholdt som i originalen. Selv om det er noen uregelmessigheter i at en av titlene er oversatt og de andre ikke er det, er nordmenn ganske vant til dette fra før av, både i bok- og filmsammenheng. At det skilles mellom norsk og engelsk tror jeg ikke vil påvirke publikum noe særlig her, selv om det er inkonsekvent. Og som et kort tillegg; siden dette skal være vulgært har jeg prøvd mitt beste å tilrettelegge for dette også.

Sangen på side 6 som opprinnelig heter ”*Dem Bones*” eller ”*Dry Bones*” fant jeg en norsk versjon av på internett, så jeg oversatte teksten med det som var sunget der. Melodien er opprinnelig komponert av James Weldon Johnson, og er basert på Esekiels brev i Bibelen, (”The Story Behind The ”*Dry Bones*” Song).

2.6 Diverse

I denne seksjonen har jeg samlet en del interessante oversettelsesfinurligheter som er verdt å ta en titt på for å forstå hvorfor jeg har gjort som jeg har gjort.

På side 31 blir en ny karakter introdusert, nemlig *detective Prawn*. Han har jeg oversatt med *kriminaletterforsker Prawn* på norsk, men i dialogene mellom Prawn og Saul har jeg kuttet ut tittelen hans helt, da det ikke er vanlig å si slike titler til hverandre på norsk. Den engelske kulturen er mye mer høflig når det kommer til dette punktet. Hadde *kriminaletterforsker* vært inkludert ville ikke dialogene høres naturlige ut. Selv om jeg har utelatt tittelen til kriminaletterforsker Prawn fra teksten ville jeg at dialogen mellom han og Saul skulle virke overmåte høflig og gammeldags for den komiske effekten dette har i stykket. Derfor har jeg valgt å beholde *sir* og *mr.*, siden vi tross alt fortsatt er i England, og høflighetspronomenene *De*, *Deres* og *Dem*. Altså har fremmedgjøringsstrategien også hatt en del i oversettelsen å gjøre da en del av den britiske kulturen fortsatt bærer et preg over oversettelsen. Som Schleiermacher fastslår bruker man fremmedgjøring for å gjøre: ”the

receiving culture aware of the linguistic and cultural difference inherent in the foreign text” (Munday, 2012:219).

Det er og flere steder hvor jeg føler at ordstillingen spiller en sentral rolle. På side 16 kommer et eksempel hvor Saul i min oversettelse sier: *Kys aldri en kvinne som er kjøpt* der det i kildeteksten står: *Never kiss a bought woman*. Den syntaktiske strukturen i oversettelsen er ikke lik den vanlige subjekt-verbal ordstillingen vi bruker i Norge. Her kommer verbalet først for å understreke det Saul har å si. Christiane Nord skriver om *the phonology in written texts* og kommer fram til at leseren, skuespillerne i denne sammenhengen, aktiverer: ”an acoustic imagination – evoked by the specific choice of lexis, by certain syntactic structures...” (2005:136).

Nå som flere av de viktigste utfordringene og refleksjonene har blitt diskutert er det på tide å ta en titt på selve tittelen for stykket.

2.7 Tittelen

Tittelen på teaterstykke er et interessant tema hvor det forekommer en tvetydighet av navnet ”Tinderbox”. Sett fra et historisk perspektiv er en *tinderbox* det samme nordmenn ville kalt *fyrtoy*, eller *stål og flint*. Det var et redskap brukt til å lage ild med før fyrstikkene tok over som den vanligste metoden for å tenne ild. Samtidig har ordet *tinderbox* blitt konvensjonalisert til en metafor om personer eller ting som er så tørre at de tåler svært lite provokasjon før de flammer opp.

I skuespillet forteller jo Saul at butikken hans har en ordentlig *tinderbox*, og for at en slakter skal kunne ha dette må det være en viss logistikk i oversettelsen. Samtidig er Saul det man ville kalt en *kruttønne*, det vil si at han har en personlighet som stemmer overens med beskrivelsen av den metaforiske betydningen av ordet *tinderbox*. Så der hvor engelsk har et ord med flere betydninger, kan det oversettes til flere ord på norsk. Norsk har *fyrtonne*, noe som passer med det historiske innholdet, *fyrtoy*, som er dette redskapet man tente ild med før, og man har *kruttønne* hvor den metaforiske betydningen kommer godt fram. Det jeg føler er det viktigste med tittelen er referansen den har til antagonistens Saul. Han er virkelig en *kruttønne* i ordets metaforiske betydning og hele skuespillet dreier seg rundt aktivitetene hans. Siden hans avgjørelser har konsekvenser for alle karakterene i skuespillet er *kruttønna* en naturlig oversettelse av tittelen. Jeg valgte også denne tittelen på grunn av det faktum at jeg ville holde meg så nær Kirkwoods originaltittel som mulig. En oversettelse skal være en usynlighet om det er mulighet for det, og den skal gjenspeile det oversetteren tror dramatikerens selv har tenkt om tittelen.

. 2.8 Konklusjon

Jeg har nå kommentert min egen oversettelse av Kirkwoods *Tinderbox* og begrunnet valg av oversettelsesstrategier, redegjort for stilistiske virkemidler og løsninger på ulike utfordringer kildeteksten byr på. Det har vært mange utfordringer i denne oversettelsen, og en fordel ved denne typen oversettelse er å ha husket på at det skal være for et norsk publikum. Altså ikke en leser, men et publikum som kun har en viss tid til å reflektere over stykket. Jeg mener at en oversetter alltid skal være tro mot forfatteren, selv om dette er vanskelig å holde ved i et teaterstykke hvor man også har andre utfordringer slik som å gjenskape karakterer, utfylle scenen ved hjelp av anvisninger, gripe tak i publikums oppmerksomhet og skape en underholdende effekt.

Å jobbe med *Tinderbox* har både vært en morsom og anstrengende reise som har gitt meg mye kunnskap innenfor hvordan man skal oversette et skuespill, og fått meg til å bli enda mer tørst etter mer kunnskap om dette temaet. Et spørsmål er om jeg har beholdt nok av det humoristiske innholdet for et norsk publikum og om de vil godta en skotte fra Fredrikstad.

3.0 Litteraturliste

- Aaltonen, Sirkku. 2000. *Time-sharing on Stage: Drama Translation in Theatre and Society*. Clevedon: Multilingual Mater Ltd. Print.
- Baker, Mona. 2010. *Critical Readings in Translation Studies*. London: Routledge. Print.
- Baker, Mona. 2011. *In Others Words*. Oxon: Routledge. Print.
- Baker, Mona. 2005. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge. Print.
- Bergens Riksmålsforening. 1993. *Standardspråk og dialekt*. Oslo: Riksmålsforbundet. Print.
- Boase-Beier, Jean. 2010. *Stylistic Approaches to Translation*. Oxon: Routledge. Print.
- Bø, Ola E. ”Scenespråk og språkpolitikk” *nto.no* i.d. Web. 05.mai 2016.
<<http://www.nto.no/Presserom/NTO-skrift-Tillit-og-selvtillit/Scenesprak-og-sprakpolitikk>>
- Chambers, J.K. og Peter Trudgill. 1998. *Dialectology*. Cambridge: Jack Chambers and Peter Trudgill. Print.
- Chesterman, Andrew. 1997. *Memes of Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co. Print.
- ”cockney” *encyclopedia.com* i.d. Web. 02 Mai 2016.
< <http://www.encyclopedia.com/topic/cockney.aspx>>
- Cronin, Michael. 2000. *Across the Lines*. Cork: Cork University Press. Print.

Hatim, Basil og Jeremy Munday. 2004. *Translation. An advanced resource book*. Guildford: University of Surrey. Print.

Evans, Michael. 2006. *Innføring i dramaturgi: Teater, film, fjernsyn*. Oslo: Cappelens Forlag as. Print.

Gottlieb, Henrik. 1997. *Subtitles, Translation & Idioms*. København: University of Copenhagen. Print.

”Henrik Ibsen” *ordtak.no* i.d Web. 20.mai 2016.
< <http://www.ordtak.no/index.php?fn=Henrik&en=Ibsen&side=24>>

Hernes, Leif et. al. 2001. *Teaterproduksjon Bind 1*. Vollen: Tell forlag a.s. Print.

”idiom” *nob-ordbok.uio.no*. i.d. Web. 03. Apr. 2016. < http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=idiom&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=&ordbok=begge>

Kirkwood, Lucy. 2008. *Tinderbox*. London: Nick Hern Books Limited. Print.

”kjerring” *nob-ordbok.uio.no*. i.d. Web. 29. mar. 2016. < http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=kjerring&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=&ordbok=begge>

“Lucy Kirkwood: Britain's brightest young stage writer” *independent.do.uk*. 27. Okt. 2009. Web. 25. Apr. 2016. <<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/theatre-dance/features/lucy-kirkwood-britains-brightest-young-stage-writer-1809848.html>>

Munday, Jeremy. 2012. *Introducing Translation Studies*. Oxon: Routledge. Print.

Nord, Christiane. 2005. *Text Analysis in Translation*. Amsterdam: Rodopi. Print.

Shakespeare, William. 1995. *Stormen*. Oslo: H. Aschehoug & Co. Print.

Mauno, Hanne. "Det er dialekta mi, det se" *dagsavisen.no* 9.nov.2013. Web. 22.apr. 2016
<<http://www.dagsavisen.no/helg-nye-inntrykk/reportasjer/det-er-dialekta-mi-det-se-1.294149>>

"The Story Behind The "Dry Bones" Song" *makingmulticulturalmusic.wordpress.com* 25.
okt. 2015. Web. 26. mai 2016.
<<https://makingmulticulturalmusic.wordpress.com/2015/10/25/the-story-behind-the-dry-bones-song/>>

Tymoczko, Maria. 2007. *Enlarging Translation, Empowering Translators*.
Manchester: St. Jerome Publishing. Print.

4.0 Vedlegg

Characters

PERCHIK, a tall and thin young man in his mid-twenties, Scottish. An Inverness cowboy.

SAYL, a big, energetic man, sixties or older, old-fashioned Cockney accent. He walks with a stick supporting his right leg.

VANESSA, tired-looking, pretty at one time but this isn't it, thirties or older. Noticeable scar down one side of her face.

DIXON

JOHN

WINSTON

JOHN JUNIOR JUNIOR

DOCK

JOHN JUNIOR

DETECTIVE PRAWN

DIXON, JOHN, WINSTON and JOHN JUNIOR JUNIOR are to be played by the same actor, as are DOCK, JOHN JUNIOR and DETECTIVE PRAWN.

The play is set in Bradford, Yorkshire, sometime in the twenty-first century.

Note

- (/) indicates the point that the next speaker interrupts
- (-) indicates an abrupt interruption
- (...) indicates a trailing off
- (*) indicates two or more different characters speaking simultaneously

This text went to press before the end of rehearsals and so may differ slightly from the play as performed.

ACT ONE

'Dry Bones'

The end of a blazing afternoon. An old-fashioned butcher's shop. Tiles, marble slabs, a display counter covered with a sheet. A desiccated feel to the place. A yellowing blind on the window. Straw on the floor. Three dead pot plants and a thriving cactus. The sound of police sirens and dogs barking gets louder and louder. Louder still when the shop door is opened. JOHN enters. He looks around the empty shop, then calls:

JOHN. 'Livery!

He mops his brow. He has a stripe of zinc-oxide sunblock on his face and a clipboard in his hand.

Mr Everard? Delivery!

No answer. JOHN sticks his head out of the door.

John Junior! You want to stir yer bleedin' stumps, lad?

Bear. Then JOHN JUNIOR staggers in, dishevelled, and lugging a sack. He also wears sunblock. He dumps the sack and stares accusingly at JOHN.

(Innocently.) What?

JOHN JUNIOR. You left me!

JOHN. I had to see a man about a dog.

During the following, JOHN takes out a Cornetto and rolls it slowly over his face. He then peels off the wrapper, folds it, puts it in his pocket, and starts to eat.

JOHN JUNIOR. They were kicking me and you said, 'I'll run ahead and meet you there.'

JOHN. I thought they were your mates.

JOHN JUNIOR. They were trying to set fire to my shoes! *(Bear.)* You know why they always go for me, don't you?

JOHN JUNIOR. No. It's cos it's always me carrying the bleeding sack!

JOHN. We've been through this, JJ. You carry the sack. I carry the clipboard. See?

He holds up the clipboard to demonstrate.

JOHN JUNIOR. S'like trying to carry a sugar cube through a sea of ants out there! Maybe if you had to be the human donkey once in a while, then – What's that?

JOHN (*still eating*). What does it look like?

JOHN JUNIOR (*gasping in amazement*). It's an ice cream!

JOHN. To some extent.

JOHN JUNIOR. Where d'you get that from?

JOHN (*primly*). Some of us don't fritter away our dairy rations on cheese omelettes, John Junior. Been saving up for weeks for this.

JOHN JUNIOR. Give us a lick.

JOHN. Not on your nelly.

JOHN JUNIOR. Aw, lemme have a –

JOHN. Get off –

JOHN JUNIOR. Just a quick one –

JOHN. NO!

JOHN JUNIOR. Alright, well, what about your wrapper then?

JOHN. What about it?

JOHN JUNIOR. Give us a little suck on it.

JOHN. Piss off.

JOHN JUNIOR. Alright, just a lick then.

JOHN. No. I'm saving it for my wife.

JOHN JUNIOR. I only want a taste, your wife's fat enough already. You're a feeder, you.

JOHN JUNIOR. Let me lick your wrapper!
birth to a twelve-pound baby, it was a very difficult labour and it's very rude of you to –

JOHN JUNIOR. LET ME LICK YOUR WRAPPER!

JOHN. Pull yourself together, boy! What would Mr Womble say if he could see this exhibition, eh? Now come on. We've got four more drop-offs before we can –

JOHN JUNIOR quickly leans in and takes a big bite of JOHN'S ice cream.

You little –!

JOHN JUNIOR runs out. JOHN exits after him. Silence once more. A beat. Another beat. Then the sack bursts open and PERCHIK, choking and spluttering, bursts out. He is blood-splattered. Feathers fly. He leans into the sack and pulls out a knapsack. Quietly, he crosses to the door. Opens it. The sound of a riot; angry crowds, sirens, dogs barking, glass smashing. He slams the door shut again. Suddenly, VANESSA comes running, weeping, through the shop from a door out to the back. She stops short as she sees PERCHIK. They both freeze. Beat.

SAUL (*off*). Vanessa!

VANESSA runs to the icebox door, heaves it open and slams it behind her. PERCHIK panics, jumps back into the sack. SAUL enters hurriedly. He limps on his right foot and carries a stick. He stops and looks at the sack. PERCHIK'S heavy breathing can be heard.

(*Under his breath.*) Hmm... fresh.

He runs to the icebox door and bangs on it.

Little pig, little pig, let me come in!

He listens. No reply.

You can't hide in the icebox every time Sauly is naughty, Vanessa.

Pause.

Why won't you play with me?

VANESSA. Go away!

Pause.

OW. (*Bear.*) Really hurts.

Pause. He bangs on the door.

OPEN THIS DOOR!

VANESSA (*singing*). Oh, the toe bone's connected to the foot bone, the foot bone's connected to the –

SAUL. Vanessa!

VANESSA. – *ankle* bone, the ankle bone's connected to the leg bone, the leg bone's connected to the –

SAUL. Shut up!

VANESSA. – *knee* bone, the *knee* bone's connected to the –

SAUL. Open this door now!

VANESSA (*shouting now*). – THIGH BONE, THE THIGH BONE'S CONNECTED TO THE HIP BONE, NOW HEAR THE WORD OF THE LORD –

SAUL. You've left off the torso, you silly cow! If your toes freeze together again, I'm not taking you to the hospital to have them chipped apart this time. I'll do it myself and put the bits in a punch bowl and have cocktails on the bloody veranda!

He waits.

Vanessa?

No response. SAUL goes to the shop door, locks it, and exits. Beat. PERCHIK jumps out of the sack. VANESSA comes out of the icebox. They stare at each other. The power fails.

(Off.) I have turned the electricity off, Vanessa!

PERCHIK and VANESSA panic. PERCHIK runs and throws himself down behind the counter. VANESSA runs to the door, finds it locked, looks around.

VANESSA (*calling*). Don't be so stupid, Saul. The stock will spoil.

SAUL (*off*). Then you will have that on your conscience, wife.

8

VANESSA (*calling*).
SAUL approaches. VANESSA jumps in the sack. SAUL enters. Goes to the icebox.

SAUL. You are behaving in such a naughty way that my hand was forced. Do you understand, wife? You left me no other option. No other option!

Pause. He opens the icebox door and peers in. Closes it silently.

No, no, Vanessa. You're quite right.

SAUL turns to see the sack wriggling across the floor, towards the door. He sighs, goes to the sack and sits on it. It stops moving.

The best thing for us to do is to sit quietly and Think About What You Have Done.

SAUL hacks up some phlegm and spits it into a Union Jack handkerchief.

I am a man of infinite patience. (*He suddenly turns to the counter.*) Whoever you are, I'd come out of there if I was you. The sound of your rattling pipes is getting distinctly on my breasts.

Pause.

I'm talking to you. Behind the counter. It's bloody sardines in here tonight. Come out.

Pause.

Tell you what. Make it sporting. I'll give you till ten. One... two... three... four...

PERCHIK makes a dash for it. SAUL trips him, picks him up and sits him on a chair.

Aha! Can I see your passport please, baggage?

PERCHIK. What? I've no' got a – What? Get off!

SAUL. Ah. You're a foreign! Splendid!

PERCHIK. No – I'm Scottish.

SAUL. Like I said. Foreign! Can I see your passport?

9

want tay see my –

SAUL. An Englishman's home is his castle, but an Englishman's shop is his Empire. We are short on staff at the moment so I am both monarch and border control.

PERCHIK. I don't –

SAUL (*shouting into the sack*). The First Lady has gone AWOL at present.

PERCHIK. I've no' got my passport wimme. I mean – I've no' got a passport.

SAUL. 'No' got a passport? Dear me. What an untravelled young larrikin you must be. The marvellous crevices of this great turning world are of no interest / to you?

PERCHIK. What are you / on about?

SAUL. Never smelt the swamps of Venice or seen their silt of sunken city? Or watched the ice fields of Siberia melt into daisy-dotted washing-powder meadows?

PERCHIK. No, I've not!

SAUL. What! Never danced through the dusty kasbahs of In Salah picking mint leaves from your teeth, or observed the powdery course of the Milky Way as the bombs come down like wind-falls onto Norwegian fjords? The blaze of a watery nation going up in flames. Tell me, have you *never* seen the Kalahari Desert lights, baggage?

PERCHIK. No. I told you, I've no' got a passport.

SAUL. Neither have I, I have an aversion to sand, but I am assured they are quite spectacular. I have never been to Scotland either, but I am assured that it is not. How did you get across Hadrian's Channel without a passport? Ferries wouldn't take you without papers, and you can't walk it at low tide any more.

PERCHIK. I swam.

SAUL. You swam?

PERCHIK. From Berwick to Newcastle.

SAUL. You swam from Berwick to Newcastle?

10

PERCHIK. Aye.

SAUL. You swam. He swam! Thirty-eight miles! That shows some gristle that does, shows some / bloody gristle.

PERCHIK. I should probably be / going.

He stands. SAUL immediately forces him down again.

SAUL. I underestimated you, er – what did you say your name was?

PERCHIK. I didn't. S'Perchik. Peter Perchik.

PERCHIK *holds out a hand in introduction*. SAUL *examines it*.

SAUL. Perchik? Not very Scottish, but that can only be a good thing. It will aid your integration into our native culture and value system. My name is Saul Everard but you may call me Mr Saul. More friendly, don't you think you're bleeding on my floor.

PERCHIK. What's that? (*He looks down*). Oh. Yeah. Sorry 'bout that.

His knuckles are dripping blood. SAUL silently passes an already bloody tea towel to him, and PERCHIK bandages himself. SAUL watches with detached interest.

SAUL. It's a bit fighty out there tonight?

PERCHIK. Ay. A bit. Got lost in the Asian Quarter.

SAUL. The Asian Quarter? The whole city is the Asian Quarter, you dolt. Except for this shop. Do you want a job?

PERCHIK. What?

SAUL. A job. Do you want one? My last boy has just left me in the lurch and your low horizons and negligible intellect suggest you would be quite perfect for the role.

PERCHIK. But no one's hiring. There's nae jobs anywhere.

SAUL. On the contrary, there is one job in the whole of Bradford and you have had the serendipity to trespass right into it. So. What do you say?

PERCHIK. I dunno – what's the work like?

SAUL. Oh, awful.

PERCHIK. But the pay?

11

PERCHIK. Well, she was sitting on his face.

SAUL. Ha! Excellent. You're going to fit in nicely round here, Perchik, though I don't much care for your methods. Altogether too cerebral. Utopia will be born from the body and not from the mind. When the body is ordered, society follows. Do you see?

PERCHIK. No.

SAUL. Good! Now, my scrofulous whelp, just *one more thing*: do you know what a tinderbox is?

PERCHIK. Yeah – s'for fire-lighting and that.

SAUL. And that. Yes. Well, this shop is a veritable tinderbox. The walls are little more than parchment, and what you must remember is: who holds the matches, little Susan?

PERCHIK. My name's Perchik.

SAUL. I prefer Susan. It suits you better and brings out the blue in your eyes. Who holds the matches, little Susan?

PERCHIK. You do?

SAUL. Very good! Mr Saul holds the matches. You look a bit like a match, you know that? That swollen, scabby skull atop a stick of a body. Best not go rubbing your head on the walls, eh?

PERCHIK. Listen, can I stay here – just for tonight, I mean?

SAUL. No fixed abode, eh? Yes, very well. There's a mattress out back, you can bring it in here. Don't mind the stains. It's only blood. Now. Any questions?

PERCHIK. Ay. As it happens. What happened to your foot?

SAUL. My father fired an airgun at it during our annual family cricket tournament.

PERCHIK. Why?

SAUL. He said it was a joke. He had a funny sense of humour, my dad. Anything else?

PERCHIK. No. I mean yeah. Just one thing. What exactly do you sell?

14

SAUL. Dreams, Vanessa.

PERCHIK. What'?

SAUL. The stuff dreams are made of. That is to say, meat. He pulls the sheet off the display counter to reveal a pathetic show of sad-looking cuts. He pulls out the pocket watch and examines it.

(Whispering.) Now, zip your lip and do as I say. Quiet now.

He unlocks the shop door, then deliberately opens and closes it with a slam. SAUL gestures to PERCHIK to hide behind the counter. PERCHIK follows. After a moment, VANESSA tentatively pokes her head out of the sack. SAUL jumps up.

Vanessa! You've come out! Marvellous, it's like our honeymoon all over again!

She tries to get to the icebox, jumping as if in a sack race, but

SAUL grabs her.

You're awful skittish today, my love, all this running about will be no good for your weak ankles. Give me a kiss.

VANESSA shakes her head. He puts something in her hand.

Give me a kiss.

She kisses him.

Thank you. And now, Vanessa this is a young man from Scotland. His name is Perchik which is rather ugly but at least it matches his face so we all know where we stand.

VANESSA. Hello, Perchik.

PERCHIK. Hello, Vanessa.

SAUL. That's right, that's right, get acquainted. Perchik, this is my wife.

VANESSA. I might just have a little smoky...

She reaches to a key hanging on a hook, tied to a long ribbon. The ribbon runs up through the floorboards to upstairs. Next to it is a small wall-mounted cupboard. VANESSA unlocks the cabinet and takes out a rumpled, nearly empty packet of fags.

15

already had two today, wife.

VANESSA. Just to steady my / nerves...

She sticks a fag in her mouth, puts the pack back and locks the cupboard.

SAUL. Common, Perchik, is a politically correct way of saying vulgar. Vulgar is a refined way of saying tranny. Tranny is a slightly more coy word for slutish. And by slut, Perchik, I mean of course, that she puts it about, which is in itself an idiom dependent on a shared understanding between interlocutor and receiver of exactly what 'it', the great indefinite of our age, is.

He takes out a long box of matches and lights VANESSA's cigarette. As he talks, SAUL rummages in the sack PERCHIK arrived in, fishes out a few paltry bits of meat, wipes them with his hankie and slaps them straight into the display counter.

No good if one of you thinks the term refers to apple strudel, now, is it? (Away from the meat, wife!) In the eighteenth century, she would have been a whorish orange-seller, you see, but in these days of bad health and halitosis skies, the orange trees spend their days gasping for breath and so she must say it out right. Say it out right, wife.

VANESSA. No -

SAUL. Say it out right.

VANESSA. Shan 't.

SAUL. Say it out right or I shall smack your bottom in front of Perchik, and I think he might enjoy the spectacle a little too much.

VANESSA. Leave the boy alone.

SAUL. The boy wants to hear what you have to say, Vanessa. Say it. VANESSA. No.

SAUL. This is my shop and Empire and while you're within her boundaries you'll do as I say! Or you will be put into jail at His Majesty's Pleasure.

VANESSA. You don't have a jail.

16

SAUL. Well, there's...

PERCHIK. Where?

SAUL. What?

PERCHIK. Where will you post her?

SAUL. I don't know! Somewhere degenerate with an unfavourable exchange rate. (Beat.) France. Now say it!

VANESSA. I always thought that was a strange phrase. 'At His Majesty's Pleasure.' Imagine the King grinning at the thought of all the poor souls that he's locked up, away from the sky and the blossom and the stars blanking away in the indigo sky.

SAUL. I won't have poetry in this shop, wife, you know that. Now say it!

VANESSA. No.

SAUL. Yes!

VANESSA. NO!

SAUL. Vanessa...

Pause.

VANESSA (quietly). I'll give you a kiss for a quid.

SAUL. A kiss for a quid! Disgusting! Pity the morally cankered, innocent little Perchik, but mind you don't get too close. Whatever my wife has, it may be infectious.

VANESSA. Do be quiet, Saul.

SAUL. I remember the first kiss we had together, Perchik, it was on the night before the riots started and it tasted distinctly metallic.

VANESSA. Nonsense. Tell him the proper story.

She starts to wheeze.

SAUL. Never kiss a bought woman. All your food will start tasting like pennies.

VANESSA. You're getting me upset. You know it's not good for me. I better sit down.

17

SAUL. My wife has trouble breathing. Her tubes close up. Her body hates her. I don't hate her. I love her. Together we are waging a war against the enemy body. Watch.

He pushes her into a prone position, sits on her chest and holds her nose. He takes the cigarette from her and blows smoke into her mouth.

Show it who's boss, wife.

PERCHIK. Stop it. Don't do that.

SAUL. What? What was that, contraband? Did you say something?

PERCHIK. Nur. She's going to suffocate, s'all.

SAUL. Not if she knows what's good for her she won't.

VANESSA *is crying and wheezing.*

Show it who's boss, leather lungs! Relax the old pipes! Mind over matter!

She finally pushes him off, and moves onto her hands and knees.

See! Well done, wife, very well done!

VANESSA (*choking*). You're a bastard, Saul.

SAUL. On the contrary, Vanessa, unlike you, my mother was a saint and I am one hundred per cent legitimate. Ah, if you'd met Mother Everard, Perchik. She was really something. Put a live crab in her vest every morning to keep her on her toes and always a hot supper on the table. Now that's a woman. Not like Emphysema Annie here.

VANESSA. Could I have some water, please?

SAUL *phlegms into his handkerchief. PERCHIK pours her some water from a bottle into a pint glass.*

PERCHIK. You shouldn't smoke. It's bad for you.

VANESSA. Most of the things I love are.

She takes the glass from PERCHIK, but SAUL snatches it away.

SAUL. Ah-ah-ah! Think before you drink!

18

He dunks a bottle before you DRINK! with a sad water droplet under it, then to a black line drawn around the pint glass like a WWII bathtub. He pours most of the water back. VANESSA gulps down what's left.

We are very careful of water in my Empire, Perchik, because we know its treachery. Once, we came home to find this very shop under two feet of the stuff.

VANESSA. When we were still in Barking, this was, Perchik.

SAUL. The arse-end of London proper, flooded so that more salubrious postcodes should be saved. Standing where you are now, we were, water up to our shins.

VANESSA. We began packing up, there and then. Everything we could take, we took.

SAUL. Took us eight hours to chisel the tiles off the wall.

VANESSA. This counter has travelled over two hundred miles, Perchik!

SAUL. Put the lot in the van and drove through the night.

VANESSA. And thank goodness we did! Because then –

SAUL. Because then, Perchik, the waters of Barking began to rise...

VANESSA. The River Roding spilled its banks!

SAUL. Just as the Tiber foamed with blood / before it!

VANESSA. Everything swimming in dirty water, kiddies crying on / rooftops –

SAUL. Within three months, all our friends and neighbours were dead.

PERCHIK. All of them?

SAUL. Well, either dead or very, very *damp*.

PERCHIK. But why here? Why Bradford?

SAUL. You recall, Perchik, that my Empire and I only narrowly escaped a drowning? And understand we were not anxious to repeat the experience?

19

one of the *only cities in England* to be built away from large bodies of water.

SAUL. See, baggage? (*He taps his head.*) Not just a hatrack!

VANESSA. Also, our petrol ran out, didn't it, Saul?

SAUL. Well, yes. That too.

VANESSA. By the time the drought was over, well, we couldn't face going through the whole palaver again. Saul was having funny turns as it was, weren't you, dear?

SAUL. I am not fond of *change*, Perchik. It disturbs my placid disposition. You'd do well to bear that in mind. Now, as Perchik will be staying with us, Nessa, I'd like you to make the place nice for him. Take your knickers out of the fridge, that sort of thing. Housewifery does not come easily to my wife. She was brought up in the lap of luxury and is unaccustomed to menial tasks such as the wiping of her bottom.

VANESSA. It was hardly luxury, Saul.

SAUL. Compared to what I had, it was. Compared to what I had –

VANESSA. I grew up on a council estate on the Roman Road.

SAUL. Stop trying to spoil the romance of our relationship! I'm your bit of rough! Isn't that exciting, Perchik?

PERCHIK. Do you have any kids, like?

SAUL. What a question! No. We are not blessed with an heir.

VANESSA. No, but tell him, Saul.

SAUL. Tell him what?

VANESSA. Tell him about Enoch and Maggie.

SAUL. You tell him if you want it told. Come on, Perchik. Time to learn the drill.

He goes to the counter and starts slamming knives onto the surface.

VANESSA. We did have kids, Perchik. Two.

SAUL. All utensils must be thoroughly disinfected.

20

VANESSA. A very nice –

SAUL. I am scrupulous in my regard for Health and Safety.

He coughs up some more phlegm into his handkerchief.

VANESSA. They died, Perchik.

SAUL. They didn't die, Perchik. They were slaughtered.

PERCHIK. Slaughtered? By who?

SAUL. By people like you. Immigrants with backpacks and accents. During the 2012 attacks on Stratford. Floor!

He hands PERCHIK a broom. PERCHIK starts to sweep.

VANESSA. That's how I got this. (*She points to her scar.*) Only went for the day.

SAUL. I warned her. I said to her, I said the whole shebang was just an open invitation to rabid ragheads. What did I say, Vanessa?

VANESSA. You said that the whole shebang was just an open invitation to rabid ragheads.

SAUL. See? Get right into those corners, Perchik!

VANESSA. But they were mad for the ice-dancers, you see. My little munchkins.

SAUL. I wanted to have more but Vanessa has failed us in that way – her uterus is now dryer than a dead camel's tongue. My wife may be a fine actress but even she cannot emote a working reproductive system. (*He hands PERCHIK a bin bag.*) Chuck that.

PERCHIK *nervously opens the door. The riots are heard. He chucks the bin bag out.*

PERCHIK. An actress, ay? Will I have seen you in anything?

SAUL. You'll need an apron.

SAUL crosses to PERCHIK with a number of blood-stained white aprons of varying lengths, and tries to find the best fit.

VANESSA. Oh no. My career never really took off.

21

series of short party-political pornographic films intended to broaden the appeal of the Conservative Party to the masses!

VANESSA. Featuring Great Englishmen of History, Perchik. All the big ones they did: Winston Churchill –

SAUL *puts the apron on PERCHIK and ties it, standing behind him.*

SAUL. *We Will Fuck Them on the Beaches –*

VANESSA. Francis Drake...

SAUL. *The Spanish Arse-mada –*

VANESSA. It was all proper. Lovely costumes. I played Lady Hamilton wearing silk skirts and a powdered wig.

SAUL. *In Fellatio Nelson.*

PERCHIK *stares at VANESSA, wide-eyed.*

PERCHIK (*whispering*). *Fellatio Nelson?*

VANESSA (*solemnly*). It was a bestseller.

SAUL. Yes, Vanessa was worth a good deal of money when I met her.

PERCHIK. How do you know?

SAUL. Because I bought her, didn't I! Bought her out of it!

VANESSA. Saved me.

SAUL. I can't stand to see a woman defiled. It was the same when I was younger and used to run an agency making flats in West London affordable to young Eastern European girls.

PERCHIK. How d'you do that then?

SAUL. By helping them subtly by the hour to businessmen from the Home Counties.

VANESSA. Ever so charitable you are, aren't you, Saul?

SAUL. It's just my character, dearest. Now, what about some supper for Perchik?

VANESSA. Um. There's your stew, Saul...

22

SAUL. Perchik's heart is through its stomach. No, no, wife. I shall fetch it!

SAUL *exits with ceremony.*

VANESSA (*fondly*). My husband is a very keen cook.

PERCHIK. Ay? What's his speciality then?

VANESSA. Well... he's very good at brown things. Not like me, I'm shocking, I'd burn a banana split! It comes of not having had a mum for very long I think, there's a certain kind of knowledge that gets passed down isn't there certain things like how to choose a good tomato and pricking sausages with a fork though that said I do make very good pastry, cold hands you see goodness listen to me banging on about myself! I'm sorry, er, Perchik, was it? Saul's right, it is a funny name, isn't it – I don't mean that in a horrible way – so what are you doing in our shop then, Perchik?

PERCHIK (*not missing a beat*). I've come to fix your pianoforte, Lady Hamilton.

As VANESSA spins round sharply, SAUL enters bearing a stockpot and ladle. VANESSA and PERCHIK break gaze as VANESSA rushes out to the back.

SAUL. Ta-da! This'll put some strength in you, Perchik! Are you handy with a spade?

PERCHIK. Dunno. Never used one.

SAUL. You'll soon pick it up. Foundations must be laid!

PERCHIK. Foundations for what?

SAUL. For the extension! I'm expanding my Empire out back.

SAUL tucks his hankie into his shirt-neck. VANESSA enters with bowls and cutlery, and starts laying the table.

And you are going to help me!

PERCHIK. Vanessa and I were just havin' a wee chat about –

VANESSA quickly holds out a salt-shaker and a pepper-grinder.

VANESSA. Saul! Condiments to the chef!

23

both roar with laughter.

SAUL. Condiments to the – !

VANESSA (*giggling*). You will be careful, won't you? Out back?

SAUL. Of course we will.

VANESSA. Only, I wouldn't want Perchik to leave like Frankie.

SAUL. Not now, Vanessa.

PERCHIK. What happened to Frankie?

SAUL. Nothing happened to him. Who said anything happened to him?

PERCHIK. I just meant – why did he leave, like? Did he find another position?

SAUL. Yes. He found another position. At a more... grass-roots level.

VANESSA. But, Saul, he didn't –

SAUL. I'm trying not to frighten the boy, Vanessa.

VANESSA. But he should know...

PERCHIK. Know what?

SAUL. It's a sad story. A very sad story.

VANESSA. Oh, ever so sad, Perchik.

PERCHIK. What happened?

SAUL. Oh, I couldn't possibly say. No, it's too sad. I couldn't. No, I'd sooner die. Not even if you begged me on hand and knee I couldn't. Not in a million trillion billion –

PERCHIK. Please?

SAUL. He fell.

VANESSA. Into the cement mixer, Perchik.

SAUL. It was dreadful, I can't deny it, but entirely consonant with the laws of gravity, as I understand them. We were out back. Expanding the Empire. The boy was blind as a bat – he

of English.

VANESSA. Saul is very socially minded.

SAUL. Thank you, wife. I appreciate that.

VANESSA. He's always taking people in, giving them a job.

SAUL. Even in these lean times, an Englishman must behave as an Englishman.

VANESSA. Oh, but so few do.

SAUL. Yes, so few do.

VANESSA. Go to the lengths you go to.

SAUL. I can't say it's not a daily struggle.

VANESSA. I mean, he's not a wealthy man himself.

SAUL. Never aspired to be.

VANESSA. But what he does for these poor foreign blind boys.

SAUL. Just a little education.

VANESSA. And don't they love him for it!

SAUL. They're like sons to me.

VANESSA. Like family.

SAUL. That's enough, wife. One lump or two?

SAUL *starts to dish up stew for himself and VANESSA. It is indeed a stew of indistinguishable fleshy lumps (see Delia Smith's Cookery Course (1981), p.332).*

VANESSA. Little Francesco. Two please, Saul.

SAUL. Dig in, Perchik.

PERCHIK. I'm. Ah. I'm no' that hungry.

Pause.

SAUL. You're 'no' that hungry'?

VANESSA. But everyone is hungry, Perchik.

PERCHIK. I don't have a very big appetite.

You think it's easy? Essex underwater and Dorset dissolving into the sea like sherbet. There's no pasture any more, no grazing, and here I present you with a delicious stew and you turn up your nose!

VANESSA. Frankie never used to eat much either. The amount of work he did on the food you gave him, Saul. The boy was a real treasure.

PERCHIK. I don't want to seem ungrateful, but –

VANESSA. Actually, Perchik reminds me a bit of Frankie, Saul.

SAUL. If you don't mind me saying, you're being very short-sighted.

VANESSA. Ah, see, Frankie was long-sighted.

SAUL. How long do you think this heat can continue? Only those with enough food stores about their person have any hope of making it through the winter we will have.

PERCHIK. I'm just not –

As SAUL talks, he lifts out a ladle of stew. Sitting on top is a pair of NHS spectacles. VANESSA panics. SAUL and PERCHIK are oblivious.

SAUL. We must make ourselves into living larders, that is what we must do, for, to paraphrase the late, great / Charles Darwin –

VANESSA. Um... Saul –

SAUL. 'The human race will soon boil down to little more than survival of the / fittest.'

VANESSA. Saul –

SAUL. And you, you scrawny runt, won't last a minute!

VANESSA. *Saul!*

SAUL looks from her to the ladle. Sees. Starts. Chucks the ladle back into the pot.

On the other hand, nobody likes a fatso.

PERCHIK. Aw, go on then, just give us a few tatties. You're right, I should –

PERCHIK. What?

SAUL. Don't listen to me! I've always had an unhealthy relationship with food!

VANESSA. He was chubby as a child!

PERCHIK. Och, now you're offended, I didn't mean – Just think my stomach must've shrunk, that's all, been that long since I ate properly –

SAUL. And how well you look on it! Doesn't he, Vanessa!

VANESSA. Oh yes. Very handsome.

SAUL. What?!

VANESSA. If you like that sort of thing, I mean.

PERCHIK. You're just trying to be polite.

SAUL. How dare you! I'd never dream of it.

PERCHIK. I'll just have a little taste – to show my appreciation, like.

SAUL. No – you mustn't.

PERCHIK. Why not?

SAUL. Because – because... because Vanessa spat in it! Didn't you, wife?

VANESSA. Did I?

SAUL *whacks her with his stick.*

Ow! Oh yeah. I forgot. I'm disgusting. I am. Spit in anything.

SAUL. One of her charming little habits.

VANESSA. Like a bloody llama, me.

PERCHIK *takes the ladle from SAUL.*

PERCHIK. Really, I don't mind. I wouldn't want to insult my hostess.

SAUL *snatches it back.*

asking –

PERCHIK *firmly takes the ladle back.*

PERCHIK. It's fine! I should've made such a fuss in the first –

PERCHIK *ladies out a spoonful of stew. The glasses are sitting on top. There is a pause as the three of them stare at the object.*

SAUL. The riots are quiet tonight, don't you think?

PERCHIK. Saul? Where did these come from?

SAUL. This blasted heat, I find it very draining. Don't you, Vanessa?

PERCHIK. Are they yours?

VANESSA. Saul has excellent vision.

SAUL. Shut up, wife.

PERCHIK *(to VANESSA)*. They're no' yours, are they though?

VANESSA. I should think not.

SAUL. I don't care for what you're insinuating.

PERCHIK. I'm not insinuating nothing.

SAUL. I offer you my pot and you start fishing out bits of old junk.

VANESSA. Calm down, Saul –

SAUL. I will not! There's one thing I can't abide and that's fussy eaters!

PERCHIK. I just wondered what a pair of glasses was doin' in your stew.

SAUL. Waste not want not, Perchik. 'Dig for Victory' etcetera etcetera.

PERCHIK. Whose are they, Saul? Are they – They're not – Jesus.

The penny drops. Bear. VANESSA suddenly sobs loudly.

They're Frankie's. Aren't they, Saul? Saul?

SAUL. I did not ask for the Spanish Inquisition, Perchik! *(Bear.)* But seeing as you ask... I thought it a shame that such a... serendipitous bounty should go to waste.

her sobs.

PERCHIK *(quietly)*. How did he get in the cement mixer, Saul?

VANESSA. It was an accident. Wasn't it, Saul! A tragic twist of fate!

PERCHIK. Saul?

SAUL. I told you. He fell.

PERCHIK. Yeah, but *why?* People don't just –

SAUL. We were laying foundations. I stumbled over a spade young Frankie had carelessly left lying on the floor.

PERCHIK. And?

SAUL. And what? And I may have knocked him with my elbow in my attempts to steady myself! Alright!

Beat.

VANESSA. But – you said that it was an accident. You said he fell.

SAUL. He did fall.

VANESSA. But... you pushed him.

SAUL. I... manipulated his centre of gravity, yes. Accidentally.

PERCHIK. And then he fell.

SAUL. I can't be held responsible for his trajectory thereafter.

VANESSA. But you pushed him.

SAUL. Don't be so naïve, Vanessa. He had a terrible life. Terrible.

VANESSA. He was happy here, Saul.

SAUL. Worked his arse off –

VANESSA. We used to sing together –

SAUL. And for what? For a pittance! And you remember that disgusting acne –

VANESSA. It was characterful.

SAUL. It was pus-ful. His life was a waste of harvestable organs.

VANESSA. But you told me he fell.

PERCHIK. But you pushed him.

VANESSA. He loved it here.

SAUL. Course he did.

VANESSA. Called me 'Mamma Vanessa'.

SAUL. Better than the godforsaken rathole he came from.

PERCHIK *begins to edge away from the table.*

VANESSA. Fitted in well.

SAUL. Forty degrees in the shade and women with hairy armpits.

VANESSA. Like it was his home.

SAUL. WELL, IT WASN'T HIS HOME, WAS IT!

Still looking at VANESSA, SAUL stabs his fork into

PERCHIK's leg and holds it there. PERCHIK yelps then
writes in silent agony. VANESSA weeps quietly.

VANESSA. I thought... I thought it was an accident... Poor Frankie...

SAUL (*conversationally*). My wife has a very sensitive disposition. As a young girl she used to cry at compost heaps.

VANESSA. I did not. Last time I cried was when me mum died.

SAUL. You're awful talkative tonight, wife. Come here.

He lets go of the fork, grabs VANESSA's wrist and pulls her onto his lap. PERCHIK pulls the fork out of his leg with relief, and breathes deeply.

I think the pair of you are forgetting who holds the matches here. Discipline, Perchik, is the cornerstone of any Empire. I find the old methods remain the best, over time.

He turns VANESSA over on his knee, pulls up her skirt and pulls down her knickers.

VANESSA. Saul!

SAUL. Now, Perchik, give it a smack, she won't feel it, it's like donkey hide. The whole region is like donkey hide. The

sensation. The result of years of overuse, eh, my flower?

He smacks her, hard. She struggles, trying to cover herself.

VANESSA. Ow! Saul, stop it, not in front / of him, please – Saul!

SAUL. Have a go. It's great fun.

PERCHIK. No, thanks all the same.

SAUL. No?

PERCHIK... Nah. You're alright.

SAUL. Do you have any testicles, Perchik? Or do you just view them as useful if inconveniently located paperweights?

PERCHIK. I jus' don't think it's – appropriate.

SAUL. Nonsense! Come over and give her a smack now! Plant it right there.

He smacks her again to indicate the spot. PERCHIK crosses to them. He stands for a moment, raises his hand, then leans over and softly kisses VANESSA's bottom.

EH? What's all this? Who said you could kiss my wife's arse?

PERCHIK. You did.

SAUL. I did not!

PERCHIK. I must have misunderstood. You should give your invitations more clarity in future.

SAUL (*disbelieving*). I should what? You little –

PERCHIK. A slip of the tongue, a flawed e-nun-cia-tion. Can send the whole meaning of your sentence into chaos.

SAUL. You... you... get in the van. We're going for a drive.

Beat. SAUL throws VANESSA off his lap and grabs PERCHIK.

PERCHIK. Ay? Where we going?

SAUL. Calais.

PERCHIK. I don't want to go to Calais.

Calais don't want to go to Calais. It's a sinking grey mudbank reeking of plichards. It would be like wanting to wear a syphilitic streetwalker's knickers as a sunhat. But nonetheless, we're going.

VANESSA. Don't hurt him, Saul, he didn't mean anything by it.

SAUL. Who said anything about hurting him? I didn't.

VANESSA. But you said you were taking him / to Calais.

SAUL. Yes. Calais was mentioned, hurting him was not. Vanessa's confused, Perchik, perhaps my enunciation was flawed.

PERCHIK. Perhaps it was.

SAUL. Are you trying to be clever?

PERCHIK. No. Not trying.

SAUL. You ungrateful little - !

Suddenly there's a banging at the door. All three start.

DETECTIVE PRAWN (*off*). This is Detective Prawn. Open up!

VANESSA. They know, Saul! About Frankie! Oh God! I can't - I / can't breathe!

SAUL. Don't get hysterical, wife.

DETECTIVE PRAWN (*off*). I can hear you in there!

SAUL (*panicking*). Just coming, Detective! Get the door, Perchik. Quickly!

PERCHIK. You've got to be kidding?

SAUL. Oh yes! I look like I'm in a pucky mood, do I?

PERCHIK. What I meant was, if I do, that they'll come in here and - you know.

SAUL. Of course they won't.

PERCHIK. Oh no? And what makes you think that?

SAUL. Because I won't tell them who you are, you fetid little arse-kisser! Now get the blasted door before I decide to introduce you as Colin the paedo cop-killer!

Frankie's glasses.

VANESSA. The spectacles, Saul!

SAUL panics, then puts the spectacles on. Gravy drips down his face. DETECTIVE PRAWN enters.

DETECTIVE PRAWN. Who's in charge of this establishment?

SAUL. Hello. This is my shop. This is my wife. And this is...

Um...

VANESSA. Francesco. Frankie.

SAUL. Yes! Very good, wife. This is Frankie, my - Frankie. He's Italian.

PERCHIK throws a panicked look at SAUL, then smiles.

PERCHIK. Er... Ciao, bella!

DETECTIVE PRAWN. I've not got time for 'Ciao, bellas'! A dangerous painter is on the loose!

SAUL. The worst kind! Perhaps we can help. What does he look like?

DETECTIVE PRAWN. He looks... like a painter.

VANESSA. Which one?

DETECTIVE PRAWN. All of them.

VANESSA. All of them?

DETECTIVE PRAWN. What I mean to say is that he has a generic artistic countenance. (*Bear*) You know. Shifty.

VANESSA. But why would you think he's here?

DETECTIVE PRAWN. We have intelligence to suggest that he hitched a lift from London and arrived at a landfill site here in Bradford at around four-thirty this afternoon.

VANESSA. How do you know it was him?

DETECTIVE PRAWN. The car that he flagged down was an unmarked police car driven by my Superior, DCI Swann. It seems this 'artist' is an exceptionally stupid character.

DETECTIVE PRAWN. He's not too bright either.

SAUL. I'm sorry, Detective. We've not seen anyone of that description, but of course we'll let you know if... What?

SAUL *stops*. DETECTIVE PRAWN *is staring at him*.

DETECTIVE PRAWN. Umm... there's gravy on your face, sir.

SAUL. Sorry?

DETECTIVE PRAWN. There's gravy.

SAUL. Where?

DETECTIVE PRAWN. On your face.

SAUL. Oh.

Beat.

DETECTIVE PRAWN. Why is there gravy on your face, sir?

SAUL. Why is there gravy on my face? Why is there gravy on my... What an excellent question, the reason is – The reason, I mean to say –

PERCHIK. It's our custom, Officer.

DETECTIVE PRAWN. What?

PERCHIK. Er – I mean... it's oura custom! Ciao, bella!

SAUL. Yes! Very good, P... Frankie! Our custom! A silly little custom of ours. If we've had an exceptionally good meal, to, ah – show our appreciation we put – um –

DETECTIVE PRAWN. Gravy on your face, sir?

SAUL. Exactly!

DETECTIVE PRAWN. I see. You must waste a lot of gravy.

SAUL. Not really. My wife is a very mediocre cook.

DETECTIVE PRAWN. I'm sorry. You, er – You mind if I have a taste?

He picks up the ladle, VANESSA swipes it off him.

DETECTIVE PRAWN. Oh no. Mrs Prawn has recently become a freegan.

VANESSA. A freegan?

DETECTIVE PRAWN. She'll only eat food out of skips. Ecologically it's very sound, but I can't say it's not damaged our standing on Bradford's dinner-party circuit. You mind?

He takes the ladle from VANESSA and ladles out some stew.

SAUL. No!

VANESSA. No!

PERCHIK. No... -a!

Sitting on top of the ladle is a flip-flop.

DETECTIVE PRAWN (*staring down*). What the hell is this?

SAUL. It was an accident!

VANESSA. He fell!

Silently, SAUL takes a cricket bat from behind the counter, creeps behind DETECTIVE PRAWN and raises it. But DETECTIVE PRAWN isn't looking at the flip-flop. He produces a pair of tweezers, then lifts something from the floor. It's a cigarette butt. He rises with a nasty grin. SAUL chucks the cricket bat behind him.

DETECTIVE PRAWN. Oh-ho-ho. You are for it, mate.

SAUL. Is there a problem, Detective?

DETECTIVE PRAWN. Tell me – is this your shop?

SAUL. Yes. It's my shop. And Empire, Detective.

DETECTIVE PRAWN. And so, sir, does this – cigarette butt belong to you?

SAUL. No. I've never seen it before in my life. But if I had to make a guess, I'd say it belonged to the unruly gang of sado-masochistic asthmatics who use my property for their 'Wine, Wheeze and Cheese Evenings', every last Sunday of the month.

its derivatives are designated a Class-A drug, and the purchase and consumption of their associated products is a serious offence. You're looking at five to ten in a prison full of Estonian gangsters and kiddy-fiddlers with dubious personal hygiene and I've heard bathtime can get a bit friendly, so why don't you just ANSWER THE FUCKING QUESTION!

Pause. PERCHIK picks up the cricket bat. Then suddenly DETECTIVE PRAWN grins.

Aaahhh! Only kidding! I've got six rapes and an identity theft to write up tonight! Last thing I want is fourteen hours of paperwork over this! But I got you, didn't I!

He starts to wander again, poking his head round doors, then approaches the icebox.

SAUL. Oh yes, Detective! Yes! You got me!

All three relax and laugh manly along.

DETECTIVE PRAWN. The look on your face! Priceless! Well, you've got to laugh, haven't you? What have we got here? *(He opens the icebox door, looks in.)* What I'm always saying to my colleagues, in a job like ours, you really have got to laugh...

SAUL. Oh yes, Detective! You've got to laugh!

DETECTIVE PRAWN. Otherwise you'll... *(He turns suddenly.)* Hang on. Was that – a flip-flop?

Quick as a flash, PERCHIK chucks the cricket bat to SAUL, who brings it down on DETECTIVE PRAWN's head. He collapses into the icebox.

PERCHIK. Here.

PERCHIK helps SAUL manoeuvre DETECTIVE PRAWN into the sack that PERCHIK arrived in. VANESSA opens the shop door and peers out.

VANESSA. Quick! There's a lorry backing up!

SAUL and PERCHIK carry the sack out of the door. The sound of an engine starting up is heard as they re-enter, exhausted.

VANESSA collapses with relief.

Well! I think that could have gone a lot worse. Don't you?

PERCHIK. *He's spilling to lamp run. At the last moment...*
SAUL takes out his hankie and phlegms into it.

SAUL. Nicely done, baggage.

PERCHIK. Thanks. Listen, sorry about before. I shouldn't / have –

SAUL. Vanessa?

VANESSA. Yes, Saul?

SAUL. Tell Perchik the next time he considers kissing my wife's bottom, he should remember which one of us has papers and which one does not.

SAUL exits. VANESSA turns to PERCHIK.

VANESSA. My husband said to tell you the next time you consider –

PERCHIK. I heard.

VANESSA pulls out her workbook. She sits and starts to sew. PERCHIK watches her intently. The muffled sound of 'Pomp and Circumstance' starts up above them.

VANESSA. I'm glad you came, Perchik. I think we're going to be good good friends. Only, you must try not to upset Saul. He's an old man, you see. He's a bit stuck in his ways but that's only natural can you stop staring at me please?

PERCHIK *(embarrassed)*. Sorry. I just... Sorry. *(Beat.)* What's he doing up there?

VANESSA. Oh, you know. Blueprints. For the revolution.

PERCHIK. For the revolution. Right. If you don't mind me saying, your husband – he's a little bit... *(He taps his head.)* Isn't he? What's it, senile dementia?

VANESSA. No, it's bloody not! He's just... past his prime. Knows a lot of stuff though.

PERCHIK. About bloody what? Lamb chops and mince?

VANESSA. No. Like, history. Culture and that. He gives me classes. You'll probably have to do them too. Frankie did. And Klaus. Only, they never understood much.

PERCHIK. Can't stand that racket. Can't we put something else on?

VANESSA. Don't have nothing, do I? Used to. Used to have loads. Tammy Wynette. She was my favourite. And Edith Piaf. I loved them two. Had all the albums. But they got lost during the move. I swear I put them in at Barking... but when we got here... they were gone. Saul says they must've fallen out of the van. Or been stolen by Gypsy D's. Or something. I miss my records. Don't get nothing but bloody Elgar now. Hold these. *She hands PERCHIK a pair of shears to hold as she rummages in her workbox.*

PERCHIK. What you making?

VANESSA. Just some curtains. For the cottage.

PERCHIK. The cottage?

VANESSA *takes a scrap of paper out, gives it to PERCHIK, and continues sewing.*

VANESSA. S'in the country somewhere. By the sea. I forget where. Up north though. More north than Bradford, I mean. Where it still snows. This is just – what d'you call it – *an artist's impression*. S'not finished yet, see. We're building it slowly. 'Brick by bastard brick,' Saul says. (*Confidentially:*) It's got a room *just for boots*, Perchik!

PERCHIK. It's nice, in 'it? Pretty.

VANESSA *beams at him. She looks beautiful.*

VANESSA. It's our dream house! We've waited ten years but it won't be long now. S'taking longer than expected. What with business being so bad. But things'll pick up soon. You could come with us, Perchik! I'm going to paddle in the sea every – ow!

PERCHIK. Are you okay?

VANESSA. Yeah. Just pricked myself.

PERCHIK. Let's see.

VANESSA *holds her finger out.*

It's bleeding.

PERCHIK *puns her finger in his mouth and sucks the blood from it.*

What are you –

PERCHIK. You're a very beautiful woman.

VANESSA. What?

PERCHIK. I said. You're a Very. Beautiful. Woman.

Pause. They stare at each other. Then:

VANESSA. Shut up.

PERCHIK. I've always thought so.

VANESSA. Don't be daft, we've only just met.

PERCHIK. I knew it was you. They say the camera adds ten pounds, but I could spot you a mile off.

VANESSA. You mean – before. When you said. I mean... You've seen *Fellatio Nelson*?

PERCHIK. Seen it? You made me cum like a train twice a day for five years!

VANESSA. You're just saying that.

PERCHIK. No, I'm not! Used to steal me da's mags and films from under his bed, didn't I? Stacks of 'em, he had.

VANESSA. Including those made by the Conservative Party?

PERCHIK. 'Specially those made by the Conservative Party.

VANESSA. I should've thought your father was a Labour man.

PERCHIK. He was blue-curious.

VANESSA. I've never met a fan before.

PERCHIK. You look just the same.

VANESSA. Apart from Saul of course.

PERCHIK. Just as beautiful, / I mean it.

VANESSA. Imagine you sat there / at home.

VANESSA. Watching me / in my powdered wig.

PERCHIK. I can remember it off by heart.

VANESSA. Really?

PERCHIK *puts one hand inside his shirt, then gallops up to her.*

PERCHIK (*porn voice*). 'Hello, Lady Hamilton. I've come to fix your pianoforte.'

VANESSA. Oh no, Perchik. I can't!

PERCHIK. Aw, go on!

VANESSA. I mean, I shouldn't. That's all in the past, that's - I mean... no.

PERCHIK. Alright then. Suit yourself.

PERCHIK *shrugs and walks to the blind. Looks through.*

VANESSA *bites her lip.*

VANESSA. Well, I suppose it wouldn't -

PERCHIK (*quickly*). Yes?

VANESSA. If it was just -

PERCHIK. Of course -

VANESSA. And no one has to -

PERCHIK. No!

VANESSA. What was that you said?

PERCHIK. About your pianoforte?

VANESSA. Yes.

PERCHIK (*grins*). I've come to fix it!

VANESSA. 'Oh Lord Nelson! You've caught me tinkling my ivories in my scanties! How shameful!'

PERCHIK. 'Your scanties are divine, Lady Hamilton. Now that I've seen them, I must have you now, here in this very drawing room!'

VANESSA. 'It's not a drawing room, it's a library.'

40

VANESSA. 'Oh, but I can't! I mustn't! I won't!'

PERCHIK. 'But England expects that you do, Emma!'

VANESSA. 'Then in the name of England and her outlying lands, I demand that you jizz on my tits, Lord Nelson!'

PERCHIK *seizes VANESSA and leans her over his knee.*

PERCHIK. 'Lady Hamilton! I declare you are a pedigree saucypot!'

PERCHIK *suddenly kisses her. VANESSA slaps his face. She runs into the icebox.*

Vanessa...

VANESSA (*indistinct through the door and tears*). I'm a married woman, Perchik.

PERCHIK. What?

VANESSA *opens the door. It's quite an operation.*

VANESSA. I said, I'm a married woman!

VANESSA *slams the door again.*

PERCHIK. I'm sorry, Vanessa. Vanessa?

VANESSA (*singing, off*). Oh, the toe bone's connected to the -

PERCHIK. Vanessa. Open the door.

VANESSA (*off*). - foot bone, the foot bone's connected to the -

PERCHIK. OPEN THE DOOR!

VANESSA (*off*). - ankle bone, the ankle bone's connected to the

knee bone...

PERCHIK *sighs and sits. He takes a banana out of his bag.*

VANESSA *continues to sing. SAUL enters, and makes an OTT show of searching the shop for something.*

SAUL. Where are they then?

PERCHIK (*nervously*). Who? There's nobody here but me, Mr Saul.

41

noise that someone was *trapping cats* down here! (*His smile vanishes.*) If you don't mind I'm trying to – WHAT THE HELL IS THAT?

He gestures at PERCHIK's banana.

PERCHIK. It's a banana.

SAUL. I won't have fruit in the shop.

PERCHIK. What the – Why not?

SAUL. It upsets the meat.

PERCHIK. That sausage looks perfectly happy to me.

SAUL. Well, it's crying on the inside. Do you know how many *Phonetreria Fera*, or Brazilian wandering spiders, enter this country illegally in banana crates? By thinking only of your own potassium levels, you are throwing our national ecology into turmoil.

PERCHIK. Potassium levels?

SAUL. I mean, if you *must* indulge the appendix, there are plenty of good *English* fruits you might try. The Cox's orange pippin! The Victoria plum! All fine varieties. But a *banana*, Perchik. A banana? Of all things.

PERCHIK. It's just a banana.

SAUL. It was just cake to Marie Antoinette, my friend.

VANESSA (*off*). NOW HEAR THE WORD OF THE LORD!

SAUL (*irritably*). Shut up, wife!

SAUL *slams his stick against the icebox. The door opens and VANESSA creeps out.*

(*Beaming at her.*) Ah! Hello, piglet. Hiding in the icebox again?

VANESSA (*irritably*). Had to cool down, didn't I? Can't stand this bloody heat. Makes my fingers itch.

VANESSA *starts to sew. PERCHIK watches. SAUL pulls his face round by the chin.*

not much to look at but she's mine and if you touch her I'll never you your own kidneys.

PERCHIK *laughs nervously.*

What are you laughing at?

PERCHIK. I'm not sure.

SAUL *starts to exit, then turns back and surveys PERCHIK.*

SAUL. I mean. A *banana*.

End of Act One.

He waits. Looks searchingly round the shop. Then spots the shawl trapped in the door of the icebox. He smiles. Goes over and whispers through the door.

Vanessa, I'm going now. But I'll come back tomorrow. Promise. Won't be long now. We'll have you paddling in the sea before pancake day, ay? Vanessa?

SAUL enters from the back, silently. He is holding a raised shotgun that is pointed at PERCHIK's head. He stalks towards him with glee.

The thing is... I think – I might – sort of – be in love with you.

As SAUL speaks, PERCHIK starts and spins round.

SAUL. That's very flattering, Perchik. But you're really not my type. Can I see your passport, please?

PERCHIK. I – I – I don't have a passport, Saul.

SAUL. No?

Beat. SAUL cocks the gun and grins.

Oh dear.

Blackout. Gunshot.

End of Act Two.

Interval.

ACT THREE

'Evacuation'

PERCHIK has been hung upside down from a butcher's hook by a rope tied round his ankles. He is gagged and writhing. The gunshot at the end of Act Two was aimed at his right foot, and this is now a bloody bundle. SAUL sits, reading a newspaper.

PERCHIK. Mmmmmgrgh!

SAUL. How many times, Perchik? Like this: The rein in Spein falls mainly on the *plein*. It's not *hard*. Now try again.

PERCHIK. Mmmmmrrggghhh!

SAUL. Better! Much better! We'll make a newreader of you yet.

PERCHIK. Mmmmmrrrrrrrrrrrrggggggghhhhh!

SAUL. On the contrary, I don't think I'm being at all unreasonable. You've put my business in jeopardy. You've trespassed on my property. And now this monstrosity!

He produces the painting of VANESSA and holds it up.

PERCHIK. Ret it row!

SAUL. Stop mumbling, Perchik, it's tiresome. What? What's that?

He pulls the gag off PERCHIK's mouth.

PERCHIK. Let me down!

SAUL. No. You have hurt me greatly with this tomfoolery. You come in here, stealing my jobs –

PERCHIK. You gave me the job.

SAUL. Semantics, Perchik! Say you're sorry.

PERCHIK. No! I think I need a doctor.

SAUL. Where are your manners?

PERCHIK. You shot me in the foot!

Now say you're sorry.

PERCHIK. Fuck off!

SAUL. Oh dear. I think I'll make a telephone call.

He goes to the phone and lifts the receiver.

Let me see. Nine. *(He dials.)* Nine – *(He pauses.)*
Now, what was the last bit?

He goes behind the counter, pulls out a telephone directory and looks it up.

Ah yes. *(He returns to the phone.)* Nine. Yes, hello, police please. *(Beat.)* Ah, hello, yes, I'm calling with information regarding a dangerous artist who is On The Loose.

PERCHIK. Saul...

SAUL. Yes. Yes – armed, dangerous and Scottish. Yes, his name is –

PERCHIK. Okay!

SAUL *(to PERCHIK)*. I'm on the telephone. It's very rude to interrupt.

PERCHIK. I said okay! I'll say it.

SAUL *surveys him for a second, then turns back to the phone.*

SAUL. Oh, I am sorry. I've made a mistake. I was trying to get hold of my mother but I've just remembered she's dead.

Goodbye. *(He hangs up.)* Well?

PERCHIK. I'm – sorry.

SAUL. Good! And I forgive you! See how simple that was? And to show there are no hard feelings, I've cooked you a special dinner. A pork chop, Perchik!

He brings a plate out from behind the counter.

PERCHIK. I can't eat that.

SAUL. Oh, but you can. The dental plan of the human mouth is perfectly equipped for you to eat it. Eat it.

He cuts it up for PERCHIK and puts the fork to his face.

78

SAUL. Who holds the matches, Perchik?

PERCHIK. You do, you do, but please, I'll be sick –

SAUL. Don't make Saully hold your nose.

SAUL forces a forkful into PERCHIK's mouth and waits for him to chew.

Chew.

Pause.

Chew and be grateful.

PERCHIK *chews, gagging as he does.*

Now swallow.

He swallows. SAUL claps his hands in delight, then starts to cut PERCHIK down.

It's terribly clever, don't you think, for the human body to allow the bolus – that is, the chewed sustenance – to contradict physical science. The swallow is an action that should by rights be impossible when suspended upside down. And yet the contraction of the muscles in peristalsis propels it upwards in flagrant defiance of the universal laws of gravity. It wants to get to the stomach so very much, you see. It's almost enough to make you believe in God, isn't it? Was that good? Bearing in mind the trouble I took, would you say that it was a very tasty dish?

PERCHIK *is finally down. He nods.*

Good! Good, I'm so glad.

SAUL spits into a handkerchief. PERCHIK makes a painful run for the door.

No you don't.

He grabs PERCHIK and perches him on the counter.

You can't just run away from your responsibilities. Come on now, you've barely touched your chop.

PERCHIK. I'm full.

SAUL feeds him another mouthful.

79

Now, what would you say if I was to tell you that this juicy pork chop had come from a very *special* sort of pig? It is the kind of pig that the natives of the Marquesas Islands of Polynesia refer to by the name of 'long pig', but which civilised society – people who have trains and washing machines and a ninety-nine per cent literacy rate – the kind of pig that they refer to as... Vanessa. What would you say to that, eh?

PERCHIK *spits it out.*

Don't waste food! Don't waste my wife! Remember her with your stomach. The memory in the brain is unreliable, it paints in black and white. If you want the truth of the woman that was Vanessa, see what she does to your duodenum!

PERCHIK. What've you done to her? You're disgusting. You sick old –

SAUL. Don't say that! I loved her! Even if she was common and trampy / I still –

PERCHIK. I'm gonnay call the police.

SAUL. – *loved her* – no! You musn't, promise me you won't – it was an accident. She must've still been in the icebox. I looked the door but I didn't know she was still in there, I swear. And then, when I came down this morning – the *shock*. Perchik. Later, when you were still unconscious I mean, I thawed her out. Her lashes were all crystallised with frost and her skin – alabaster, that's what they call it, isn't it?

PERCHIK (*sourly*). I thought you didhay allow poetry in the shop.

SAUL. Allowances are made on days of mourning, Perchik! Allowances are made!

PERCHIK. Oh God. Poor Vanessa...

SAUL. Why are you getting upset? She was my wife! Do you know what I did next?

PERCHIK. I don't want to know.

SAUL. I laid her on the marble and performed the last rites.

PERCHIK. You're no' religious, Saul. You're a hypocrite as well as a murderer.

80

perform on a nunare-poune
butchered her.

PERCHIK. No...

SAUL. Yes. I took my sharpest knife and slit her, throat to belly. Then I removed the head with my saw, such care I took, except the blood, Perchik. The blood was awful – Vanessa's juices all over my hands. I made the slits behind the Achilles tendons, inserted the gambrel – the gambrel, Perchik, is a frame from which we hang the beast – and up she went. I removed her arms. And then I skinned her.

PERCHIK. I'm think I'm going to be sick.

He runs behind the counter and heaves.

SAUL. An incision through the belly to remove the guts, being especially careful with the intestines for they can contaminate the meat and render it unfit for eating.

PERCHIK. You're lying, aren't you? I mean. You couldn't do that. Not even you, this is –

SAUL. I did it, Perchik! Believe me, I did it! And I put the radio on and listened to *The Archers* omnibus while I did it!

PERCHIK. Animal!

SAUL. I was mad with grief!

PERCHIK (*sarcastically*). Is that right?

SAUL. Of course! Otherwise I would never have been able to skin my wife or listen to *The Archers* omnibus! (*Bear!*) It was sawing the feet off that was hardest, Perchik.

PERCHIK. Oh God.

SAUL. I always loved my wife's feet, her breeding showed in her feet, but I had to do that so that I could deal with the rear ham, didn't I? Then I separated ribs from chops and trimmed the loin, cutting out the bundles of muscle with my smallest knife. And with love, Perchik. With such love.

PERCHIK. You didn't love her, you killed her! Don't pretend to me that you loved her!

81

my best chum... It was an accident, Perchik, I promise. I wanted her inside me, so I could remember her. Physically. I ate her heart. Fried it and ate it with my fingers and I felt so warm inside. You know how I hate seeing food go to waste. Oh God. Vanessa.

SAUL *breaks down, wretched, and lies heaving, sobbing on the floor.*

PERCHIK. Saul?

Pause. PERCHIK pulls off the restraints on his hands.

Saul? Get up! You disgusting piece a... I'm gonnam fuckin' kill you – I'm gonnam –

VANESSA *hurriedly enters the shop. SAUL sits up slowly, enjoying the look on PERCHIK's face, and his sobs transform into laughter, relishing his trick.*

Vanessa? You – But he told me he'd –

SAUL. He thought I'd eaten you! Ha! He actually thought I'd eaten you, old girl! / He's awful gullible!

PERCHIK. You bastard. You sick, inhuman –

SAUL. You stupid goose! I wouldn't waste the good knives on her!

VANESSA. I did it. I said I would and I did. I went to the police and I told them.

SAUL *(laughing)*. Eh? What d'you tell 'em then? You mad old sow. I bet they had a good old laugh at you, didn't they?

VANESSA. Yes. They laughed at me. At first. But then I told them some other things and they stopped laughing and they turned a little tape recorder on and asked if I'd like a cup of tea.

SAUL. And what you did tell them?

VANESSA. I said yes please. Two sugars.

PERCHIK. He meant –

VANESSA. I know what he meant. I told them how he sits on my lungs and how he boxes my ears and how he tattooed his name on my bum and it went septic and how he put Frankie in the

how you don't have planning permission –
your Empire –

SAUL. You little bitch. You ungrateful slut. Telling everyone our business. That's our private, secret business!

VANESSA. I just want things to change around here – cos I warned you, Saul. I warned you to let him go or I would and you didn't listen, / so you've only yourself to blame.

SAUL. I didn't think you'd actually do it, did I?!

VANESSA. Maybe they'll give you a talking-to you'll take mind of, / cos God help us you don't listen to me any more.

SAUL. After all I've done for you, telling people things like that! Our secrets, state secrets, this is treason, you know what happens to traitors? Is this your idea, Perchik?

VANESSA. No! It wasn't him. It wasn't his idea. Don't –

SAUL. Remember who holds the matches here, you two. I could burn you both in your beds. This shop is a tinderbox, the walls in here are little more than parchment.

VANESSA. It wasn't him!

SAUL. I don't believe you.

VANESSA. It wasn't!

SAUL. Well, who was it then? Who's the dozy sod who'd put up with you for –

VANESSA. He's a poet. He lives in a big house that looks like a bride cake. He imports tropical fruit, he hates Elgar, his mum's a Hindu, he doesn't eat meat and – and – he's French.

SAUL. You lying little bitch.

He punches her in the stomach. She doubles over. PERCHIK jumps on SAUL's back.

PERCHIK. Don't touch her! You touch her again and I'll kill you!

SAUL. You? You couldn't maim a monkey.

PERCHIK. Don't touch her!

SAUL. I wouldn't sully my hands with her! She's no better than that sack of old horse. Past her sell-by-date and reeking of rot.

He throws PERCHIK off, runs to the counter, grabs his cleaver.

Do you know what they do in the Arab lands to promiscuous women who can't keep their knickers on? They cut off their hands! Think what a saving you'll make on gloves, wife!

VANESSA. No, Saul, please, put it down, put it down. PUT IT DOWN!

PERCHIK. Saul, calm down, please, come on now, let's just -

SAUL. Mr Everard! To people like you my name is Mr Everard! Get me a pen, Perchik. I want to write a label for my wife. I'm posting you to France, girl. Get in there.

He drags VANESSA towards the sack.

VANESSA. No! Get off!

SAUL. Bon voyage, you little cow!

DIXON (*off*). Open up.

SAUL. Who the bloody hell is that?

DOCK (*off*). It's the police!

PERCHIK. It's the police.

VANESSA. They must have followed me here. I didn't think...

SAUL. Well, that makes a change, doesn't it? You silly stupid mare. You really have surpassed yourself this time! Your mistakes have already cost me the best years of my life and two kids, was that not enough for you, eh -

VANESSA (*whiplash venom*). Oh, I hope you rot in a windowless cell, you vicious grasping nasty old cripple.

SAUL gasps then freezes as if he's been slapped. VANESSA freezes too, both surprised by what she has said. Finally SAUL makes a tiny, frail noise. VANESSA runs to him and cradles his head, trying to soothe him. He whimpers as she rocks him.

Saul, I'm sorry. I'm sorry, love. I didn't / mean -

VANESSA. I spoke without thinking -

SAUL (*whining*). You're not playing nice tonight, Vanessa!

VANESSA. I got carried away. Shh... it's alright... shh...

PERCHIK. Vanessa...

SAUL. You're not playing nice.

There's more banging on the door.

PERCHIK. Vanessa, he was gonnay cut your hands off!

DIXON (*off*). We have here a warrant for the arrest of a Mr Saul Everard -

DOCK (*off*). - regarding the disappearances of Detective Derek Prawn, John Grimmup, Francesco Mancini, and various other charges of a serious nature.

SAUL. They're going to arrest me? But this is my Empire. They can't arrest me.

VANESSA. I think they can, my love. Help him, Perchik!

PERCHIK. You've got to be kidding!

VANESSA. Please? Please?

PERCHIK sighs.

PERCHIK (*gesturing to the sack*). Hide in here, Saul.

SAUL. No!

PERCHIK. Get in the sack. Quickly, or do you want to go to prison?

SAUL. I can't! It's full of maggots. You'll tell 'em, won't you, Nessa, tell them it was lies and I never did none of those things? You'll tell them, sweetheart, won't you?

VANESSA. Course I will, I'll tell them it was all lies.

PERCHIK. Won't matter if she does. They all heard her. They had a little tape recorder.

VANESSA. Oh, what have I done? I'm sorry, my love. I didn't mean -

